

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARININ
SORUNLAR VE BEKLENTİLER BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ:
KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ahmet Fazıl GÜLENÇ

Danışman
Prof. Dr. Ali ŞAHİN

KONYA-2018

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet Fazıl GÜLENC
	Numarası	164228001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi / Kamu Yönetimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ali ŞAHİN
Tezin Adı	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sorunlar Ve Beklentiler Bağlamında Değerlendirilmesi: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan ‘Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sorunlar ve Beklentiler Bağlamında Değerlendirilmesi: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği’ başlıklı bu çalışma 21.09.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Prof.Dr.Ali ŞAHİN	Danışman	
Doç.Dr.Hülya EŞKİ UĞUZ	Üye	
Doktor Öğretim Üyesi Şerife PEKKÜÇÜKŞEN	Üye	

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet Fazıl GÜLENC
	Numarası	164228001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi / Kamu Yönetimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tezin Adı	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sorunlar ve Beklentiler Bağlamında Değerlendirilmesi: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Ahmet Fazıl GÜLENC

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet Fazıl GÜLENÇ
	Numarası	164228001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi / Kamu Yönetimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ali ŞAHİN
Tezin Adı	Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sorunlar ve Beklentiler Bağlamında Değerlendirilmesi: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği	

ÖZET

Günümüzdeki eğitim, sağlık, konut gibi esas sosyal politikaların yerelde sağlanabilmesinde ve beldelerindeki halkın refahı için yürüttükleri çalışmalarla artmasında kurum olarak yerel yönetimler etkin görevde bulunmaktadır. 21. yüzyıla bir önceki yüzyıldan miras olarak kalan önemli unsurlardan biri küreselleşme olgusu ve süreçleriyken bir diğeri de yerelleşme olgusudur. Yerelleşme düşüncesinin bir sonucu olarak meydana gelen yerel yönetimlerin, şüphesiz ki önemli birimlerinden birinin de belediyeler olduğunu söylemek mümkündür. Bu sebeple yapılan çalışmada kavram olarak yerel yönetim, ülkemizde yürütülen sosyal belediyecilik çalışmaları, çalışmalarda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ile bu kapsamda sosyal sorumluluk kavramları ve devlet bağlamında Konya Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal belediyecilik çalışmaları örnek olarak incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Devlet, Sosyal Belediyecilik, Sosyal Yardımlar, Konya Büyükşehir Belediyesi.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ahmet Fazıl GÜLENC
	Numarası	164228001004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi / Kamu Yönetimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ali ŞAHİN
Tezin İngilizce Adı	Social Municipality Application Problems and Prospects in the Context of Evaluation in Turkey: Konya Metropolitan Municipality Case	

SUMMARY

Local governments are actively involved in the task of providing the main social policies such as education, health, housing, etc. in the local area and increasing the work carried out for the welfare of the people in the provinces. One of the important elements inherited from the previous century in the 21st century is the phenomenon of globalization and processes, while the other is localization. It is possible to say that one of the important units of the local administrations, which are the result of the idea of localization, is the municipalities. As a concept in this study, local municipality, social municipality works carried out in our country, problems encountered in work and solution proposal, social responsibility concepts in this context and social municipality works done by Konya Metropolitan Municipality in the context of state are examined as an example.

Key Words: Social State, Social Municipality, Social Aids, Konya Metropolitan Municipality.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Sorunlar Ve Beklentiler Bağlamında Değerlendirilmesi: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği içermektedir.

Çalışma boyunca beni yalnız bırakmayan ve tezimin her aşamasında fikir pratiği yaptığım teknik anlamda yol ve yöntem oluşturmamda desteklerini esirgemeyen kaynak taramamda hep yanımda olan değerli dostlarım Cumali DEMİRBAĞ ve Adem KAHRİMAN’a, Konya Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal İşler Dairesi Başkanı Atilla ŞİRİN ve başkanlık bünyesindeki tüm personele, sonsuz teşekkür ederim. Beni her daim ilime teşvik eden canım babama, özellikle tüm çalışmalarımdaya benden hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen, bana bir cümlesi ile engin ufuklar sunan, çok sevgili ve son derece saygıdeğer hocam, Prof.Dr.Ali ŞAHİN’e sonsuz ve içten bir teşekkürü borç biliyorum.

Ahmet Fazıl GÜLENC

KONYA-2018

İçindekiler

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	V
TEZ KABUL FORMU	iii
ÖNSÖZ	V
ÖZET	V
SUMMARY	VI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE YEREL YÖNETİMLER KAPSAMINDA SOSYAL SORUMLULUK

1.1. YÖNETİM VE YEREL YÖNETİM KAVRAMI	3
1.2. YEREL YÖNETİMLERİN VARLIK NEDENLERİ	6
1.3. TÜRK YEREL YÖNETİMLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	7
1.3.1.CUMHURİYET ÖNCESİ DÖNEM	8
1.3.2.CUMHURİYET DÖNEMİ VE SONRASI	8
1.4. BELEDİYELER	9
1.4.1.BELEDİYENİN ORGANLARI	11
1.4.2.BELEDİYELERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	16
1.5. BELEDİYELERDE SOSYAL SORUMLULUK	26
1.5.1.BELEDİYELERİN SOSYAL SORUMLULUK KAPSAMINDA YAPTIĞI SOSYAL VE KÜLTÜREL FAALİYETLERİNİN ÖNEMİ	28

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL DEVLET VE SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. SOSYAL DEVLET KAVRAMI VE TÜRKİYE'DE SOSYAL DEVLET	31
2.1.1.SOSYAL DEVLET KAVRAMI	31
2.1.2.TÜRKİYE'DE SOSYAL DEVLET VE GELİŞİMİ	34
2.1.3.SOSYAL DEVLETİN HEDEF VE AMAÇLARI	35
2.2. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI VE TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK	44
2.2.1.SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI	44

2.2.2. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK TARİHİ	46
2.2.3. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN KAPSAMI	47
2.2.4. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN KONUSU	49
2.2.5. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN İŞLEVLERİ	50
2.2.6. KANUNLAR ÇERÇEVESİNDE BELEDİYELERİN SOSYAL VE KÜLTÜREL FAALİYETLERİ	52
2.2.7. SOSYAL BELEDİYECİLİK VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	70
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
SOSYAL BELEDİYECİLİK İLE İLGİLİ ÖRNEK PROJELER VE KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI	
3.1. SOSYAL BELEDİYECİLİK İLE İLGİLİ ÖRNEK PROJELER	73
3.2. KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ’NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI	76
3.2.1. KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ’NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK İŞLEVLERİ DOĞRULTUSUNDA YAPTIĞI ÇALIŞMALAR	78
3.2.1.1. YARDIM VE GÖZETİMDE BULUNMA İŞLEVİ KAPSAMINA GİREN HİZMETLER	78
3.2.1.2. SOSYALLEŞTİRME, SOSYAL KONTROL VE REHABİLİTASYON İŞLEVİ KAPSAMINA GİREN HİZMETLER	89
SONUÇ	93
KAYNAKÇA	99

GİRİŞ

Türkiye’de kırsal kesimlerden büyük kent merkezlerine göç çeşitli nedenlerle son yıllarda artarak devam etmektedir. Göç ile beraber plansız yapılaşma, iş bulamamaya bağlı olarak yeterli düzeyde ekonomik gelir sağlayamamanın sonucunda ortaya çıkan ailevi problemler sosyal hayata negatif yönde etki etmektedir. İnsanların yaşadıkları sorunların üstesinden gelebilmesinde bilinç eksikliği, eğitim yetersizliği, dış destek yoksunluğu gibi nedenlerle yeni topluma git gide yabancılaştığı, içinde bulunduğu kent kültürüne uyum sağlayamamış olmaları nedeniyle sağlıklı sosyal ilişki kuramayarak sosyal yalnızlık yaşadıkları düşünülmektedir. Bu nedenle Türkiye’de etkin olarak temel sosyal politikaların yürütülmesinde etkili olan kamunun yönetim ünitesi, merkezî yönetim olmak ile beraber son yıllarda ise yerel yönetimler ve bilhassa vatandaşa yakın birimlerden biri olan belediyelerin vatandaşa dair sosyal hizmet ve politikalarını geliştirmeleri gereği bulunmaktadır. Günümüzde merkez yönetiminin yereldeki sosyal politikalarının etkin olması, yerel yönetimlerin direkt ve indirekt desteğiyle gerçekleştirilmektedir. Zira yerel yönetimler, vatandaşların sosyal ihtiyaçlarını tespit etmekte ve bu ihtiyaçlarını direkt gidermede merkezî yönetimlere göre daha avantajlı bir konumda bulunmaktadır.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda yerel yönetimler, şehirlerin fiziksel alana ait olan düzenlenmelerinden, nüfus gruplarının öznel ihtiyaçlarını gidermeye kadar geniş bir alanda hizmeti yerine getirmek zorundadırlar. Bu zorunluluğun arkasında yukarıda bahsi geçen hususlar bağlamında devletin kanuni durumlar içerisinde yerine getirmek ile sorumlu olduğu hizmetler ve değişen toplumsal şartların kendi doğasının neticesinde meydana çıkan sorunlara yönelik kişilerin ve grupların beklentilerinin ve isteklerinin giderilme ihtiyacı bulunmaktadır.

Yerel yönetimlerin yönetimi sağlamak ve hizmet götürmekle sorumlu bulunduğu bölgeleri "daha yaşanabilir" alanlar durumuna getirme amaçlarını hayata geçirme düzeyinin, beklentileri ve istekleri karşılama oranlarıyla doğru orantılı olduğu unutulmamalıdır. Bu iş ve işlemlerin sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi için esas unsur yeterli düzeyde mali kaynağa olunmasıdır. Ülkemiz kaynaklarının hızla

değişen toplumsal durumları ve bu değişimlerin meydana getirdiği isteklere en kısa zamanda cevap verecek seviyede bulunmaması; araştırma, planlama ve uygulama kısımlarının önündeki en büyük engellerden bir tanesidir.

Sosyal belediyecilik kapsamında yapılmakta olan çalışmalarda optimum verim sağlanabilmesinin belirleyici unsuru her ne kadar mali kaynaklar gözüğe de bunun yanı sıra hizmet götürülecek bölgenin coğrafi, iklimsel ve toplumsal yapısının da oldukça önem arz ettiği realitesini göz ardı etmemek gerekir.

Yürütmekte olduğumuz çalışmanın esası toplumların yaşadığı hızlı değişim ve dönüşümün kaçınılmaz bir sonucu olarak gerek ekonomik ve gerekse sosyal olarak çok çeşitlenmiş ihtiyaçların karşılanması noktasında, sosyal belediyeciliğin mevcut ihtiyaçlara cevap verme noktasında bulunduğu yeri tespit amacıyla Konya Büyükşehir Belediyesini örnek alarak çalışmaktır.

Söz konusu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde, kavramsal ve teorik konular ele alınmıştır. Türkiye'deki idari yapının ve yerel yönetimin durumu incelenmiş olup, kent idarelerinin geçmişi, varlık sebepleri, ülkemizdeki mahalli idareler düşüncesi, belediyeler tarafından yürütülen çalışmalar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Belediyecilik bağlamında sosyal sorumluluk kavramsal düzeyde tartışılarak açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde, ülkemizde sosyal devletin tarihsel gelişimi ve bu gelişim sonucunda ortaya çıkan sosyal belediyecilik anlayışının tanım ve tahlili yapılmak suretiyle sosyal belediyecilik çerçevesinde belediyelerce yapılan çalışmalar ve sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkisi incelenerek verilmiştir.

Çalışmamızın üçüncü ve son bölümde ise, sosyal belediyeciliğe dair örnekler verilerek sosyal belediyecilik çalışmaları perspektifinden Konya Büyükşehir Belediyesi detaylı bir şekilde incelenerek bazı hususların çözüm noktasında çeşitli önerilerle çalışma sona erdirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE YEREL YÖNETİMLER KAPSAMINDA SOSYAL SORUMLULUK

1.1. Yönetim ve Yerel Yönetim Kavramı

Kavram olarak yönetimi, “siyaset” terimi gibi, kaynaklarda ve halk arasında farklı biçimlerde kullanılmaktadır. Yönetimle alakalı tanımları ve kullanışları “faaliyet ve işlev”, “idari sistem”, “örgüt” ve “idari personel” olarak gruplandırmak mümkündür (Eryılmaz, 2015: 2.).

Türkçede idarenin işlevsel tarafını anlatabilmek üzere “yönetim” veya idare etme; kurumsal tarafını belirtirken de "resmî daire", "idare", "teşkilat", "kuruluş" ve başka kelimelere yer verilmektedir.

Yönetim, belirli amaç veya amaçlara ulaşmaya yarayan işbirliği içinde planlı insani çalışmalardır. Mesela; ev yönetimi, memuriyetin ve mesleğin yönetimi, mali olarak servet yönetimi... Genel manada yönetim, teşkilatlanmanın yanı sıra, örgütün işlevselliğini sağlayacak her türlü yönetsel faaliyetleri; diğer bir ifadeyle belli bir kaynağın oluşturulmasını, koordinasyon sağlanmasını, izlenebilecek yolları ve denetimini içerir (Alpar, 1989: 102). Bu anlamıyla evrensel olan yönetim sadece kamuyu değil aynı zamanda özel sektörü de kapsamaktadır.

Terim olarak yerel yönetim ise değişik anlamlara sahip bir kavramdır. Bu sebeple yerel yönetimler siyasal olarak geniş bir mali düzenin parçalarını oluşturmaları ve karmaşık olan bir yapı içinde yer almaları nedeniyle, bu düzenin çevresini meydana getiren unsurlardan ayrı incelenmeleri düşünülmeleri mümkün değildir. Yerel yönetim kavramının incelenebilmesi için öncelikle kavram olarak devletin tanımlanması gerekmektedir (Güneş, 2016). Devlet, insanlığın belli bir döneminden sonra oluşan çok yönlü ve karmaşık sosyal bir gerçekliktir.

Sosyal bir varlık olan insanın, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için karşılaması gereken ihtiyaçları noktasında tek başına yetkin olmamasından kaynaklı bir realitenin sonucunda ortak fayda ve karşılıklı ilişkilerin oluşturduğu bağımlılık sebebiyle bir

arada yaşamakta olan insanlar toplumu oluşturmuşlardır. Meydana gelen bu toplumda herhangi bir sebeple insanların tamamının kendisine itaat etmesini temin eden ve onlara otoritesinin varlığını benimseten oluşmuştur. Bu otoritenin meydana gelmesiyle devlet de var olmuştur (Özel, 2003: 192.).

Devlet, vatandaşların toplumsal hayatta başvurdukları bir teşkilatlanma biçimi ve siyasi bir organizasyondur (Güneş, 2016). Esas amacı, milli sınırlar içerisinde yaşamakta olan insanların ortak özellikteki ihtiyaçlarını gidermek olup bunları da devletin eli ile yapılan kamu hizmetleriyle karşılamaktadır (Aytaç, 1994: 3.). Bahse konu ortak ihtiyaçlara örnek olarak iç ve dış güvenlik, sosyal güvenliğin etkili olarak sağlanması, adalet ve ülke çapında toplumsal refah ve kalkınmanın temini verilebilir (Nadaroğlu, 1998: 3.). İşte bu temel ihtiyaçları gidererek esas amacını gerçekleştiren devletin geniş ve dar açıdan tanımlanmalarını yapmak mümkündür. Dar anlamıyla devlet, kamu ve tüzel kişilerinin sadece siyasi ve merkezi özellikte bulunanları kapsamasından dolayı yerel yönetimler bu kapsam içerisinde bulunmamaktadır.

Geniş anlamda ise, örgütlenmiş olan kamunun gücünün tamamını veya kamu tüzel kişilerinin tamamını kapsamaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimleri bu kapsamda ele almak mümkündür (Örnek, 1988: 82- 83.).

Devlet yapılanmasında, kamu hizmetlerinin yapılabilmesi ve ortak insani ihtiyaçlarının giderilebilmesi yoluyla birbirinden tamamen farklı iki yönetim şekliyle karşılaşmaktayız. Bunların biri ‘yerinden yönetim’, bir diğeri ise ‘merkezi yönetimdir’ (Öncel, 1992: 12). Bu yönetim şekilleri, ülkelerin kültürel, siyasi, ekonomik, yönetsel, toplumsal ve tarihsel şartlar doğrultusunda şekillenmektedir (Genç, 1998: 98.).

Merkezi yönetim; yürütme, yasama ve yargı ile ilgili tüm yetkilerini, başka bir anlamda yönetsel hizmetlerin merkezde toplanmasını ve yönetsel hizmetlerin merkez ya da merkez teşkilatlanması dâhilinde bulunan kurumlarca idare edilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Merkezi yönetim, güç ve yetki bakımından bazı avantajlara sahip olmasına rağmen yönetsel hizmetlerini etkili bir şekilde yerine getiremez. Dolayısıyla devletler,

gerek bu nedenden ve gerekse demokratik sistemin gereklerinin bir sonucu olarak merkezi yönetime ilaveten “yerel yönetim” teşkilatlarını da inşa etmişlerdir. (Nadaroğlu, 1998:3-4.)

Yerinden yönetim anlayışında tüm irade merkezde bulunmaktadır. Bu merkez tarafından yönetilmekte olan ünitelerin görev-yetki yerleri sayılıp sınırlandırılıp belirtilir. Kendilerine tanınan görevleri birimler, kendilerine verilen yetkiler dâhilinde belirtilen alanlarda yaparlar. Kullanmakta oldukları yetkiler içerisinde, yükledikleri görevleri yerine getirmek ile yükümlü tutulurlar.

Yerinden yönetim Nadaroğlu'na göre; yereldeki kamu hizmetlerini devletin tüzel kişiliğinin dışında yer almakta olan kamu tüzel kişileri tarafından yürütülmesi için bir bölüm kamu gücünün yetkisi daha az olan bir otoriteye transferi maksadıyla merkezi otoriteden çekilmesidir (Nadaroğlu, 1998: 20.). Yerel yönetim, "âdem-i merkezîyet icra kararlarının merkez teşkilatına ve hiyerarşisine dâhil olmayan bir takım organlar tarafından alınmasını içeren bir sistemdir" (Uzun ve Kurt, 2002: 76).

Eroğlu'na göre, yerel yönetimi, mahalli özellikteki kamunun hizmet ve faaliyetleriyle teknik hizmetlerden bazısının merkezi idareden alınmak suretiyle ayrı tüzel kişilere devredilmesi, şeklinde tanımlamaktadır (Eroğlu,1985: 139.).

Yerel yönetim kavramı kapsamında temas edilmesi gereken mihenk taşı niteliğine sahip bir diğer kavram ise yetki genişliği kavramıdır. Önemine binaen bu kavramdan da kısaca bahsetmemiz mümkündür.

Yetki genişliği kavramı, genel anlamda merkezi birimlerin, kırtasiyeciliği azaltmak ve hizmet sunum hızını artırmak için taşra örgütü yöneticilerine bir kısım yetkilerini devretmesidir. Bir başka ifadeyle, merkezin yetkilerinden uygun gördüklerini, hizmetlerin daha uygun ve hızlı yapılabilmesini sağlamak için, merkezi yönetim içerisinde yer alan alt birimlere devredilmesidir.

Hizmette yerellik kavramına yakından bakacak olursak, ihtiyaçların karşılanması noktasında hizmetin daha etkin, verimli ve kaliteli olarak sağlanabilmesi perspektifinden değerlendirmek gerekir.

Dolayısıyla hizmette yerellik aynı zamanda yerel özerkliğin sigortası konumundadır. Yerelde yetkilerin kim ya da kimler tarafından nasıl, ne zaman, ne kadar kullanılacağını belirleyeceğinden uygulama safhasında ciddi avantajlar sağlamış olacaktır (Keleş, 1998: 19-24).

Sonuçta şu tanımı yerel yönetimler için yapmak mümkündür: Belli bir alanla sınırlandırılan yerleşim bölgelerindeki vatandaşların bir arada yaşamaları sebebiyle, kültürel ve sosyal zenginliği ile refahına ait yerel hizmetleri yapabilmek amacıyla oluşturulan; karar ile bazı durumlarda da yürütme organları da beldeye yaşayan vatandaşlar tarafından seçim sonucunda göreve getirilen, kanunlarla belirlenen görev ve yetkilere, personele ve bütçeye sahip olan; merkezi yönetim ile ilişkilerinde özerk hareket edebilen; sürecin işlenmesi sırasında açıklığı, hesap verilebilirliği, insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasinin ilkelerini hayata geçiren; yetki ve görevlerin yereldeki halka en yakın olan yönetim birimi tarafından kullanılmakta olan kamu tüzel kişileridir (Öztürk, 1997: 43).

Yerel yönetimler, kamu yönetiminin oldukça önem arz eden ve vazgeçilmesi pek mümkün bulunmayan birimlerinden olup, yerel hizmetlerin verimliliğini ve aynı zamanda etkinliğinin sağlanmasında göz ardı edilemeyecek bir unsurdur (Ulusoy ve Akdemir, 2004: 19).

1.2. Yerel Yönetimlerin Varlık Nedenleri

Yerel yönetimlerin var olma nedenlerine dair kesin olarak bir şey söyleyebilmek mümkün bulunmadığı gibi sayılabilecek nedenler arasından da hangisinin daha etkili olduğunu belirlemek çokta kolay değildir. Bunun yanında yerel yönetimler ortaya çıktıktan sonra zaman zaman farklı görevlerde üstlenmişlerdir. Dolayısıyla, çoğunlukla yerel yönetimlerin var olma nedenleriyle hedef ve faydaları iç içe geçmiştir (Görmez, 1997: 45). Keleş, yönetsel, toplumsal ve siyasal unsurlar şeklinde yerel yönetimlerin varlık sebeplerini belirtmektedir.

Siyasal etkenle kastedilmekte olan, yerel yönetimlerin millileşme süreciyle ve bir ülkedeki siyasal birlik ve bütünlüğünün sağlanması ile yakın bir ilişkisi vardır. Aynı zamanda yerel yönetimlerin varlık sebepleri arasında sayabileceğimiz yönetsel

etkenin oldukça önem arz eden bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür (Göymen, 1997: 16-17). Bir toplumda kamu hizmetlerinin tamamının merkezi yönetim tarafından yürütülmesi hiç gerçekçi değildir. Merkezi yönetimin vereceği her kararın, kendisinin yürüteceği işlemlerin ve çalışmaların gerek ekonominin gerekse belli bir yerleşim yerindeki vatandaşların ihtiyaçlarına cevap verebilmesi pek mümkün gözükmemektedir. Bu bağlamda daha hızlı, kolay ve düşük maliyetlerle, Milli eğitim, Milli savunma, dış politika haricinde kalan tüm hizmetleri yerel yönetimler yapabilir, yerleşim bölgesine özel çözümler geliştirerek yönetsel gerçekliğin bir anlamda zorunlu bir sonucu olarak etkin faaliyette bulunabilirler (Varol, 2000: 205-206.).

Yerel yönetimlerin varlık ve gelişmişlik düzeyiyle toplumsal gelişmelerinde yakın ilişkisi bulunmaktadır. Bir ülkenin sanayileşmesi, gelişmesi ve hızla şehirleşmesi de, yerel yönetimlerin gelişmesine neden olabilir. Aynı zamanda yerel yönetimlerin gelişmesini belirli bir bölge halkının eşitlikçi, demokratik, katılımcı düşünceleri de tetiklemektedir. Zira gelişim sürecinin parçalanarak incelenmesi pek mümkün gözükmemektedir. Okur-yazarlık oranının yükselişi de, bunda önemli bir paya sahip olabilir (Keleş, 1998: 23).

Yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında ekonomik ve hukuki unsurları da ilave etmek doğru bir durum olacaktır. Ortak tüketim amacıyla ortak üretim yapmakta olan birim olarak tanımlanması yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmekte olan planlama, çevre düzenlemesi ve fiziksel-kültürel her türlü altyapı yatırımlarının tüm vatandaşlara yapılmakta olduğu anlamını da birlikte getirmektedir. Toplumsal özellikli bu çalışmalar aynı zamanda mali içeriğe sahiptir. Ayrıca tüm bu zikredilen isteklerin yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilebilmesi bir takım hukuki düzenlemeyle mümkündür (Güneş, 2016).

1.3. Türk Yerel Yönetimlerinin Tarihsel Gelişimi

Mahalli idarelerin yapılandırılmalarının ülkemizde kurumsal manada uzun bir tarihi bulunmamakla birlikte Osmanlı Devleti'nde şehirler 1849 yılına kadar, kadılar, loncalar, vakıflar ve mahalle sakinlerinin çalışmaları ile ortak ihtiyaçlarının giderildiği yerleşim yerleri olmuşlardır. Vakıflar eğitim, sağlık, kültür, sosyal yardım

tesisleri gibi çalışmalarını yaparken, loncalar da pazar ve çarşı denetimlerini sağlamaktadır. (Kaya, 2003: 43-44).

1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı Devleti'nde 1854'lere gelinceye kadar, günümüzdeki manada yerel yönetimlerden bahsetmek mümkün değildir. Batılı anlamda Osmanlı Devleti'nde ilk yerel yönetim kurulması belediye teşkilatlanması içerisinde, Kırım Savaşı Sırasında müttefiklerin etkisiyle (Ortaylı, 1995: 295) 1854 yılında 'İstanbul Şehremaneti'nin kurulmasıyla oluşmuştur (Görmez, 1997: 88). Bu doğrultuda ataması hükümetçe yapılan bir ŞEHREMİNİ belediyenin başında bulunacak ve ayrıca 12 kişilik bir Şehir Meclisi yine atamayla gelecektir (Tortop, 1994: 1). Paris örnek alınmak suretiyle İstanbul 14 belediye idaresine 1868 yılında ayrılmıştır. Çağdaş manada ilk Belediye sayılabilecek Altıncı Daire-i Belediye Gayrimüslimlerin daha fazla yaşadıkları Galata ve Beyoğlu semtinde oluşturulmuştur (Kaya, 2003: 44-45). Belediye teşkilatının İstanbul'un tümüne kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması 1869 yılında Der saadet Belediye İdaresi Nizamnamesi ile kabul edilmiştir (Tortop, 1994: 2).

Eyalet yapısının yerini 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ile örgüt olarak vilayet (il) almıştır. Meclis-i Umumi adı ile günümüzde il genel meclisi olarak isimlendirilen organ, kurulmuş ve bu meclisin başkanlığını, merkezi yönetim tarafından atanan valiye bırakmıştır. 1870 tarihinde çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi bu mekanizmayı koruyarak, bu kanun dâhilinde köylerin idarelerini de tanzim etmiştir (Kaya, 2003: 45).

1877 yılında çıkarılan Dersaadet ve Vilayet Belediye Kanunu'nda Belediye Reisi, Belediye Meclisi ve Cemiyet-i Belediye'den belediyenin organları oluşmaktadır. Kanunun yürürlük süresi 1930 yılında 1580 Sayılı Belediye Kanununa kadar devam etmiştir (Güllüce, 2004: 13).

1.3.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası

Birtakım kanunlar çıkarılmış olmasına rağmen, 1923-1930 döneminde belediyecilik hususunda yapılmış olan faaliyetler oldukça derinliksiz ve dağınıktır (Ortaylı, 1995: 122). İl özel idaresi hususunda, il genel ve özel yönetimi beraber 1913

yılında kabul edilerek yürürlüğe giren İdare-i Umumiye-i Vilayet Geçici Kanunuyla tekrar tanzim edilmiştir. 1929 yılında 1426 sayılı Kanun ile il genel yönetim kısmı lağvedilmiştir. (Tortop, 1994: 4). Köyler ile ilgili durum ise 1924 yılında çıkarılmış olan 442 sayılı kanun ile tanzim edilmiştir (Erten, 1999: 110).

Ülkemizin 1946-1950 yılları arasında içine girmiş olduğu siyasal düzen mahalli idareler hususunda yeni bir takım prensiplerin meydana çıkmasını gerekli kılmıştır. (Görmez, 1997:120). İstanbul'un imar çalışmaları amacıyla 1957 yılında başbakan önemli ölçüde mali kaynak sağlar ve uzun süredir beklenen Belediye Gelirleri Kanunu 1948 yılında çıkarılmak suretiyle 80 farklı kaynaktan belediyelere gelir elde etme olanağı verilmiştir (Kaya, 2003: 48).

Belediye sayısı 1980'de 1727 iken 1981 yılında 1587 olarak belirlenmiştir. Belediye kurulmasına ise 5 yıl süresince müsaade edilmemiştir (Kaya, 2003: 49). Yerel yönetimlerin bu dönemde mali durumlarını düzeltmek amacı ile yasal düzenleme yapılmıştır. Belediyelerin gelirleri, 1981 yılında çıkarılan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda düzenlenmektedir.

Belediye organlarının seçimle işbaşına geleceğinin anayasal teminat altına alınması 1982 Anayasasının getirmiş olduğu en önemli yeniliktir (Çoker, 1993: 9.).

1.4. Belediyeler

Arapça dilimize giren "belediye" kelimesi, yerleşmek amacıyla bir insan topluluğunun bulunduğu yer anlamını taşımakta olan "beled" sözcüğünden türemektedir. "Belediye" kelimesi ise, halka yapılan hizmetler ve şehir ve kasaba işlerinden oluşan yönetim birimidir. (Göymen, 1997: 22).

Türkiye'de belediyeler, batılı toplumlardaki gibi, doğal ve kendiliğinden meydana gelip yerleşmemiştir. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan sonra, ilk resmi belediye örgütü 1854'de yalnızca başkentte (Dersaadet) kurulur. Ancak, bu belediye örgütünün yasal düzenlemesi olmaması nedeniyle tüzel kişiliği ve özerkliği bulunmamaktadır. 1868 yılındaki yapılan bir düzenleme ile devlet genelinde

yaygınlaştırılmaya çalışılan belediyelere 1876 Kanuni Esasi ile tüzel kişilik öngörülür.

Belediyeler ile alakalı Cumhuriyet döneminde yapılmış olan ilk kanuni düzenleme 1930 yılındaki 1580 sayılı Belediye Kanunudur. Ayrıca Büyükşehir statüsündeki iller içinde 10.07.2004 tarihinde 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunun 3.maddesine göre büyükşehir belediyesi, en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan, görev ve sorumluluklarını yerine getiren, yetkilerini kullanan, idari ve mali özerkliğe sahip, karar organları seçmenlerce seçimle oluşturulan kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanmaktadır. Dünyada yaşanmakta olan değişim ve dönüşüm süreçlerinin etkisi ile meydana gelen; saydamlık, verimlilik, hesap verebilirlik, etkinlik, katılım, çoğulculuk, öngörülebilirlik ve sonuç odaklılık gibi kavramlar ve yeni idare düşünceleri, ülkemizde kamu idaresinde reform arayışlarına bir ivme kazandırarak 5227 Sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanunun hazırlanmasının temeli olmuştur. Bu kanunla yapılan düzenlemelerin biri de, 13 Temmuz.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur. Mahalli idarelerde belediyeler ile alakalı yapılan düzenlemelerin tümü yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu kanun içerisinde yapılmaktadır ve 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğüne son verilerek kaldırılmıştır. Bu kanun ile belediye yapılanmasında ve yerel yönetimler alanında bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Belediye kurulabilmesi için 1580 sayılı Belediye Kanununda 2000 nüfus olma şartı esas alınmışken, 5393 sayılı Belediye Kanununda ise 5000 nüfusa sahip olma şartı getirilmiştir. Belediyelerin kurulması 5393 sayılı Belediye Kanununun 4. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu doğrultuda; belediye 5000'in üzerinde nüfusa sahip yerleşim birimi, ilçe ve il merkezi durumunda bulunan yerleşim yerlerinde belediye kurulabilmektedir. Ayrıca 06.12.2012 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan giren 6360 sayılı 14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile de büyükşehirler kapsamındaki köyler ve beldeler kaldırılarak mahalle statüsüne dönüştürülmüştür.

1.4.1. Belediyenin Organları

Türkiye’de belediye yönetimi 5393 sayılı Belediye Kanunu doğrultusunda üç ana unsurdan meydana gelmektedir:

a) Belediye Başkanı

Belediye bünyesinde yer alan yürütme organının başıdır. Seçmenler tarafından çoğunluk sistemi doğrultusunda yargı yönetim ve denetimi altında tek dereceli olarak beldede yaşayan vatandaşlarca beş yıl için seçilir. Seçilmiş belediye başkanının görevden alınabilmesi ise kanunda belirtilen şartların oluşması durumunda, İçişleri Bakanlığı, Danıştay veya Bölge İdare Mahkemesi kararıyla mümkündür (Eryılmaz, 2015: 131.).

5393 sayılı Belediye Kanununun 38. maddesinde görev ve yetkileri belediye başkanının şu şekildedir:

- Belediye yapılanmasının üst yöneticisi olması nedeniyle belediyenin idaresi ve sevkini sağlamak, belediyenin menfaat ve haklarının korunmasını sağlamak,
- Belediyenin stratejik planlarının gereklerinin yapılması, performans göstergelerinin hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda meclise bunlar ile alakalı raporların sunulması.
- Devlet dairelerinde ve resmi törenlerde, yargıda davacı olarak belediyeyi temsil etmek ya da vekil tayin etmek.
- Belediye encümen ve meclisine başkanlık etmek görevi,
- Belediyeye ait tüm mal varlıklarını yönetmek,
- Belediyeye ait gelir ve alacaklarının takip ve tahsilini yapmak,
- Yetkili organlardan onay almak kaydıyla sözleşme yapmak.
- Belediyede meclisin ve encümenin kararlarının uygulanmasını sağlamak.

- Belediye bütçenin uygulanmasını temin etmek, bütçede belediye meclisinin ve encümeninin yetkisi haricindeki bütçedeki aktarmaları onaylamak.
- Belediyede personel ataması yapmak,
- Belediye ve belediyeye bağlı kuruluşların denetim işlemlerini yapmak.
- Bağışlardan şartsız olanlarını kabul etmek.
- Beldedeki vatandaşların huzuru, esenliği, sağlığı ve mutluluğu için gerekli tedbirleri almak.
- Bütçe içinde yoksul, özürllüer ve muhtaçlara dair yapılan hizmetlerin yürütölmesini sağlamak.
- Temsil ve ağırlamalarda ilgili ödeneği kullanmak.
- Kanunlar ile belediyeye verilmiş olan ve belediye meclisinin veya belediye encümeninin kararı gerekmeyen görevleri yerine getirmek ve yetkilerini kullanmak.

b) Belediye Encümeni

Belediye yönetimindeki ikincil düzeydeki danışma ve karar organıdır. Belediye başkanı, belediyede bulunan daire başkanlarıyla bu üyelerin yarısını geçmeyecek biçimde belediye meclisince içlerinden seçtikleri üyelerden belediye encümeni oluşur.

Bu doğrultuda belediye encümeni, seçim ile gelenlerle tabii üyelerden, oluşturulmaktadır. Seçim ile belirlenmiş olan üyeler, ikiden az olmaması zorunludur, sayıları, tabii üyelerin yarısını da geçmesi imkansızdır. Bu üyelerin görev süresi bir yıldır (Eryılmaz, 2015: 135.).

5393 sayılı Belediye Kanununun 33. maddesi doğrultusunda belediye başkanının başkanlığında, belediye encümeni;

Nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler ile il belediyelerinde, belediye meclisi tarafından her yıl üyelerinden bir yıl süreli gizli oyla seçtiği üç üye, malî hizmetleri yürütmekte olan biriminin amiri ve belediye başkanınca birim amirlerinin arasından bir yıllığına seçtiği iki üye olmak kaydıyla toplam yedi kişiden,

Belediyelerin diğerlerinde de, her yıl üyelerinden belediye meclisince bir yıllığına gizli oy ile seçtiği iki üye, malî hizmetleri yürüten birimin amiri ve belediye başkanınca birim amirlerinin arasından bir yıl süreli bir üye olmak üzere toplam beş kişiden, meydana gelmektedir.

Belediye encümeninin yetki ve görevleri ise, 5393 sayılı Belediye Kanununa göre şu şekildedir (md.34):

- Belediyenin yıllık çalışma programı ve stratejik plânı ile kesin hesabı ve bütçeyi inceleyip belediye meclisine görüşünü bildirmek.
- Belediyenin kamulaştırma kararlarının alınması ve bunların uygulanması.
- Belediyenin öngörülemeyen giderleri için ödeneğin harcama yerlerini belirlemek.
- Bütçe kalemleri içerisinde ödenek aktarması yapmak.
- Kanunlar içerisinde belirlenmiş olan cezaları vermek.
- Vergi, resim ve harçlar haricinde bulunan dava konusu olmuş belediyenin alacaklarındaki uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiye edilmesini kararlaştırmak.
- Taşınmaz mal trampasına, tahsisine ve satışına ait meclisin kararlarının uygulanmasını sağlamak; süresinin üç yılı geçmemesi kaydıyla kiralanmasına karar vermek.
- Genele açık olan yerlerin açılış ve kapanış saatlerini tanzim etmek,
- Diğer kanunlarla belediye encümenine tevdi edilen görevleri yerine getirmek.

c) Belediye Meclisi

Belediye meclisi, belediyedeki karar organı olup; 2972 sayılı Mahalli İdarelerle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun doğrultusunda seçilmiş üyelerden oluşur (md 5).

Nüfusu 10.000'e kadar olan yerler için 9,

10.000'den 20.000'e kadar olanlar için 11,

20.000'den 50.000'e kadar olanlar için 15,

50.000'den 100.000'e kadar olanlar için 25,

100.000'den 250.000'e kadar olanlar için 31,

250.000'den 500.000'e kadar olanlar için 37,

500.000'den 1.000.000'e kadar olanlar için 45,

ve 1.000.000'dan fazla olanlar için 55 ve aynı sayıda yedek üye seçilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 18. maddesi gereğince, Belediye Meclisinin yetki ve görevleri aşağıdaki gibidir:

- Belediyenin çalışma ve yatırım programlarını ile çalışmalarının, stratejik plân ve personel için performans kriterlerini görüşmek ve kabul etmek.
- Belediyenin kesin hesabını ve bütçesini kabul etmek, bütçe kalemleri içerisinde aktarma yapmak.
- Belediyenin imar plânlarının görüşülmesi ve onaylanması, ayrıca il çevre düzeni planının büyükşehir ve il belediyelerinde kabul edilmesi.
- Borçlanmayı kararlaştırmak.
- Taşınmaz mal alım-satımını, takasını, tahsisini, tahsis biçiminin değiştirilmesini ya da tahsisli bir taşınmazın kamuda ihtiyaç duyulmamasında tahsisinin

kaldırılmasını; üç yılın üzerinde bir süreyle kiralanmasını ve süre olarak otuz yılı aşmayacak şekilde bunlarda sınırlı aynî hak tesisini kararlaştırmak.

- Kanunlarla resim, harç, vergi, ve katılım payı konusu olmayan ve ilgilenenlerin isteklerine bağlı hizmetlerde uygulanan ücretlendirme tarifesinin belirlenmesi.
- Bağışlardan şartsız olanlarını kabul etmek.
- Miktarı beş bin TL'den fazla dava konusu olan ve vergi, resim ve harçlar dışında kalan belediye alacaklarının uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiye edilmesini, kabul ve feragatini kararlaştırmak.
- Bütçe içi işletmelerle 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi olan ortaklıklar kurulmasını ya da bunlardan ayrılmayı, gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasını ve sermaye artışını kararlaştırmak.
- Belediye adına imtiyaz verilmesini ve belediye yatırımlarının yap-işlet-devret ya da yap-işlet modeliyle yapılmasını; belediyeye ait işletme, iştirak ve şirketlerin özelleştirilmesini kararlaştırmak.
- Belediye meclisinin başkanlık divanı ile encümeninin üyelerini ve ihtisas komisyonlarının üyelerinin belirlenmesi.
- Belediyenin ve bağlı kuruluşlarının norm kadro dâhilinde kadrolarının ihdası, iptali ya da değiştirilmesini karara bağlamak.
- Belediyenin çıkaracağı yönetmeliklerin kabulü
- Meydan, cadde, sokak, park ve tesis gibi yerlerin isimlendirilmesini yapmak; mahallelerin kurulmasını, kaldırılmasını, birleştirilmesini, adlarıyla sınırlarının tespit ve değiştirilmesini karara bağlamak; beldeyi tanıtacak olan flama, amblem ile benzerlerinin kabulü.
- Diğer yerel yönetimlerle birlik oluşturulmasına, kurulan birliklere dâhil olunmasına ya da bu birliklerden ayrılmayı karara bağlamak.

- Gerek yurt içerisinde ve gerekse yurt dışındaki belediyeler ile yerel yönetim birlikleriyle İçişleri Bakanlığının izniyle karşılıklı iş birliğinin kurulmasını ve kardeş şehir ilişkilerinin oluşturulmasını kararlaştırmak.
- Fahrî hemşehricilik beratı ve payesi vermek.
- Belediye başkanı ile encümeninin arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların karara bağlanması.
- Belediye hizmetlerinin mücavir alanlara götürülmesini kararlaştırmak.
- İmar plânlarına uyacak biçimde hazırlanan belediye imar programlarının görüşülerek kabulü.

1.4.2. Belediyelerin Görev ve Sorumlulukları

Ülkeler açısından belediyelerin yetki ve görevleri değişiklikler gösterebilmektedir. Belediyelerin yetki ve görevlerinin tespitinde esasında üç ilke söz konusudur: Genel yetki ilkesi, yetki ilkesi ve liste ilkesi (Keleş, 1998: 176-177).

Genel yetki ilkesi gereği, kanunlarca yasaklanmayan, verilmeyen ya da diğer yönetim birimlerine bırakılmayan yerel hizmetlerin tümünü belediyeler yapmaya yetki sahibidirler. Bu ilke Almanya'da benimsenmektedir. Yetki ilkesi gereğince, belediyeler, ancak yasamanın açık olarak belirttiği hususlarda çalışmalarda bulunabilirler. Belediyelerin, kanunlarca yasaklanmayan ya da kanunların yasaklamadığı alanlarda hizmet yapmakla yetkileri bulunmamaktadır. Bu ilke İngiltere'de de uygulanmaktadır. Yetki ilkesine benzemekle beraber liste ilkesi; liste ilkesi doğrultusunda belediyelerin yetki ve görevler kanunlarla liste şeklinde belirtilmektedir (Öner, 2006: 79.). Ülkemizde ise çoğunlukla bu ilke benimsenmektedir.

'Liste yöntemi' benimsenmek suretiyle hazırlanan 1580 sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin yapabileceği hizmetler kanunda sayılmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanununda da 'genellik' ve 'yetki' ilkesinin kabul edildiği görülmektedir.

Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanununun 14.maddesi gereğince; kanunlar ile kamuda başka kurum ve kuruluşlara verilmeyen yerel ve ortak özellikteki diğer görev ve hizmetleri de yerine getirir ya da yapılmasını sağlar. Belediye hizmetlerinin yapılmasında aynı maddede öncelikler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Belediyenin ekonomik durumu ve hizmetin önceliği göz önünde bulundurularak tespit edilir.
- Belediye vatandaşlara en yakın alanlarda ve en uygun yolla hizmetlerini yürütür.
- Hizmetin yürütülmesinde dar gelirlilerin, engelli, düşükün ve yaşlıların durumlarına uygun yollar izlenir.

a) Bayındırlık ve İmar Görevleri

Sınırları dâhilindeki vatandaşların yaşamakta olduğu yerleşim yerinin fiziki olarak daha yaşanabilir hale getirilmesi; eğlenme, barınma, dinlenme ve alışveriş ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla gereken tesis ve kamu binalarının yapım, bakım ve onarımı gibi hususları belediyeler içine almaktadır. Bunlar meydan, cadde, konut, yol, sokak, köprü, kaldırım, park, geçit, dinlenme yerleri, garaj, pazaryeri, su ve kanalizasyon benzeri tesislerin inşasıyla alakalıdır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre;

- Belediye, yerel ve ortak özellikte olmak kaydıyla; imar, su ve kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerini yapmak ve yapılmasını sağlamak sorumluluğu ve görevi yer almaktadır.
- Beldede yaşayan vatandaşların yerel ve ortak özellikteki bayındırlık ve imar görevlerini yapmak için çeşitli çalışma ve teşebbüste bulunma hakkına sahiptir.
- İmar planlarının hazırlaması ve imar ve alt yapı projelerinin yürütülmesi amacıyla, belediye ve belediyeye bağlı kuruluşlarda norm kadrolara uyacak biçimde mühendis, mimar, şehir ve bölge plancısı gibi uzman ve teknik personeller yıllık sözleşmeyle çalıştırabilir.

- Belediyeler hazırlanan her türlü proje ve imar planlamalarına dair harcama yapma yetkisine sahiptirler.
- Belediyelerde, meclisin, belediyeye bağlı kuruluşlarda ise yetkili organının kararlarıyla: kaldırım, refüj, park, bahçe ve havuz bakımı ve onarımı; baraj, katı atık ve arıtma tesislerine ait hizmetler ile kanal temizleme ve bakım, altyapı ve asfalt yapımı ve onarımına dair işlerinin süresini ilk yerel idarelerin genel seçimlerini izlemekte olan altıncı ayın sonunun geçilmemesi kaydıyla ihale yolu ile üçüncü kişilere yaptırabilir.

b) Ulaştırma Görevleri

Belediyenin hizmet götürmekle yükümlü olduğu yerleşim yerleri arasındaki toplu taşıma hizmetlerini en iyi ve verimli bir şekilde sağlama görevidir.

Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu doğrultusunda yerel ve ortak nitelikte olmak kaydıyla; ulaşım alanında çeşitli hizmetlerini yürütme ve yerine getirilmesini sağlama görevi verilmiştir(md.14/a). Kanun kapsamında belediyelerin görevleri şunlardır;

- Toplu taşıma yapılması; bu amaç için otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem de dâhil olmak kaydıyla toplu ulaşım araçlarının tümünün sistemini tesis etmek, tesis edilmesini sağlamak, işletmek ve işletilmesini sağlamak.
- Kara, deniz, su ve demiryolunda işletilmekte olan çeşitli servis ve toplu ulaşım araçlarıyla ticari taksi sayılarını, ücret ve bilet tarifelerini, güzergâhları ve zamanının belirlenmesi; durak yerleriyle karayolu, meydan, yol, cadde, sokak vb. yerlerdeki araçlar için tahsis edilmiş park yerlerinin tespiti ve işletilmesi, işletilmesini sağlamak ya da kiraya vermek; kanunlar tarafından belediyelere verilen trafik düzenlemelerinin yüklediği tüm işlerin yürütülmesini sağlamak.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15.maddesi doğrultusunda, toplu ulaşım hizmetlerinin imtiyaz ya da tekel meydana getirmeyecek biçimde ruhsatlandırma

yoluyla yürütebileceği gibi toplu taşıma hatlarının kiraya verilmesi ya da hizmet satınalma yoluyla da yürütülebilir.

c) Sağlık Görevleri

Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince yerel ortak özellikte olmak kaydıyla; acil yardım, ambulans ve kurtarma hizmetlerini yürütme görevi bulunmaktadır. Belediyeler bu hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla çeşitli sağlık tesisini açma ve işletme yetkisine sahiptir. Sağlık hizmetleri hususunda kanunla belediyelere yüklenmiş olan görevler şunlardır;

- Sıhî olamayan kuruluşlarla genele açık eğlence ve dinlenme yerlerine ruhsat vermek ve bu yerleri denetlemek. Aynı madde uyarınca büyükşehir ve il merkez belediyeleri haricindeki yerleşim yerlerinde sıhî olamayan kuruluşlardan birinci sınıf olanların denetlenmesi ve ruhsatlandırılması, il özel idarelerince yerine getirilir.
- Sıhî olamayan eğlence mekanlarını, işyerlerini, çevreye ve halk sağlığına etkisi bulunan işyerlerinin şehrin belli alanlarında toplanmasını sağlamak.

15.maddeye göre yukarıdaki görevlerin yanında; İl sınırları içerisindeki büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan içerisinde il belediyeleriyle nüfusu 10.000'in üzerinde olan belediyeler, meclisin kararı ile faiz almadan on yılı geçmemek üzere geri ödemeli ya da ücretsiz sağlık çalışmalarını yapabilir ya da yapılmasını sağlayabilir, bunların karşılığında ise yapılan tesislere ortak olabilir; İşçileri Bakanlığının onayıyla düşük ya da ücretsiz bir bedelle amacı haricinde kullanılmaması şartıyla sağlık ile ilgili projelere arsa tahsisi yapma yetkisine sahiptir.

Belediyelere, ilgili Kanununun 77.maddesi gereğince; sağlık konularına yönelik olan hizmetlerin yürütülmesinde beldede yaşayan vatandaşlar arasında dayanışmanın ve katılımın sağlanması, hizmetlerde tasarrufun, etkinliğin ve verimliliğin artırılması amacıyla gönüllü vatandaşların katılımlarına yönelik olarak programları yürütme yetkisi tanınmaktadır.

d) Çevre Koruma Görevleri

Belediyelerin sağlıklı ve sürdürülebilir çevresel alanların meydana getirilmesini temin amacı ile 5393 sayılı Kanunla görevleri şu şekilde tanzim edilmiştir (Öner, 2006: 81.):

Kazanılmış olan hakların saklı kalması kaydıyla; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; yağmur suyu ve atık suyun uzaklaştırılmasının sağlanması; bunların yapılabilmesi için tesisleri kurmak, kurulmasının sağlamak, işletmek ve işletilmesini sağlamak; kaynak sularını işletmek ya da işletilmesini sağlamak(md.15/e),

- Katı atıkların toplanıp bir araya getirilmesi, nakledilmesi, ayrıştırılma işlemine tabi tutulması, geri kazanılması, yok edilmesi ve depolanmasıyla alakalı hizmetlerin tümünü yerine getirmek ve yerine getirilmesini sağlamak (md.15/g),
- Yukarıda bulunan maddelerdeki hizmetleri belediye İçişleri Bakanlığı'nın kararı ve Danıştay'ın uygun görüşüyle süresinin kırk dokuz yılı geçmemesi kaydıyla imtiyaz yoluyla devretme yetkisine sahiptir (md.15).
- Sıhhi olmayan eğlence mekanlarını, işyerlerini, çevreye ve halk sağlığına etkisi bulunan işyerlerini şehrin belirli yerlerinde bir araya getirmek; moloz ve hafriyat döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama alanlarını; odun, kömür, inşaat malzemeleri ve hurda satış ve depolama yerlerinin belirlenmesi; bu yerlerle nakliyelerde çevre kirliliği meydana gelmemesi için gerekli olan tedbirlerin alınması (md.15/o),

Belediyede meclisin, belediyeye bağlı kuruluşlarda da yetkili organının kararıyla bahçe, park, kaldırım, havuz ve refüjlerin bakım ve onarımı; arıtma, baraj ve katı atık tesislerine ait hizmetleri süresinin ilk yerel idareler genel seçimlerini izlemekte olan altıncı ayının sonunun geçilmemesi kaydıyla ihale yolu ile üçüncü şahıslara gördürülebilir (md.67).

e) Eğitim Öğretim Görevleri

5393 sayılı Belediye Kanununda belediyelere yerel ve ortak nitelikte olmak kaydıyla eğitim ve öğretimle ilgili yürüteceği görevler aşağıdaki gibidir:

Belediyeler meslek ve beceri kazandırma hizmetini yapar veya yapılmasını sağlar (md.14/a),

Devlete ait olan her derecedeki okulların bina inşaatı ile bakım ve onarımının yapılması ya da yapılmasının sağlanması; her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi(md.14/b).

İl sınırları içerisinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclisin kararı ile; eğitim kurumlarının, turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının su, termal su, kanalizasyon, doğalgaz, yol ve aydınlatma gibi altyapı hizmetlerini faiz almadan on yılı geçmemesi kaydıyla geri ödemeli ya da bedelsiz olarak yapabilir ya da yapılmasını sağlayabilir, karşılığında ise bu tesislere ortaklığı söz konusu olabilir; eğitim, sağlık, sosyal hizmet ve turizmi geliştirebilecek projelere düşük bir bedelle ya da bedelsiz amacı haricinde kullanılmaması şartıyla İçişleri Bakanlığının onayı ile arsa tahsis edebilir. Belediye ve bağlı idareler, meclisin kararı ile ibadethanelere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere düşük bir bedelle veya ücretsiz bir şekilde içme ve kullanma suyu verebilir.

f) Ticaretin Geliştirilmesine Yönelik Görevler

Belediyelere, 5393 sayılı Belediye Kanununda yerel özellikte olmak kaydıyla ekonomi ve ticaret yaşamının geliştirilmesine yönelik görevler aşağıdaki gibidir:

- Belediyeler ekonomi ve ticaretin geliştirilmesine ilişkin hizmetleri yapar veya yaptırır(md.14/a),
- Gerçek ve tüzel kişilerin çalışmalarıyla alakalı kanunlar ile belirtilen izin ya da ruhsatı vermek (md.15/c),

- Perakendeci ve toptancı hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuat içerisinde yat limanı ve iskele kurmak, kurulmasını sağlamak, işletmek, işletilmesini sağlamak ya da bu yerlerin gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılmalarına izin vermek (md.15/j),
- Beldede ekonominin ile ticaretin geliştirilebilmesi ve kayıtlı olması için izinsiz satış yapmakta olan seyyar satıcıların faaliyetlerine son vermek ve cezasının ödenmemesi kaydıyla iki gün içerisinde alınmamış olan gıda maddelerini gıda bankalarına, otuz gün içerisinde alınmayan gıda harici malları ihtiyaç sahiplerine vermek (md.15/m),
- Tanıtıcı tabelalar ile reklam panoları hususunda standartlar getirmek (md.15/n),

g) Sosyal Hizmet Görevleri

Merkezi yönetim sosyal devlet düşüncesi ile sosyal güvenlik konularında vatandaşa en yakın idare birimi olarak belediyelere çok fazla görev vermiştir (Köktaş, 1996: 145). Bununla ilgili olarak 5393 sayılı Belediye Kanununa göre, belediye hizmetlerini, halka en yakın alanlarda ve en uygun yollarla verilmesi düzenlenerek, hizmet verilirken engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlerinin durumlarına uygun yollarla yapılması sağlanmıştır (md.14).

5393 sayılı Belediye Kanununda sosyal hizmetler açısından belediyelere verilen yetki görev ve imtiyazlar aşağıdaki gibi özetlenebilir (Öner, 2006: 93.):

- Belde sakinlerinin yerel ve ortak özellikteki ihtiyaçlarını gidermek maksadıyla her türlü etkinlik ve girişimde bulunmak (md.15/a),
- Belediyenin yardımlarından hemşehrilerin, faydalanma hakları bulunmaktadır. Yardımların insan onuruna yakışır şartlarda yapılması mecburidir (md.13/1),
- Hemşehriler arasında güçlü sosyal ilişkilerin geliştirilmesi konusunda gereken faaliyetleri belediye yürütür. Bu faaliyetlerde üniversitelerin, kamu kurumu özelliğindeki meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşları, sendikaların ve

uzman kişilerin de destek ve katılımını sağlamaya yönelik tedbirleri alır (md.13/2),

- Belediye hizmetlerinin verilmesinde yaşlı, düşkün, engelli ve dar gelirlilerin durumlarına uygun yollarla yapılır (md.14),
- Yerel ve ortak özellikte olması kaydıyla; sosyal yardım ve hizmet, meslek ve yetenek kazandırmaya yönelik çalışmaları yapar ya da yapılmasını sağlar (md.14/a),
- Kadınlar ve çocuklar için, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'in üzerinde olan geçen belediyeler koruma evleri açar (md.14/a),
- Yerel ve ortak özellikte olmak şartıyla; gıda bankacılığı belediyeler yapabilir (md.14/b),
- Meclisin kararı ile; sosyal hizmeti geliştirecek olan projelere düşük bir bedelle veya ücretsiz amacı haricinde kullanılmaması şartıyla İçişleri Bakanlığının onayı ile il sınırlarında büyükşehir belediyeleri, belediye ve belediye sınırları dâhilinde il belediyeleriyle nüfusu 10.000'in üzerinde olan belediyeler, arsa tahsis edebilir (md.15),
- Düşük geliri olan, yoksul, ihtiyaç sahibi ve kimsesizlere yapılan sosyal yardım ve hizmetler(md.60/i) ile sanatsal, bilimsel ve sosyo-kültürel faaliyetler için de belediyeler harcama yapabilirler ve bütçeye ödenek koyabilir (md.60/n),
- Belediyenin mücavir alanları içerisinde kendisine, on sekiz yaşından küçük çocuklarına ya da eşine ya da ait konutu bulunmayan düşük gelir sahibi kişilerle afete uğramışlara, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümleri doğrultusunda oluşturulacak takdir komisyonunca belirlenen bedelden aşağı olmaması kaydıyla arsa tahsisi yapılabilir (md.69/3),
- Belediye; sosyal yardım ve hizmetlerle, yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere dair yapılan çalışmalarda beldedeki dayanışma ve katılımın sağlanması, hizmetlerde tasarrufun, etkinliğin ve verimliliğinin

artırılması için gönüllülerin katılımlarına yönelik olan programları uygular (md.77/1).

1580 sayılı Kanununun sosyal hizmetler bakımından belediyelere yüklediği görevler aşağıdaki gibidir;

- Dilendiricileri dilenmekten menedecek tedbirler almak (md.15/17),
- Terk edilmiş çocukları, dalanmış ve kudurmuşları, delileri, kazaya ve afete maruz kalanları ve sokakta bayılanları, koruyup, kollamak ve gözetmek (md.15/18),
- Vatandaşlar için okuma salonları ve kütüphane açmak, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek (md.15/33),
- Yoksul ailelerin çocuklarına, öksüz, kimsesiz çocuklara maddi destek, doktor vb. yardımlar yapmak; fakir hastalara ücretsiz bakmak, ilaç vermek, fakir cenazelerini ücretsiz olarak kaldırmak, işten aciz olup bakacak kimsesi bulunmayanlara bakmak (md.15/34),
- Yetimhane, doğum, emzirme ve zorunlu olarak ücretsiz doğum evleriyle tesisat ve teşkilatı ile yeri Sağlık Bakanlığınca tayin ve tasdik edilmek şartıyla akıl hastanesi açmak ve işletmek (md.15/45),
- Fakir ve yaşlıların bakımlarını sağlamak ve bu amaçla bakım evleri yapmak ve işletmek (md.15/45 ve 1593 sayılı Kanunun 20/13. maddesi),
- Yersiz ve yurtsuzlara iş temininde bulunmak, bunlar arasında garip olup çalışmayanları geri memleketlerine göndermek (md.15/48),
- Kimsesiz çocukları ve kadınları korumak (md.15/48),
- Fakirler için yatılı evler yapmak ve idare etmek (md.15/69).

h) Diğer Görevler

5393 sayılı Belediye Kanununun belediyelere yüklediği diğer görevler aşağıdaki gibidir;

- Belediye, yerel ve ortak özellikte olması şartıyla; gençlik ve spor hizmetlerini yapar ya da yapılmasını sağlar (md.14/a). Gerektiğinde ise, öğrenciler ile amatör spor kulüplerine malzeme desteğinde bulunur ve gereken desteği sağlar. Amatör spor karşılaşmalarının hemen hepsinin düzenlenmesini sağlar. Gerek yurt içindeki ve gerekse yurt dışındaki müsabakalarda üstün başarı göstermiş olan veya dereceye giren sporcuları belediye meclisi kararı ile ödüllendirmek. (md.14/b),
- Belediyeler, sorumlulukları dâhilinde bulunan kendilerine verilmiş olan görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuat doğrultusunda şirket kurabilir(md.70). İçişleri Bakanlığının izniyle özel gelir ile gideri bulunan hizmetlerini bütçe dâhilinde işletme kurarak yürütebilir (md.71)
- Belediye yerel ve ortak nitelikte olmak kaydıyla; itfaiye, zabıta, acil yardım, kurtarma ve ambulans hizmetlerini yapar veya yapılmasını sağlar (md.14/a),
- Şehrin güvenliğini sağlamak için belediyeler, sanayi kazaları, yangın, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmasını sağlamak ya da zararlarının azaltılması için bölgenin özellikleri de göz önünde bulundurularak gerekli acil durum ve afet plânlarının yapılmasını sağlamak, ekip ve ekipmanı hazırlamak (md.53),
- Belediyeler, kültürel ve sosyal ilişkilerin hemşehriler arasında gelişmesi ve kültürel değerlerin korunması amacıyla gereken faaliyetleri yürütür. Üniversiteler, kamu kurumu özelliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımının bu çalışmalara sağlanmasına yönelik önlemleri alır (md.13),
- Belediye; eğitim, sağlık, sosyal yardım ve hizmet, eğitim, kütüphane, park, spor kültür ve trafik hizmetleri ile yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve

düşkünlere dair çalışmaların yürütülmesinde beldedeki dayanışmayı ve katılımı sağlamak, çalışmalarda tasarruf, etkinlik ile verimliliğinin artırılması maksadıyla gönüllü olan kişilerin katılımına yönelik programları uygular (md.77),

- Kanunların belediyelere verdiği yetki kapsamında yönetmelikler çıkarmak, yasaklar koymak ve bunların uygulanması, kanunlarla belirlenmiş olan cezaları uygulamak (md.15/b),
- Özel kanunlarının dâhilinde belediyeye ait resim, harç, katkı vergi ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilinin yapılması; vergi, resim ve harç dışında kalan özel hukuk uyarınca tahsil edilmesi gerekli olan doğalgaz, su, kanalizasyon ve hizmet karşılığı alacaklarının tahsilini yapmak ya da yapılmasını sağlamak (md.15/d),
- Yerel ve ortak nitelikteki hizmetlerin yürütülmesi için, belediye ve mücavir alanları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırma yapmak, satmak, kiralamak ya da kiraya vermek, takas etmek, tahsis etmek ve bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek (md.15/h),
- Borç almak ve bağış kabul etmek (md.15/ı),
- Vergi, resim ve harçlar haricindeki dava konusu anlaşmazlıkların anlaşma ile tasfiye edilmesini karara bağlamak (md.15/k),

1.5. Belediyelerde Sosyal Sorumluluk

Belediyelere yönelik sosyal sorumluluk; bir belediyenin karar organında yer alan kişilerin, idarecilerin kendi menfaatleri yanı sıra, bir bütün olarak beldede yaşayan vatandaşlara hizmetlerin eşit dağıtılması, menfaatlerinin korunması, belediye içinde ve çevresinde bulunan vatandaşların ve kurumların ihtiyaçlarına uyacak biçimde hizmet meydana getirmesi, çalışma politikası ve stratejisi izleyerek vatandaşları mutlu ve memnun etmesi biçiminde ifade edilebilir.

Belediyelerin de geliştirmekte olan sosyal sorumlulukları bir taraftan toplum ile ilişkilerini düzenlemekte kullanılan sosyal sorumluluklarının, diğer taraftan da

toplumsal ahlaki değerler ile alakalı iş ahlâkına ait kavramlarında önemi giderek artmaktadır.

Sosyal sorumluluk düşüncesinin artması ahlaki düşüncenin de güçlü olması gerekmektedir. Zira sosyal sorumluluk hassasiyeti bulunan idarecilerin en azından genel ahlâk kuralları doğrultusunda davranması beklenmektedir.

Belediye yönetimlerinin sosyal sorumluluk ve iş ahlâkına uyacak biçimde davranışta bulunmaları, vatandaşların refahının yanı sıra belediyenin geleceğini de pozitif olarak etkiler. Bu yönden, belediyelerin etkin çalışmalarını, sosyal durumlarla ilgili olmalarını ve iş ahlâkı ile ilgili hususlarda hassasiyet içerisinde hareket etmelerini istemekte, aksine yapılan davranışlara ise toplum tepki göstermektedir (Özalp, 1996: 12.).

Öte yandan, yöneticiler tarafından alınan kararlardan büyük bir grubun etkilenmesi ve iş hayatındaki belirsiz durumların artması, isteklerin çeşitlenmesi gibi sebepler iş ahlâkıyla ilgili konuların kurumlarda daha karmaşıklaşmasına neden olmaktadır.

Yöneticiler ahlaki davranış gösterilmesinde kurumlarında kilit rol üstlenmektedirler. Karar veren kişiler, kurumdaki herkesten daha fazla kurum için ahlaki bir görüntü oluşturulması sorumluluğuna sahip bulunmaktadır. Bilhassa üst düzey yöneticiler diğer personellere iyi örnek olmak zorundadırlar. Yöneticilerin önemsedikleri sosyal sorumluluk düşünceleri ile ahlaki değerler farklılıklar gösterebilmektedir. Bazı yöneticiler kendilerine odaklı olmakta yani, kendilerini düşünmeye önem vermekte, bazı yöneticilerde, dürüstlük, doğruluk prensiplerine sahip, barışın hâkim olduğu, huzurlu, sağlıklı bir çevre meydana getirmek, tüm insanların eşitliğini savunmak gibi başka insanları da ilgilendirmekte olan diğer bir anlatımla sosyal sorumluluğu önemli kılan değerlere karşı güçlü bir ilgi duyarlar. Diğer taraftan, yönetim, karar alırken, hem kurumun varlığının kabulü ve devamlılığı için, hem de toplumsal değerlerinin canlı kalabilmesi için, ahlâkı ve sosyal değerleri göz önünde bulundurmamak mecburiyetindedir. Zira kendi kurumlarının otorite sahibi ve rol modelleri yöneticilerdir. Yüksek ahlaki davranış karakteri yerleştirerek,

çevresinde bulunanları da etkileyebilecek durumdadırlar. Günümüze kadar yapılan faaliyetler şu neticeyi meydana çıkarmıştır; bir kurumdaki personelin, yöneticilerinin davranışları ve ahlaki tutumları, çalışanların işlerinde ahlaki veya gayri ahlaki olarak hareket etmelerinde önemli bir yere sahiptir.

Bu kapsamda belediye'deki personeller ile yöneticilerin patronu olan belediye başkanı ile üst idari ve yürütme organında yer alan yöneticilerdir. Dolayısıyla belediyelerdeki sorumluluk ve iş ahlâkının kurumsallaşması aşamasında büyük görev düşmektedir.

1.5.1. Belediyelerin Sosyal Sorumluluk Kapsamında Yaptığı Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerinin Önemi

Küreselleşme süreci, toplumsal bir değişim ve dönüşümü kaçınılmaz kılmaktadır. Değişimin, toplumun temeli olan aile üzerindeki etkileri bağlamında geleneksel aile çekirdek aileye dönüşmüştür. Bununla birlikte kadınlar da çalışma hayatına katılmıştır. Aile fertleri arasındaki iletişim eksikliği günümüz toplumu düşündürdüğünde oldukça yaygınlaşmıştır. Ayrıca boşanma oranları da hızla artmaktadır. Ailenin dağılması eşler, çocuklar, büyükler ve çevre üzerinde psikolojik, toplumsal ve ekonomik sorunlara neden olmaktadır. Nüfusun çoğunluğunun kentlerde yaşadığı günümüzde çarpık kentleşme kaçınılmaz olmuştur. İnsanlar, eskiden olduğu gibi çok fazla yardımlaşma ve dayanışma mekanizmalarına da sahip değillerdir. "Kent havası insanı özgür kılar" deyişi "kent havası insanı mutsuz kılar" hatta "kent havası insanı yalnız kılar" deyişine dönüşmektedir. Bu bağlamda, kalabalıklar içinde yalnızlık çeken, sosyal ve ekonomik sorunlar yaşayan mutsuz kent insanı için sosyal ve kültürel faaliyetlerin ne kadar önemli olduğu gerçeğiyle karşılaşılmaktadır.

Sosyal ve kültürel faaliyetlerin amacı, insanın ihtiyaç duyduğu huzur, mutluluk, refah yani yaşam kalitesinin artırılmasına yöneliktir. Sosyal faaliyetler, etkisi toplumun hemen her kesimine bir şekilde yansıyan geniş bir alandır. Sosyal faaliyetler anlatılırken sosyal refah, sosyal yardım ve sosyal hizmet gibi kavramlara sıkça başvurulur. Bu kavramlar arasında öncelikle sosyal refah kavramına değinmekte fayda vardır.

Sanayileşmeyle ortaya çıkan yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların çözümüne yönelik yaklaşımlar sosyal refah anlayışını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda; sosyal devlet, toplumun dezavantajlı kesimlerinin milli gelirden adil ve insan onuruna yakışır şekilde faydalanması için hizmet ve yardımlar sunar ve sosyal adaleti sağlamaya çalışır. Sosyal refah hizmet ve politikaları yalnız ekonomik gelişmeyle ilgilenmez. Güncel sorunların seyrine uygun olarak kültürel ve sosyal şartların gelişimi ile de ilgilenir (Aktaş ve Genç F. , 2007: 84- 87).

Sosyal refah anlayışının işlevselliğini sağlama amacı güden sosyal hizmet; birey, grup ve ailedeki sosyal sorunlara çareler arayan bir disiplin olarak kabul edilir (Aktaş ve Genç F. , 2007: 84).

Sosyal hizmetlerin "teknolojik gelişmeyi insancılaştırma ve toplumları sosyalleştirme" amacı yanında bireyin toplum içinde yaşanan değişime uyum sağlamasına yardım etmek, sosyal refahtan insanların dengeli faydalanmasını sağlamak, sosyal ve ekonomik engelleri kaldırmaya çalışmak, toplumsal katılım ve etkileşimi sağlamak, insan haklarını güvence altına almak ve sosyal bilinci geliştirmek gibi hayati amaçları vardır (Kut, 1995: 24.). Sosyal hizmet tanımına, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu açıklık getirmiştir. Kanuna göre, “kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan ve kontrolleri dışında meydana gelen maddi, manevi ve sosyal yoksunlukların ve ihtiyaçlarının giderilmesini, sosyal sorunlarının önlenmesine ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve yaşam standartlarının iyileştirilmesini ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü” sosyal hizmet olarak tanımlanmaktadır.

Kavramsal olarak sosyal hizmet tanımından da anlaşılacağı üzere oldukça geniş bir kapsama işaret etmektedir. Sosyal hizmet, yardım ve faaliyetler; dezavantajlı toplumsal kesimler denilen çocuklar, yaşlılar, kimsesizler, düşkünler, muhtaçlar, sorunlu gençler, kadınlar, sakat ve engellilerin sosyal hayata katılmalarının sağlanması açısından önem taşır (DPT, 2001: 123.). Sosyal hizmetin sadece sosyal yardım olarak algılanması doğru değildir. Sosyal refah ve yardım özellikli hizmetleri ile sosyal hizmet programlarını beraber meydana getirir. Sosyal yardım çalışmaları, mali yoksunluk içerisinde bulunanlara yönelik yapılırken; sosyal refah çalışmaları ise

mali gücü bulunmakla birlikte kişisel, sosyal ve çevresel engelleri tek başlarına aşamayan, sosyal refah hizmetlerine ihtiyaç duymakta olan vatandaşlara yapılmaktadır. Bu süreçte sosyal yardım çalışmaları daha çok karşılık beklemeden yapılırken; sosyal refah çalışmaları belli bir menfaat beklenerek yerine getirilmektedir (Özkaran, 1993: 67-68.). Maddi ihtiyaç içerisinde bulunanlara yapılmakta olan yiyecek ve yakacak yardımı, ücretsiz aşı, toplu ulaşım kartları, toplu sünnet ve nikâh gibi hizmetler sosyal yardım içerisinde değerlendirilmekte iken; mali gücü olmak ile beraber maddi ve manevi desteklenmelerine ihtiyacı bulunan vatandaşlara yapılan danışma merkezleri, yaygın eğitim, kreş, sosyal konut, halk ekmek, paso, huzurevi vb. hizmetleri de sosyal refah içerisinde değerlendirmek mümkündür.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL DEVLET VE SOSYAL BELEDİYESİZLİK

2.1. Sosyal Devlet Kavramı ve Türkiye’de Sosyal Devlet

Bu bölümde sosyal devlet kavramı ve Türkiye’deki sosyal devlet hususlarına değinilmektedir.

2.1.1. Sosyal Devlet Kavramı

1840’lı ve 1850’li yıllarda sermayenin gelirleri sürekli olarak artarken emek gelirleri durağanlaşmıştır. 1880’li yıllara gelindiğinde görülen şudur: Yarım yüzyıl boyunca derinlik kazanmış olan endüstrileşme süreci, işçilerin hayat şartlarını iyileştirmemiştir.(Piketty, 2014: 9). 19’uncu yüzyılın sonlarından itibaren, bir süre sonra kapitalist devlet anlayışını köklü bir şekilde değiştirecek olan yeni süreç başlamıştır. Bu süreç, İkinci Dünya Savaşı’nda sonra kısmen liberal kapitalizmden kısmen sosyalizmden beslenen bir sosyal refah devleti modelini dünya gündemine taşıyacaktır. Şöyle de ifade edilebilir: Emek sahiplerinin ekonomi politik düzene itirazı, 1840’lardan sonra liberal/piyasacı yaklaşımı sorgulayan ve devletin sosyal yaşama veya bölüşüm ilişkilerine müdahale etmesi gereğine vurgu yapan siyasi/ideolojik bir harekete dönüşmüştür. Üretim ve bölüşüm ilişkilerinin piyasa tarafından belirlenmesi esasında inşa edilmiş olan liberal yaklaşıma yönelik itirazlar ‘liberalizmin düşüşü’, ‘kolektivizmin gelişimi’ veya ‘sosyalizmin gelişimi’ olarak adlandırılmaktadır.(Briggs, 1961: 17-18). Sınıfsal içerikli bu hareketin bir süre sonra sosyalist bir iktidar kurmaya yönelebileceğinden duyulan endişe, 1880’li yıllardan itibaren sosyal devletin temellerinin atılmasını sağlayan önemli bir unsur olarak görülebilir.

Sosyal devlet olma hedefine yönelik ilk adımlar Almanya tarafından atılmıştır. Keza veriler, Almanya’nın sosyal devletin öncüsü olduğunu ortaya koymaktadır. İş Kazası sigortası(1871), sağlık sigortası (1883) ve emekli maaşı (1889) gibi sosyal devlet uygulamaları ilk defa bu ülkede hayata geçirilmiştir. Bismarck’ın 1883’de yürürlüğe koyduğu sosyal sigorta programı, sosyal devletin ilk uygulaması olarak sayılabilir. Daha sonra 1900’lerin başında Churchill ve Lloyd George, benzer bir

programı İngiltere’de uygulamaya başlamışlardır. (Aktan, 2008; Hanneson, 2015: 44).

1930’lardan itibaren olgunlaşmaya başlamış olan sosyal devleti mümkün kılan öğelerin en önemlisi, 1929 Ekonomik Buhranı’nı aşmaya yönelik arayışlardır. Sosyal devlet 1930’lardan itibaren olgunlaşmaya başlamıştır. Bunu mümkün kılan öğelerin en önemlisi, 1929 Ekonomik Buhranı’nı aşmaya yönelik arayışlardır. Bu arayışlar, söz konusu buhranı bertaraf etmenin yanı sıra, sosyal devlete giden yolun da aydınlanmasına sebep olmuştur (Özdemir, 2007: 155). İki dünya savaşı arasındaki dönemde, bilindiği gibi 1929 Ekonomik Buhranı yaşanmıştır. Buhran şartları, sosyal yardımları kısmen azaltıp kısmen kesintiye uğratarak sosyal devlet olgusunu aşındırmıştır. 1929 Buhranı, bir yandan da iktisadi düşüncenin tekrar şekilleneceği bir süreci başlatmıştır. Bilindiği üzere, Buhran’ın ardından devletin piyasaya müdahalesini meşrulaştıran yeni bir teori olarak Keynesyen Teori geliştirilmiştir. İktisadi bir özne olarak devleti öne çıkaran bu teorinin önermeleri ile sosyal devlete somutluk kazandıran uygulamalar örtüşmektedir.

1929 Ekonomik Buhranı’nın ardından ABD’nin izlediği politikalar, sosyal devletin olgunlaşma sürecini izah eden bir içeriğe sahiptir. ABD, 1930’lu yıllardan itibaren, yatırımcı ve üretici bir aktör olarak devleti sahaya sürerek işsizlik ve durgunluk sorununu aşmaya çalışmıştır. Bir diğer ifadeyle ülkenin yönetimi Wall Street’ten alınıp Washington’a, yani Federal Yönetime verilmiştir. 1945 yılı sonrası dönemde büyük oranda Keynesyen yaklaşımın şekillendirdiği iktisat politikaları izlenmiştir. Bu politikalar, bir yandan büyümeyi ve refah artışını mümkün kılarken diğer yandan da gelir dağılımını iyileştirici etkiler ortaya çıkarmıştır. Aynı süreçte siyasi/ideolojik alan da ciddi bir değişime uğramıştır. Uluslararası ve ulusal seviyede hem temel hak ve özgürlükler, hem de ekonomik hak ve özgürlükler genişlemiştir. Daha örgütlü hareket etme olanağı bulan işçi sınıfı, ekonomik politik düzene dair itirazını daha güçlü bir şekilde seslendirebilir duruma gelmiştir. Esasen bu gelişmeler sosyal harcamalarını miktar ve kapsam dahilinde genişleterek altın çağını yaşayan sosyal devletin birer yansımasıdır. (Sallan Gül, 2006: 148; Öztürk, 2015: 52-53; Topak, 2012: 54). İlk olarak 1941 yılında Archbishop Temple tarafından kullanılan

sosyal devlet terimi, sosyal refahın optimizasyonu amacıyla devletin ekonomiye aktif ve kapsamlı müdahalelerde bulunmasını öngören bir devlet anlayışını kapsamaktadır. 1945-1975 döneminin `sosyal devletin altın çağı' olarak isimlendirilmesinin esas nedeni olarak, merkez ülkelerinde (ABD, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya ve İngiltere) sosyal harcamaların ciddi oranda artmış olmasını göstermektedir.

Sosyal devletin altın çağını yaşamakta olduğu dönemin politikaları, sermaye birikim modelini yeni bir bunalıma sürükleyecek öğeleri de içerisinde taşımaktadır. Diğer bir sorun ise; aşırı üretim ile artan sosyal harcamalardan kaynaklı bütçe açıklarıdır. 1970'li yıllardan itibaren yükselen bir istikrarsızlık dalgası sosyal devletin temellerini meydana getiren mutabakatı zayıflatarak liberal/bireyci içeriğe sahip yeni bir söylemin öne çıkmasına sebep olmuştur: Çalışkan ve becerikli insanların gelirlerinden alınan vergilerin tembel ve işe yaramaz insanlara aktarılmasının gayri adil olduğu ileri sürülmektedir. Bu ifade, bir süre sonra, İngiltere'de Margaret Thatcher ve ABD'de Ronald Reagan tarafından hükümet politikası durumuna getirilecektir. Daha açık olarak sosyal devlet, yaşanmakta olan bunalımın ölçütlerinden biri olarak görülerek tasfiye edilecektir (Şaylan, 2003: 85; Kara, 2015: 99-102; Esping-Anderson, 1999: 2)

1950'li ve 1960'lı yıllar süresince, merkez ülkelerinin itibar kazandıran bir sıfat olarak taşınan sosyal devlet, görüldüğü gibi 1970'li yılların başından itibaren zayıflamaya başlamıştır o yıllarda sosyal devlet karşıtı ifadeyi en güçlü şekilde kullanan siyasi akım neoliberalizm olarak adlandırılmaktadır. Bu akımın yaptığı analizleri, Pierson'dan (2006: 149-150) istifade ederek şöyle özetlenebilir: yaşanmakta olan sıkıntı devletin itibarını büyük oranda yitirmiş olmasından kaynaklanmaktadır. İnsanların devletten talepleri makul olmanın ötesine geçmiştir. Devletin kararlarına yerli yersiz itiraz edilmektedir. Giderek artan isteklerin ve bazı grupların sırf kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde yürütülen çalışmaların yıkıcı etkisi devleti zayıflatmaktadır.

Görüldüğü gibi, 1970'li yılların ikinci yarısında ise sosyal devletin altın çağı son bularak yeni bir dönem, yani sosyal devletin gümüş çağı başlamıştır. Taylor-Gooby'ye (2002: 599) göre altın çağdan gümüş çağa geçmenin iki sebebi

bulunmaktadır. Birincisi, küreselleşme süreci ile dayatılan en iyi olma yarışdır. Bu yarışta öne geçmede iki mekanizma kullanılmak zorundadır: en düşük vergi oranı ve en uysal (kendisine verilene rıza gösteren) iş gücü istihdamı. İkincisi ise, devletin sosyal harcamalar yükü altında ezilmesi ve yıpranmasıdır. Sosyal devlet, klasik liberal demokrasinin siyasal ve ekonomik temellerinin değiştirilmeden sosyal güvenliğin tesis edilmesi, yaptığı işle yaşamakta olanların korunması, yaşam seviyelerinin artırılması ve işsizliğin önlenmesi yoluyla sosyal eşitsizlikleri giderme faaliyetlerini üstlenen devlettir. Kapitalizmin ortaya çıkardığı sosyal adaletsizlik ve dengesizlik nedeniyle işçi sınıflarından güçlü bir tepkinin gelmesi sonucu 20. Yüzyılda sosyal devlet yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kavram daha çok kara Avrupa'sına aittir. Sosyal olarak zayıf olanlara yardımda bulunarak insanlığa yaşayabilir bir yaşam düzeyini ve sosyal adaleti sağlama düşüncesini savunur. Bunları devlete bir görev olarak yükler. Ergun Özbudun'a göre sosyal devlet düşüncesi, 'devletin sosyal adaleti ve barışı sağlamak için sosyal ve ekonomik yaşama aktif müdahalesini gerekli ve meşru gören bir düşüncedir' (Özbudun, 2005, s: 99.).

Sosyal devlet kavramı yeni çağdaş bir devlet ve toplum düşüncesini de beraberinde getirmiştir. Sosyal devlet daha çok alanda faaliyet göstermekte ve vatandaşlarıyla daha çok ilgilenmektedir. Sosyal devlette halkla devlet arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Devlet vatandaşlarına sosyal hakların kazandırdıklarını da vermek durumundadır. Hakları bulunan toplumda bu hakları savunmalı, yeri geldiğinde ise hakkını aramalıdır. Sosyal devlet hem vatandaşların hem de devletin beraber sorumluluk altına girdiği bir kavramdır.

2.1.2. Türkiye'de Sosyal Devlet ve Gelişimi

Ülkemizde sosyal devlet ilk olarak 1961 Anayasası'nda dile getirilmiştir. Sosyal devlet, 1961 Anayasasının gerekçesi uyarınca 'kişilere sadece klasik hürriyetlerini sağlamak ile kalmayıp aynı zamanda onların insan onuruna yakışacak biçimde yaşamalarında gereken maddi ihtiyaçların giderilmesini kendisine vazife edinen devlettir.'

Sosyal devlet, sosyal belediyecilik ile bağdaştırıldığında; ‘vatandaşların sosyal durumlarıyla, refahıyla alakadar olan, onlara asgari bir yaşam sürdürmek için gerekenleri sağlamayı görev olarak bilen devlet’ biçiminde ifade edilmektedir.

Sosyal devlet, manevi ve maddi olarak ihmal edilen ya da edilmiş olan kişilerin, devletten sosyal destek isteğinde bulunma hakkına yani öznel bir kamu hakkına sahip olmalarıdır. Vatandaşların devletten istekleri çoğulcu demokrasi toplum yapısında artmıştır. Bu istekler yol, su, kanalizasyon ile kalmayıp, sosyal, kültürel, sportif hizmetler ve hatta psikolojik ve sosyal danışma hizmetleri biçiminde genişlemiştir (Kaya;2016).

İşsizlik, yoksulluk ve hızlı göç sonucunda meydana çıkan aile içi anlaşmazlıkların çoğalması sonucunda yaşanan çözümler ile ihmal ve istismara maruz kalan çocuk ve kadınların sayısının arttığı, bakıma muhtaç ve devlet korumasındaki çocuk sayısında da önemli artış olduğu, yaşlıların bakımı ile alakalı problemler yaşamakta olduğu, evsizler olarak nitelendirilen sokakta yaşamakta olan ve sokak ile bütünleşmiş insan sayısının artık sorun olmaktan çıkarak kabul edilebilir duruma geldiği buna bağlı olarak görülmektedir. Küresel politikalarla birlikte tarımdaki meydana çıkan tarımdan hızlı uzaklaşma ile şehre göç; bununla beraber işsizlik, çocuk ve kadın istismarı da artan sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu problemlere dair, sosyal yardımlar ve hizmetlere ilişkin çalışma ve programların devletin denetim, gözetim ve sorumluluğunda toplumun her kesiminin katılımı sağlanarak bir bütünlük içerisinde yürütülmesi esas alınmaktadır. Çünkü sosyal yardımlaşma ve hizmet hissi ve edimi kişinin en yakın çevresinden başlar ve halkalar halinde köy, ilçe, il ve ulusal düzeye ulaşır (Pekküçükşen vd., 2004:460.).

2.1.3. Sosyal Devletin Hedef ve Amaçları

Çağdaş sosyal devlet, toplumun refah düzeyindeki mevcut değişiklikleri gidermeye çalışmakta ve orta tabaka oluşturulabilmesi amacıyla da bilhassa dar gelirli olanların sosyo-ekonomik durumlarının değişik sosyal politikalar aracılığıyla iyileştirilmesini hedeflemektedir. Sosyal devlet diğer taraftan, sosyo-ekonomik hayatı yönlendirmek yoluyla güçsüzleri, fakirleri, bakıma ve yardıma ihtiyacı bulunan

kişileri korumakta olan, bu hizmetlerin yürütülebilmesi amacıyla sosyal kurumlarını oluşturan, toplumun sorunlarını koruyucu tedbirler aracılığıyla önlenmesine ve giderilmesine çalışan, sosyal sorunların baskısında bulunan vatandaşları ve grupları himaye eden şefkatli bir devlettir. Çağdaş sosyal devlet, kişileri iş hayatında ve sosyal hayatta yalnız bırakmayarak sosyal gelişmenin sürekliliği amacıyla gerektiği zamanlarda sosyal ve mali hayata müdahalede bulunan devlettir. Kendiliğinden gerçekleşemeyen sosyo-ekonomik dengeyi kamusal müdahaleyle liberal devlette tesis etmeye çalışan sosyal devlet, ihtiyaç sahibi kişileri yoksulluktan ve ihtiyaç sahibi olmaktan değişik yollarla kurtarmak ve bu yolla sosyal gelişmeyi ve barışın sağlanmasını istemektedir (Seyyar, 2002:496-499.).

Sosyal devlet amacının yalnızca “vatandaşlara minimum bir gelirin garanti edilmesi” veya “belirli ihtiyaçların giderilmesinde minimum standartların sağlanması” olduğunu kabul edenlerin yanı sıra; geniş manada sosyal devlet amacının “tüm vatandaşların yaşamlarının iyileştirilmesi” olduğunu kabul edenler de bulunmaktadır.

Genelde sosyal devlet esas amacının; “bir toplumu meydana getiren vatandaşların, kanunlar karşısındaki kadar siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın işleyişinde de eşit ve hür olmalarının sağlanması” olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, sosyal devlet, vatandaşların kanunlar karşısında eşit ve hür olduğunu kabul etmekte; bununda ilerisinde, bu eşitliğin ve hür olmanın vatandaşlar bakımından işlevsel bir özelliğe sahip olması için gereken olanakları da var etmeye çalışmaktadır. Sosyal devletin benimsenen, diğer amaçlarından bazıları şu şekilde sıralanabilir.

a) Adil Bir Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele

Sosyal devletin ana hedeflerinden birisi, vatandaşları ve toplumu yoksulluktan kurtarmak, güvensizlik alanının daraltılması ve kendi kaderlerine hâkim olabilmelerini sağlayan şartları ve ortamın hazır hale getirilmesidir. Yoksullukla mücadeledeki temel hedef, herkese insan onuruna yakışacak biçimde yaşaması için gereken minimum gelir düzeyinin oluşmasını sağlamaktır.

Söz gelimi yoksulluk, bireysel gelir doğrultusunda ifade edilebilir. Teoride kişisel gelir, para ve para dışı bütün gelirlerinin toplamını ifade eder. Mutlak yoksulluk ise, kişinin hayatını bile sürdüremeyecek ölçüde gelirin düşük olmasıdır. Geçmişte de bu biçimde yoksulluğun objektif ölçülebileceği düşünülmüştür. Fakat bugün bu anlayış çok fazla yaygın değildir. (Barr, 1993: 164.). Göreceli olarak yoksulluk ise bir bireyin, yaşamının yaşamakta olduğu toplumdaki ortalamaya göre önemli oranda farklılaşması manasına gelmektedir. Kişi bu doğrultuda, normal yaşama katılmakta zorlanıyorsa yoksuldur (Barr, 1993: 164-165.).

Kavram olarak mutlak manada eşitsizlik ve yoksulluk birbirlerinden farklıdır. Mutlak yoksulluk, bazı ölçülerin altında yer alan hayat standardı ile alakalıdır; eşitsizlik ise yoksul ve yoksul olmayanların gelirleri arasındaki fark ile ilgilidir. Sosyal devlete taraftar olanlara göre, mutlak manada yoksulluğun azaltılabilmesi amacıyla yoksul vatandaşlara insan onuruna yakışacak biçimde yaşamalarına olanak sağlayan, başka bir ifadeyle bu vatandaşların yaşam standartlarının belirli ölçütlerle tespit edilmiş olan seviyeye ulaşmasını mümkün kılan minimum bir gelirin sağlanması gerekmektedir. Bu fark önemlidir. Çünkü birini amaçlayan politikalar diğerinin şiddetlenmesine sebep olabilir. Eşitsizliğin azaltılması için de; servet ve gelirler arasındaki farklılıkların azaltılması gerekmektedir. Bu sebeple yoksullara yardımın mı, yoksa insanlar arasındaki eşitsizliği azaltmanın mı ana amaç olmasının belirlendiği açık olarak ortaya konması gerekmektedir. (Barr, 1993: 164-165.).

Esas amaçlarından biri de adil bir gelir dağılımı olan sosyal devletin, toplumda vatandaşların gelirleri arasında çok büyük farkların bulunmamasını, milli gelirin vatandaşlar ile gruplar arasında toplumsal olaylara sebep olmayacak biçimde dağılmasını yani toplumca kabul edilebilecek makul bir gelirin dağılımını sağlamaktır. Bundan dolayı sosyal devletten istenen; kamu gelirleri ve kamu harcamaları kullanılarak toplumu meydana getiren kişiler arasındaki gelirin yeniden düzenlenmesi, servet ve gelirler arasında yer alan dengesizliklerin azaltılmasına çalışılması; milli gelirin adaletsiz dağılımının neticesinde yoksul düşen vatandaşları, düşkünleri, güçsüzleri, bakıma ihtiyaç duyan çocukların korunmasıdır.

Bir devletin temel hedeflerinden biri de ülkenin milli geliri ile üretiminin artmasıdır. Esasen vatandaşların gelirlerinin ve bununla birlikte sosyal refah düzeylerinin artması amacıyla üretimin artırılması gerekmektedir ancak tek başına bu yeterli olmamaktadır.

Her ne kadar milli gelir artsa da eğer toplumdaki tüm vatandaşlara yansıtılmıyorsa, bilhassa da alt gelir gruplarında bulunan vatandaşların yaşama imkânları ve şartlarında herhangi bir değişiklikte bulunmuyorsa, bu durum içerisinde gerçek manada bir refah düzeyinin artmasından bahsedilmesi mümkün bulunmamaktadır.

b) Fırsat Eşitliği

Hem sosyal hem de liberal devlet düşüncesinde vatandaşlar, renk, cinsiyet, din, dil ve ırk vb. sebepler dolayısıyla fark gözetilmeksizin kanunlar karşısında eşittir. Liberal devlette vatandaşlar kanun karşısında eşittirler fakat kanunlar vatandaşlar arasındaki sosyo-ekonomik şartlarının eşit duruma getirilmesi, onlara fırsat eşitliğinin sağlanması için kullanılabilir bir araç olarak hiçbir zaman görülmemektedir. Sosyal devlette ise, vatandaşlara fırsat eşitliğinin sağlanması, kanun karşısında eşitliğin daha etkili kılınmasıdır (Göze, 1995: 117). Zira taraftarlarına göre sosyal devlet, kanunlar karşısında eşitlik, vatandaşlar arasında kanunlar dolayısıyla meydana gelen eşitsizliklerin ortadan kaldırılması ile birlikte, bu durum tek başına vatandaşları toplumsal yaşamda tamamen eşit hale getirmemekte, sosyo-ekonomik durumlarında oluşan farkların meydana getirdiği haksızlıklar vatandaşlar arasındaki tam anlamıyla eşitliğin sağlanmasına engel olmaktadır.

Sosyal devlet, sosyal ve ekonomik şartlardaki farklılıkların, vatandaşlar arasında imtiyaz ortaya çıkmasını engellemek amacıyla, güçsüzleri koruyucu tedbirlerle, sosyo-ekonomik sebeplerin meydana getirdiği eşitsizliklerin giderilmesine çalışmaktadır.

Fırsat eşitliği hususunda sosyal devlet taraftarları tarafından bilhassa hizmetlerden eğitim - öğretime büyük bir önem verilmektedir. Eğitim - öğretim hizmetlerinin gerek kişisel ve gerekse toplumsal seviyedeki yararları yüksek olup,

bilhassa da ileri eğitim derecelerinde bireysel kazançları önceliklidir. Bu sebeple hemen hemen tüm ülkelerde devlet tarafından ücretsiz ve mecburi olarak vatandaşlara verilen ilköğretim hizmetinin yanı sıra tüm vatandaşlara, kabiliyetlerinin ve bilgilerinin geliştirilmesiyle daha iyi bir meslek edinmelerinin sağlanması, daha yüksek bir yaşam düzeyine ulaşabilmeleri bakımından da her seviyede mesleki ve teknik eğitimle yükseköğretim hizmetlerinden yararlanabilmeleri imkânının sağlanması gerekir. Eğitim hizmetlerinin piyasadan sağlanması durumunda ise yeterli ödeme gücü bulunmayan vatandaşların mesleki ve teknik eğitimle yükseköğretim hizmetlerinden faydalanmaları imkânının olmaması söz konusu olabilir. İşte, bu durumun meydana gelmesine engel olmak ve vatandaşlara fırsat eşitliğinin sağlanması için sosyal devletin temel görevlerinden biri olarak her derecedeki eğitim ve öğretim hizmetlerinin verilmesi de kabul edilmektedir.

c) Sosyal Güvenlik

Temel hedeflerinden olan ve meydana gelmesinde de etkisi bulunan sosyal devletin, en önemli unsurlardan bir başkası da sosyal güvenliğin inşa edilmesidir. Liberal devlette; 20. Yüzyıl başlarına kadar, insanların gelecekte yaşama ihtimali olan hastalık, kaza, işsizlik, yaşlılık vb. risklerin meydana gelmesine karşı korunmalarının kendi sorumluluklarında olduğu kabul edilirdi. Ekonominin devamlı olarak tam işgücünde olduğu ve bu nedenle de insanların üretimde olmalarının karşılığında da belli bir gelir elde etmelerinden dolayı hastalık, kaza gibi hallerde gereken hizmetleri piyasadan satın almaları, diğer taraftan sakatlık, yaşlılık, işsizlik gibi oluşabilecek halleri de göz önünde bulundurarak bunlara tasarruflarının bir bölümünü ayırmaları beklenirdi. Öteki taraftan ise, toplumda gerek ailede gerekse dini kuruluşlar, topluluklar veya hayır kurumlarının aracılığıyla yoksullara, düşkünlere, yaşlılara, sakatlara ve kimsesiz çocuklara yardım da söz konusu olmuştur.

Bu şartlar ve anlayışlar etkin olduğu halde devlet tarafından bugünkü manada bir sosyal güvenlik işlevi yüklenilmesi başka bir ifadeyle sosyal güvenliğin sağlanması amacıyla ekonomiye müdahale etmesi düşünülemezdi. Fakat, sanayileşme sürecinde sadece fiziki ihtiyaçlarına yetebilecek bir geliri olan işçilerin bu düşük gelirle sosyal güvenlik ihtiyaçlarının nasıl giderebileceği hususunda klasik

iktisatçılarının çözüm için bir öneri getirmediğinden olayların gelişimi de devleti neticede sosyal güvenlik alanında bir rol oynaması için zorlamıştır (Talas, 1999: 204-205).

Devlet sosyal güvenlik alanında ise; ilk önce sosyal sigorta başta olmak üzere, sosyal hizmet ve yardım ile sosyal tazmin vasıtalarından faydalanmak suretiyle bütün vatandaşların geleceğe güven içerisinde bakmalarına olanak sağlayan tedbirleri alır. Vatandaşlara hastalık, sakatlık, kaza, yaşlılık, işsizlik vb. ihtimaller karşısında ekonomik bakımdan güçlü olmalarını; yaşamlarının her döneminde gelir düzeylerinde karşılaşılabilecek oldukları durumlar içinde vatandaşlara minimum bir geliri garanti vererek, geleceğe güven içerisinde bakmalarına olanak sağlar.

Sosyal devlet düşüncesine göre; hiçbir vatandaş yaşam standartlarındaki beklenmedik bir anda ve kabul edilemez boyuttaki bir durumla karşılaşmamalıdır. Bu düşünce, sosyal devlette, sağlık alanındaki verilen hizmetlerin ve işsizlik konusundaki yardımların esas hedefidir. Sosyal yardım ve sigorta kurumları ile vatandaşların gelirlerindeki dalgalanmaların hafifletilebilmesi başka bir ifadeyle vatandaşların gelirlerindeki tahmin edilebilen ve öngörülebilen düşüşlerin giderilebilmesi de bir diğer amacdır (Barr, 1993: 8-11.). Bundan dolayı sosyal veya özel sigorta kurumları, bir sigorta geliri programıyla vatandaşların hayatı boyunca harcamalarını da günümüz ile gelecek arasında dağıtmalarına imkân sağlamaktadır.

d) Tam İstihdam ve İşsizlikle Mücadele

Sosyal devletin esas hedeflerinden birisi vatandaşların gelirlerini sağlayan bir iş bulmaları için gereken şartların oluşturulması ve bunun sonucunda da kendi yaşamlarını sürdürebilmeleri için bir işte çalışmalarının sağlanmasıdır.

İşçilerin git gide artmakta olan siyasi güçleri ve oldukça büyük bir baskı unsuru olarak meydana çıkmaları, sanayileşmesini tamamlamış ülkelerin hükümetlerinin işçi ücretleri ile alakadar olmalarına ve refahı daha da yaygın bir duruma getirebilmek amacıyla ücret politikaları izlemelerine neden olmuştur. Bilhassa II. Dünya Savaşı sonrasında, sanayileşmiş ülkelerce kabul edilen ve yürütülmekte olan ücret

politikaları, sosyal refah devletine ulaşılmasında önemli bir enstrüman haline gelmiştir (Talas, 1999: 201).

Refahın, devlet çalışmalarında veya başka bir ifadeyle devletin kullanmakta olduğu araçlar dışındaki değişik ve temel özellikteki kaynağı aleni olarak iş piyasasıdır. İş piyasası, evvela ücret gelirleri sebebiyle refah kaynağının önemli bir kısmını meydana getirmektedir. Vatandaşların uygun seviyede getirisi bulunan işte çalışmaları, ihtiyaçlarını gidermelerinde ve bunun neticesinde de refah alanında veya sosyal alanda devletin desteğine daha az ihtiyacı bulunma durumunu sağlayacaktır. Genelde yoksullukla mücadele amacının yerine getirilmesinde sosyal devlet tarafından kabul edilen ilke, yoksul olanlara yapılan yardımların vatandaşların toplumdaki yerlerini ve özgüvenlerini kaybetmelerine sebebiyet vermeyecek biçimde düzenlemesidir. Bu nedenle sağlıklı ve güçlü olan yoksul kişilere, imkânlar içerisinde, bir iş imkânı sağlanarak yardımda bulunulması yol olarak daha uygun kabul edilmektedir.

Sonuç olarak, tam işgücü, geniş manada refah tanımının esas faktörlerden birini meydana getirmektedir. II. Dünya Savaşı sonrasında ulaşılmış olan yüksek işgücü seviyeleri ve artmakta olan iş verimliliği, sosyal adaletin sağlanması noktasında en az gelirin tekrar dağıtımını kadar eşitleyici bir güç meydana getirmiştir (Barr, 1993: 6-7.).

Sosyal devlet; işsizliğin azalması ile tam işgücünü sağlama amacıyla birlikte iş gücünün devamlılığını sağlayan tedbirleri de almak mecburiyetindedir. İş gücü, kişinin işi yerine getirme kapasitesi olup; bu kapasitenin devamlılığı, yenilenmesi tüm toplumlarda gereken bir durumdur.

Kapitalizmde iki temel süreç bunun meydana gelmesine olanak sağlar. Birincisi, işçiler emeklerini vererek kendilerine gereken hizmet ve malları satın alacak aylık ve ücretleri kazanmaktadırlar. Bu kullanım değerlerinin tüketimi de herhangi bir toplumda ve dönemde çalışma kapasitesini tekrar tamamlar. İkinci olarak, esasında ev kadınlarının ailede ürettikleri alışveriş, yiyeceklerin hazırlanması, çamaşır, bulaşık gibi kullanım değerleridir. Bunlar olmadan piyasada satılmakta olan

malların tüketimi zor veya imkân dâhilinde değildir. Emek kapasitesinin devamlılığını kullanım değerlerinin bu iki değişik tüketim şekli sağlamaktadır.

Bu sürece çağdaş refah devleti dört biçimde müdahalede bulunur (Gough, 1979: 45- 46).

- Tüketim mallarına sosyal güvenlik ve vergi aracılığıyla harcanacak bedelleri değiştirir.
- Vatandaşlara satın alma gücünü sağlamakta olan kullanım değerlerinin bünyesi devletçe yenilenebilir. Yeni konutlarda sağlanan kolaylıklar gibi...
- Belirli kişiler ya da herkes için, belirli mal ve hizmetler telafi edilebilmektedir. Yiyecek tipleri veya belirli konut kategorileri gibi...
- Hizmetlerin kullanım değerlerini direkt devlet sağlar. Mesela; milli sağlık hizmetleri gibi düşük bir bedelle veya ücretsiz verilen hizmetler.

Dolayısıyla günümüzde de, kolektif biçimde ortaya çıkan sosyal hizmetlerle devlet, özel sektör ve yurt içi sektör, direkt işgücünün tekrar üretilmesine yardım sağlamaktadırlar. Günümüz piyasa ekonomisinde olan bu seçeneklerin tümü refah devletini zamanla artırmakta olan bir şekilde tüketim seviyesi, kalıpları ve dağılımları kontrol etmektedir. Ancak işgücünün yeniden üretilmesinde devletin rolü bu nicel unsurlar ötesinde nitel unsurları da içermektedir. Sosyal çalışma ile hizmetler, eğitim ve insan gücü programları doğrudan bu neticeye varmada en önemli araçlardır. Aile indirimi, çeşitli sigortaların faydaları ile çeşitliliği, sağlık hizmetleri ve konut politikaları da nicel unsurlarla ilgilidir.

Ortada olan; işgücünün devamı, sadece bugünkü işgücünü değil geleceği de ilgilendirmektedir. Çocuklar bugün için üretkenliği bulunmayan bir gruptur ama geleceğin istihdamını oluşturmaktadır. Günümüz kapitalist toplumlarındaki tabi olan kesimlere yapılmakta olan sosyal harcamalar, hala esasında ailelerin sorumluluğunda bulunmaktadır. Bununla beraber, devlet artan müdahaleleriyle birlikte bu duruma büyük oranda engel olmaktadır. Fakat çocuklar geleceğin işgücünü meydana

getirmesi ve bundan dolayı da hızla değişmekte olan dünyada işgücünün yeni değişimler dikkate alınarak yeniden eğitilmesi gerekmesinden dolayı, refah devleti düşüncesi içerisinde bu hususun önemli olması da tabiidir.

e) Sosyal Denge ve Barışı Sağlamak

Esas hedeflerinden biri de sosyal devletin, sosyal dengeyi ve bununla birlikte oluşan birlikteliği ve sosyal barışı tesis etmesidir. Bu hedefle sosyal devlet vatandaşlar, sosyal sınıflar ve topluluklar ile farklı din ve mezheplerle ilişkisi bulunanların evvela kanunlar karşısında eşit işleme tabi olmalarını sağlar ve vatandaşların, ilişkili oldukları sınıf, grup, ırk, din ya da mezhep sebebiyle veya sahip oldukları mali güç dolayısıyla imtiyazlı olarak işlem görmelerine engel olmaya çalışır. Haksızlığa maruz kalanları, güçsüzleri korur.

Sosyal devlet, bir taraftan sermayenin tekelleşmesinin önüne geçmek ve serbest piyasa ekonomisinin güçlenmesinin sağlanması için gereken kanuni ve kurumsal düzenlemeleri yaparken diğer taraftan çalışanların da ülke idarelerine gelmeleri ya da idarede ağırlıklarını duyurmaları için gerekenleri yapar. Bu maksatla da kredi, para, sermaye, hizmet ve mal piyasalarını denetlemekte; çalışanların örgütlenmesi, iş teminatı, sendika kurmaları, grev yapma ve toplu iş sözleşmesi haklarını tanımak suretiyle ve tamamının kullanımını sağlanması; çalışma risklerinin işverene yüklenerek; adaletli ücret elde etmelerinin sağlanması, güvenli şartlarda çalışma ve dinlenme imkânlarını belirgin olarak gerçekleştirmek yoluyla, sermaye sahiplerinin çalışanlara baskı kurmalarına karşı korumaya ve iş sermaye dengesinin sağlanmasına çalışmaktadır (Duman, 1997: 37).

f) Ekonomik Büyüme ve Kalkınma

Sosyal devletin amaçlarının en önemlilerinden biri de ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanmasıdır. Keynesyen politikalar içerisinde, sosyal devlet, mali olarak kalkınma ve büyümenin sağlanabilmesi için sermaye yatırımlarının teşviki, ekonomik çalışmaların tam iş gücünü sağlayabilecek seviyede gerçekleşebilmesi amacıyla gereken şartları ve ortamı sağlamak için çalışmaktadır. Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi alanlarda gereken müdahaleleri yapmakta ülkenin insani

sermayesi olan ve mali kalkınmada çok önemli bir yere sahip olan istihdamın geliştirilmesine, verimli ve sağlıklı çalışabilmesi için gereken ortamın hazırlanmasına yönelik olarak gerekli önlemleri alır. Kimilerine göre refah devleti, net milli gelirin artışında belli bir büyümeyi sağlayan ve bu kalkınmadan vatandaşların adil olacak biçimde faydalanmasına imkân sağlayandır. Bu hedefler, ileri üretim teknolojisinin ve mevcut üretim kaynaklarının işbirliğiyle tamamlanacaktır. Kimilerine göreyse, toplumun zenginliği, servetleri çoğaldıkça halk arasında eğitim, sosyal ve maddi bakımdan daha eşitlikçi veya adil bir hale geldiğinde sosyal refah devleti ortaya çıkacak, meydana gelecektir. Fakat aslında refah devleti, milli gelirin daha adil çözümler içerisinde dağılımını sağlamakta olan tedbirlere sıkı sıkıya bağlı olup, bu tedbirlerin içerik ve etkinliğiyle alakalıdır (Talas, 1999: 198).

Esasen sosyal refah devletinde alınan tedbirlere bakıldığında gelire ve gelirin birincil ve ikincil derecedeki dağılımıyla yakından ilgisi olduğu görülmektedir. Fakat bu durumun, günümüzün ileri refah devletlerinin, sosyal çalışmaların yoğun olduğu dönemde, üretim sorununun giderilmiş olmasıyla da yakından ilişkisi bulunduğu ortadadır. Bundan dolayı, gelişmekte olan ve az gelişmiş devletlerde, mali kalkınma hedeflerinin adil bir gelir dağılımı hedefi kadar, bazen çok daha önemli hale gelmesi doğaldır.

2.2. Sosyal Belediyecilik Kavramı ve Türkiye’de Sosyal Belediyecilik

Bu bölümde sosyal belediyecilik kavramı ile Türkiye’de sosyal belediyecilik konuları irdelenmektedir.

2.2.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi sosyal belediyecilik yaklaşımının temelleri 19. Yüzyılın sonlarında gelişen “sosyal devlet” düşüncesine dayanmaktadır. Sanayi Devrimi döneminde yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki işlevleri yoksullara yardımla başlamış, dünya savaşları sonrasında yaşanan toplumsal sorunları çözmek adına yerel yönetimler daha geniş sorumluluklar yüklenmişlerdir(Ersöz, 2006:768). İşsizlik, yoksulluk yardımı, eğitim, konut, sağlık gibi önemli sosyal hizmetlerde merkezi yönetimin bir arkadaşı olarak mevcut vazifelerini sürdüren yerel

yönetimler, gelişmiş refah toplumunda meydana gelen yeni sosyal ihtiyaçların karşılanmasında da görev üstlenmeye başlamışlardır.

Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki görev paylaşımı sosyal devlet anlayışı ile tekrar düzenlenmiş; merkezi yönetimce yerine getirilen bazı hizmetler belediyelere devredilmiş veya belediyeler tarafından yürütülen bazı hizmetler merkezi yönetimce üstlenilmiştir(Urhan, 2008. 85). Sosyal belediyecilik sosyal devlet çalışmalarının bir devamı olarak gelişim göstermiştir(Pekşen, 2014:5). Devletin toplumdaki vatandaşlara sunduğu sosyal politika uygulamalarına belediyelerin yerelde katkı sağlayıp, politika sunmasında sosyal belediyeler, merkezi yönetime yardımcı olmaktadır(Adıyaman ve Demirel, 2011: 116). Belediyelerin yeniden yapılanmaları çerçevesinde, çalışma alanlarında ve yönetim biçimlerinde de değişiklikler öngörülmektedir. Kamu yönetimlerinin genelde ve özelde de mahalli idarelerin çalışma alanlarında ve yönetimlerinde yeni düşünce ve yollar geliştirilmektedir. Bu gelişmeleri belediyeler izleyerek, mevzuat dâhilinde uygulanabilirliği olanları gerçekleştirecek, hizmet çeşitliliğini, demokratik olarak gelişmeyi ile vatandaşların memnuniyetini sağlayacaktır.

Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal hizmetlerini artıran ve sosyal hayat içerisinde etkin duruma gelmelerini sağlamakta olan bir düşüncedir. Sosyal hizmetler, problemlerin kaynağından çözülmesini ve vatandaşların katılım ve dayanışma ruhunun pekişmesini sağlamak amacıyla gelişmiş ülkelerde gönüllü ve özel teşebbüslere, tarihimizde ise vakıflara bırakılmıştır(Kaya, 2016).

Kamu yönetimi sisteminde yerel yönetimler dendiği zaman akla ilk gelen kurumlar arasında bulunan belediyelerin gerek yönetim yapılarında, gerekse iş akışlarında değişime ve yenilenmeye ihtiyaç vardır. Bu kurumların hizmet felsefelerini ve kendilerini incelemelerine değişen dış çevre şartları mecbur bırakmıştır.

Kamu yönetimlerinin temel görevi, vatandaşların ortak özellikteki ihtiyaçlarının giderilmesidir. Devlet iki yönetim düzeyinde bu ihtiyaçların giderilmesini sağlamaktadır. Birincisi, merkezi yönetim, ikincisi yerel yönetimlerdir. Yerel

yönetimlerin en önemli ve etkin kurumlarından sayılan belediyelerin 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesinde görev ve sorumlulukları belirtilmiştir: ‘Belediye, mahalli ve ortak özellikte bulunması kaydıyla; su ve kanalizasyon, imar, ulaşım gibi şehirsal altyapı; şehir ve coğrafi bilgi sistemleri; katı atık ve temizlik, çevre ve çevre sağlığı; zabıta, itfaiye, acil yardım, ambulans ve kurtarma; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; kültür ve sanat; turizm ve tanıtım, konut; gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardımlar, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonominin ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yerine getirir ya da yapılmasını sağlar.’

Kanunun devamı ise “Hizmetin yürütülmesinde engelli, yaşlı, düşük ve dar gelirli durumlarına uygun yollar kullanılır.” denmektedir. Görüldüğü gibi kanun teknik altyapı hizmetlerinin yanı sıra sosyal özellikteki hizmetleri de tanımlamıştır.

2.2.2. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Tarihi

Türkiye’de 1950’li yıllarda hızlanan şehirleşme süreciyle beraber şehirler nüfus olarak kalabalıklaşmış, yerel yönetimlerin öncelikleri sosyal politikalardan daha çok, şehirlerin temel altyapı hizmetlerinin karşılanmasına yönelmiştir. O yıllardan itibaren başta 1930 tarihli Belediye Kanunu olmak üzere çeşitli kanunlarla belediyelere verilen birçok sosyal içeriğe sahip görev, kaynak yetersizliği ve ilgisizlik gibi nedenlerle merkezi idareler tarafından yapılmıştır.(Keleş, 2008: 41.)

Sosyal belediyecilik uygulamalarının yerel yönetimlerde kısmen kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlaması 1970’li yıllarda başlamıştır. Belediyeler o yıllarda birlikler, kooperatifler, şirketlerle katılımı artırarak ve sivil toplum kuruluşlarıyla sendika ve meslek örgütlerini de yönetime dahil ederek yeni belediyecilik uygulamalarını hayata geçirmişlerdir(Keskin, 2008: 97). 1990’lı yıllardaysa bu uygulamalar bir gelişme göstermiştir. Geçmişe oranla gelirleri artan bazı belediyeler, bir taraftan eğitim durumu yükselen ve şehre ait ve sosyal hizmet istekleri artan ve çeşitlenen nüfusun, diğer taraftan da göç ile şehre gelen ve git gide fakirleşen şehirli toplulukların gereksinimlerini gidermek amacıyla sosyal hizmet

merkezli politikalara daha çok yer vermişlerdir(Ersöz, 2006: 148-149, akt. Keleş, 2008: 41-42).

Desantralizasyon/yerelleşme düşüncesinin etkisiyle bilhassa 1994 seçimleri sonrasında yerel yönetimler, mahalli kalkınmadan istihdama, fakirlikle mücadeleye kadar tekrar inisiyatif kullanmaya başlamışlardır Kalkınma çabaları, önceleri merkezi yönetim içerisinde düşünülürken, bu tarihlerden sonra bilhassa belediyeler yerel kalkınma projelerini hayata geçirmişlerdir(Keskin, 2008: 102). Özellikle büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinde hayata geçirilen ve hız kazanan sosyal belediyecilik uygulamaları günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

2.2.3. Sosyal Belediyeciliğin Kapsamı

Sosyal belediyecilik, ‘sosyal alanlarda yerel yönetimlere planlama yapma ve uygulama işlevini yükleyen, bu kapsamda yapılacak olan kamu harcamalarını eğitim, sağlık, konut ve çevrenin korunması alanlarını kapsayan biçimde sosyal amaca yönlendirebilen; işi ve kimsesi olmayanlara yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesisi ile sosyo-kültürel faaliyetlerin yapılabilmesinde gereken altyapı yatırımlarının yapılması amacıyla bilinçli olarak politikalar üretebilmesini öngören, vatandaşlar ve gruplar arasındaki zayıflamakta olan adalet ve sosyal güvenlik kavramını güçlendirmek amacıyla sosyal kontrol ve sosyalleştirme işlevlerini yerel yönetimlere yükleyen modeldir.’(Akdoğan, 2016).

Sosyal Belediyecilik tanımdan da anlaşılacağı gibi,yalnızca alt yapı hizmetlerinin yürütülmesinden değil, sosyal sorunların çözümünden de yerel yönetimler birebir sorumludur.

Sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilecek konuların başında sosyal doku çalışmaları gelmektedir. Şehirde yaşayan vatandaşların kayıtlarını çıkarmaya dair yapılabilecek çalışmalardan en önemlisi bir sosyal doku haritasıdır. Fiziki ve sosyal faaliyetlerin yapılabilmesinde rehber olan bu çalışmanın yardımıyla şehirde bulunan nüfusun gelir, yaş, sağlık ve kültür bilgileri toplanmış bir nevi envanteri çıkarılmış olacaktır. Kamuoyu yoklamaları, anketler, sayımlar, diğer istatistikî yollar yardımıyla da şehirde yaşayan vatandaşların eğilimlerinin belirlenmesi mümkündür.

Sosyal, ekonomik ve kültürel hizmetlerin yürütülmesinde bu bilgiler kullanılacak olup, gerçekten muhtaç olan vatandaşların tespit edilmesi de aynı zamanda kolaylaşacaktır. Belediye hizmetlerinin ölçülebilmesi de bu çalışmaların yardımıyla mümkün olacaktır. Böylece etkin olarak hizmetin yürütülmesinde kaynakların boş yere ve gereksiz harcanması ile adaletsizliğin önüne geçilebilecektir.

Çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar, engelliler, risk grupları, kriz dönemi hizmetleri, yaygın eğitim organizasyonları belediyelerin sosyal hizmet alanlarını oluşturmaktadır (Pekküçükşen vd., 2004: 461.). Bu bağlamda;

- Kreşler, çocuk yuvaları, çocuk kulüpleri ve kimsesiz çocuklar için yuvalar açılması ve parkların düzenlenmesi,
- Gençlik, spor, danışma ve psikolojik yardım merkezleri, meslek edindirme kursları,
- Kadın korunma ve sığınma evleri, Anne- Çocuk sağlığı merkezleri ve meslek edindirme kursları,
- Huzurevi ve Güçsüzler Yurdu açma, hobi ve iletişim alanları oluşturma,
- Engelli vatandaşlara yönelik temel eğitim okulları, meslek edindirme veya beceri kurslarının açılması, koruma vakıflarının ihdası, spor ve iletişim alanlarının inşası,
- Sokak çocukları, uyuşturucu madde bağımlısı, ihmal edilen ve istismara maruz kalan çocukları da kapsamına alan grup için kanuni ve psikolojik yardım ofislerinin açılması ve sosyalleşmelerinin temini amacıyla her türlü organizasyonlar tertip edilmesi,
- Doğal afet, savaş, terör gibi durumlarla karşı karşıya kalınması halinde beslenme, barınma ve temizlik gibi hizmetlerin verilmesi, ilgili kurumlarla görüşülerek harekete geçmelerinin sağlanması,

- Okuryazarlık, çocuk eğitimi ve bakımı, çıraklık eğitimi ve aynı zamanda beceri kazandırma kurslarının organizasyonu,

2.2.4. Sosyal Belediyeciliğin Konusu

Sosyal belediyeciliğin en büyük sorunlarından biri, bu kavramın sadece ilgili yerdeki ihtiyaç sahiplerine maddi yardım sağlama olarak algılanmasıdır. Oysa sosyal belediyeciliğin asıl amacı ile bu süreçte yapılması gereken şey, sosyal dokunun rehabilite edilebilmesidir. Bu nedenle sosyal belediyeciliğin odak konusunu, sosyal dokunun rehabilitasyonu oluşturmaktadır (Şen,2007:41.).

Sosyal belediyecilikteki esas hedef, her isteyene istediği yardımı vermek değil, beldede yaşayan vatandaşları yardıma ihtiyaç sahibi olmaktan kurtarmak ve sosyal dokuya müdahalede bulunarak kişi ve gruplarda oluşan değer-davranış farkını azaltmak yani sosyal dokunun rehabilitasyonunu sağlamaktır (Şen,2007:43.). Sosyal dokunun rehabilitasyonu;

- Vatandaşa ben algısının şehir algısıyla özdeşleşmesine,
- Vatandaşların şehre aidiyet ve mensubiyet hissiyatının gelişmesine,
- Vatandaşın şehri sahiplenme duygusunun gelişmesine,
- Vatandaşın şehircilik bilincinin gelişmesine,
- Vatandaşın şehrin taşımakta olduğu değerler, şehre kattığı değerler, şehirde kazandığı değerler dâhilinde bütüncül bir dönüşüm yaşamasına,
- Vatandaşın şehirde temsil ve katılım sorunlarının çözümüne,
- Vatandaşın şehre uyumuna,
- Vatandaşın sosyal değerler ve sosyal davranışları arasındaki farkın azaltılarak kapatılmasına,

- Vatandaşın şehre dair gelecek planları ile kendine ait gelecek planlarının aynı olarak kurulmasına,
- Vatandaşın şehir yönetiminden isteklerinin sağlıklı bir zemine dayanmasına,
- Vatandaşın sivil düşünce eğiliminin şehrin katılımcı, çoğulcu ve hür yapısı içerisinde kendine yer açabilmesine ve şehrin daha sivil, daha katılımcı, daha çoğulcu ve daha hür bir yapıya kavuşmasına,
- Vatandaşın nesiller ile olan iletişim düzeyi ve düşünce değişiminin sağlıklı bir zemine dayanmasına katkı sağlar.

2.2.5. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri

Anayasamızdaki sosyal devlet kavramının yereldeki ifadesi, Sosyal belediyeciliktir. Yerelde her ne kadar uzun yıllar sosyal belediyeciliğin tam olarak farkına varılamamış olsa da son dönemlerde önemi artmıştır. Sosyal belediyeciliğin temel işlevleri (Kaya, 2016);

- Sosyalleştirme, sosyal denetim ve rehabilitasyon,
- Yönlendirme, kılavuzluk, rehberlik ve mobilize etme,
- Yardım ve gözetimde bulunma,
- Yatırım faaliyetleridir.

a) Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Sosyalleşme, toplumun uyumlu bir üyesi durumuna gelmesinde vatandaşların aile, okul, meslek örgütleri gibi içerisinde bulunduğu sosyal kurumların ve genelde de çevresinin kendilerinden istediği biçimde davranmayı ve diğer kişilerle de uyumlu olarak yaşayabilmeyi öğrenme sürecini ifade etmektedir. Vatandaşların devletin sosyalleştirme sürecinin dışarısında kalmaları birçok soruna neden olabilmektedir. Bunlar toplumdan uzaklaşmış, sosyalleşmemiş vatandaşların şehirlerde meydana getirdiği problemlerdir.

Belediyelerin bu kısımdaki işlevleri tamamlayıcı nitelikte olmaktadır. İnsanların toplum içerisinde nasıl hareket etmeleri gerektiği hususunda da belediyelerin eğitici olmaları bu işlevlerini pekiştirebilecek mahiyettedir. Belediyeler ilan ettikleri kurallarla ve kurallara aykırı davrananlara karşı yaptıkları uygulamalar ile vatandaşa sosyal istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak davranış, kural ve değerler aşılama bağlamında bir çeşit sosyal denetim mekanizması rolü oynamaktadır. Esasen evinde yüksek ses ile müzik dinleyerek, bahçesinde hayvan besleyerek ya da etrafa hoş karşılanmayan görüntü ve koku saçmak yoluyla çevreyi rahatsız eden vatandaşlar ile cezai olarak ilgilenme yetkisi belediyelerindedir.

b) Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme

Toplumsal gruplara danışmanlık hizmeti verme, onları belirli gün ve olaylarda rehber olarak yönlendirme, vatandaşa sorunlarla nasıl başa çıkabilecekleri hususunda yol gösterme gibi işlevler belediyeler tarafından yapılabilmektedir(Tüketici Danışma Merkezleri, Beyaz Masa gibi).

c) Yardım Etme, Gözetme

Belediyeler beldelerinde yaşayan yoksul ve ihtiyaç sahibi vatandaşların bilgilerini kolaylıkla tespit etmekte, sosyo-ekonomik durumlarını izlemekte, asgari olarak yaşam sınırında bulunanlara yiyecek, yakacak, kırtasiye malzemeleri, ilaç, tekerlekli sandalye, ulaşım ve su hizmetleri gibi konularda yardımlarda bulunarak destek olmaktadır. Kışın ev ziyaretleri ile, vatandaşın ne yediği, ne yaktığı, eğitim öğrenimde bulunanların ihtiyaç duydukları hususları başlıca takip edebilen ve izleyen bir kurum ve sistem de mevcut yapı dâhilinde tam manasıyla geliştirilememektedir.

d) Yatırım

Belediyeler, vatandaşın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak alınan tedbirlerle beraber, kolaylaştıracak hizmetlerden bazılarını da yürütebilmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma ve korunma evleri, sağlık ocakları, kütüphaneler bu konulardaki hizmetlerden bazılarıdır. Bu hizmetlere yönelik olarak belediyelerin yatırımlar yapmaları bir mecburiyet haline gelmiştir.

2.2.6. Kanunlar Çerçevesinde Belediyelerin Sosyal ve Kültürel Faaliyetleri

a) Belediyelerin Sosyal Faaliyetleri

1980 sonrası yerel yönetimler, özellikle de büyükşehir belediyeleri ile ekonomik gücü olan belediyeler, merkezi yönetimce yapılan sosyal hizmet ve yardım çalışmaları yapar hale gelmişlerdir. Yerel halkın günlük ihtiyaçlarına yönelik çalışmaları ağır basan yerel yönetimler, dezavantajlı gruplara yönelik olarak projelerin uygulanması ve oluşturulmasında merkezi yönetime oranla daha avantajlı konumdadırlar (DPT, 2001: 124.). Yerel yönetimlerin sosyal ve kültürel faaliyetleri sadece bu gruplarla sınırlı değildir. Belde sınırları içerisinde yaşayan diğer vatandaşlarda bu çalışmalar sırasında göz önünde bulundurulmaktadır.

Sosyal hizmet ve faaliyetlerin genel bir durumunu belirtmek açısından öncelikle anayasaya bakmakta fayda vardır. Anayasa, devleti sosyal bir hukuk devleti olarak tanımlamıştır. Anayasanın 5. maddesinde, devletin ana hedef ve görevleri şöyle açıklanmıştır: ‘...kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasi, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır’. Bu genel yaklaşım, anayasanın bazı maddelerinde daha somut hale getirilmiştir. Anayasada, konut, çevre ve sosyal güvenlik hakkı gibi haklar tanımlandığı gibi anayasanın çeşitli maddelerinde devlete, gençliğin alkol, uyuşturucu, kumar, suçluluk ve cehaletten korunması, işsizliğin önlenmesi gibi görevler de verilmiştir. Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler de anayasada düzenlenmiştir. Şehit, gazi, dul, yetim, malul, yaşlı, korunmaya muhtaç çocuklar, bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar devlet tarafından korunur ve insan onuruna yakışır hayat standartlarına kavuşturulur. Ayrıca sakatlar da koruma altına alınır ve topluma uyumları sağlanır.

Yukarıdaki anayasal hükümler aynı zamanda sosyal bir devletin görev alanını da bize göstermektedir. 5393 ve 5216 sayılı kanunlar yukarıda sayılan birçok unsuru kapsamına almış dolayısıyla da yerel seviyede sosyal devletin gerektirdiklerini yapmakla sorumlu duruma getirmiştir. Bu ana kanunlar haricinde 4109 sayılı Asker

Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanunla da belediyelere sosyal görevler verilmiştir. Ancak bu kanun daha çok doğrudan sosyal içerikli olmuştur.

Belediyeler, beldede yaşayan vatandaşlara verdikleri sosyal hizmet ve çalışmalar ile aynı zamanda sosyal devlet düşüncesinin gerektirdiklerine uyacak biçimde sosyal adaletin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır. Belediye hizmetlerinin, 5393 sayılı Belediyeler Kanununun 14. Maddesi hükmü gereğince vatandaşlara en yakın alanlarda ve en uygun yollarla verilmesi gerekmektedir. Belediyeler, hizmet yürütürken engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumlarına uygun olan yolları bölgenin sosyo-ekonomik durumunu da göz önünde bulundurarak uygulamaktadırlar.

5393 sayılı yeni belediye kanunu kültürel ve sosyal faaliyetler bakımından önemli olan kavram ve kurumları da yerel yönetim uygulaması içine dahil etmiştir. Bunlar ‘hemşehri hukuku’, ‘kent konseyi’ ve ‘gönüllü katılım’dır. Belediye çalışmaları içerisinde bu kavramlarla en çok sosyal ve kültürel faaliyetler ilişkilidir. Yerel sorunların yerel çözümler istemesi dolayısıyla kültürel ve toplumsal içeriğe sahip problem ve konuların çözülebilmesi yerel katılım olmadan mümkün değildir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 13. maddesinde, ‘hemşehri hukuku’ kavramına yer vermiş ve ‘vatandaşlar arasında sosyal ve kültürel ilişkilerinin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması hususunda gereken çalışmaları’ yapma görevini belediyelere yüklemiştir. Belediyelerce bu görevin yapılabilmesinde beldede yaşayan vatandaşların katılımı da önemsenmektedir. Belediye sınırları içerisinde o beldede yaşayan vatandaşları, belediyenin hizmetlerine ve kararlarına katılma, belediye yardımlarından faydalanma ve çalışmaları hakkında bilgilenme hakkına sahiptir

Belediye Kanununun 77. maddesinde ise ‘ belediye hizmetlerine gönüllü katılım’ düzenlenmiştir. Buna göre belediyeler, daha ziyade sosyal ve kültürel boyutu bulunan hususları kapsayacak biçimde ‘sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yürütülmesinde beldede

yaşayan vatandaşlar arasında dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde verimliliğin, etkinliğin ve tasarrufun artırılması için gönüllülerin katılımına yönelik programlar' oluşturabileceklerdir. Kanunun içeriğini 2005 yılı itibariyle yürürlüğe giren Gönüllü Katılım Yönetmeliği daha da belirgin duruma getirmiştir. Belediyeler, tiyatro, sinema gibi kültür hizmetlerinde, park, bahçe, kent estetiği, çevre düzenlemeleri ile katı atık gibi çevre kirlenmesini önlemeye yönelik olarak yürütülen hizmetlerde, arama-kurtarma gibi denetim ve acil yardım hizmetlerinde, tüm yaş gruplarını içerisine alan her türlü spor hizmetlerinde, tarihi, kültürel mirası ve doğa varlıklarının devamlılığın sağlanması ve korunması hizmetlerinde gönüllü olarak çalıştırılabileceklerdir.

Şehir meclisi ise, 5393 Sayılı Belediye Kanununca gelen diğer bir yeniliktir. Şehir meclisleri, beldede yaşayan vatandaşların sosyal dayanışma ve yardımlaşma, hemşehrilik düşüncesinin güçlendirilmesi, sürdürülebilir büyüme, açıklık gibi prensipleri hedef edinmek suretiyle sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, mahalle muhtarları ve üniversiteler gibi sivil toplumu oluşturan tüm grupların bir arada bulunduğu bir katılımıdır.

Bilhassa belediye meclisinin gündemine yereldeki vatandaşların sosyal amaçlı tüm ihtiyaçlarının alınmasında önemli bir görev yürütebileceklerdir (Öner, 2006: 243.).

Belediyelerin vatandaşların mutluluğu, huzuru ve refahı için gerçekleştirmekte oldukları sosyal çalışmalarından bazısının topluma maddi, bazısının sosyal destek sağlamakta iken başka bir bölümü de psikolojik destek sağlamaktadır. Belediyeler, bu kapsamda; aşağıda inceleneceği gibi işgücü ve eğitim, halk sağlığı, çocuklara ve gençlere, engellilere, aile ve kadınlara, yaşlılara, yoksul ve kimsesizlere yönelik çalışmalar haricinde kriz hallerinde de çalışmalarda bulunmakta olup, hatta vatandaşların barınma ile ilgili sorunlarının çözülmesi amacıyla konut ve arsa üretimi de belediyeler yapabilmektedirler.

b) Belediyelerin Yaygın Eğitim ve İstihdam Çalışmaları

Örgün eğitim, iş gücüne uygun pratik beceriyi verme noktasında her zaman yeterli olmayabilir. Kentlerde yaşayan insanlar eğitilmiş olmalarına karşın işsiz

kalabilmektedirler. Bundan dolayı eğitimin insanlara mesleki pratik ve beceriyi de sağlaması gerekir (Çorakçı, 1991: 148). Kentlerde yaşayan eğitimli işsizlerin yüksek oranı bunu doğrulamaktadır.

Yaygın eğitim, belediyelerin sosyal hizmetleri arasında önemli bir yeri vardır. Eğitim, sadece belli yaş gruplarına (çocuklar ve gençler gibi) dair bir hak değildir. Yaygın eğitimin amacı, toplumun her grubunu yaşam boyu sürebilecek bir öğrenme sürecine yönlendirmesidir.(Çorakçı, 1997: 168.). Yaygın eğitim, toplumun çeşitli kesimlerin eğitim yoluyla destekleme, bilgilendirme ve sosyalleştirme desteğinde bulunur.Çalışmalar dâhilinde ‘okuma-yazma, çıraklık eğitimi, beceri kazandırma, çocuk eğitimi ve bakımı ile ilk yardım kursları, madde bağımlılığında korunma eğitim programları’ (Yener, 1998:24.)vb. yer alır. Belediyeler, bu hizmetleri gerek öncülük ederek gerekse işbirliği ile yaparlar.

5393 Sayılı Belediye Kanununun 14. ve 5216 Sayılı Büyükşehir Kanununun 7. maddesinde büyükşehir ve diğer belediyelere ‘meslek ve beceri kazandırma’ hizmetlerini yapma veya yapılmasını sağlama görevi ve yükümlülüğü verilmiştir. Bu kurslar, vatandaşların çalışamayan, çalışmayan ya da çalışıyor olmasına rağmen yeni bir meslek ya da sanatı öğrenmek isteyen gruplarına yönelik yapılmaktadır. Bu süreçte işsiz gençler, ev hanımları, okumamış gençler, engelliler vb. vatandaşlar bu çeşit çalışmalara katılarak bir meslek öğrenmekte ya da yetenek kazanabilmektedirler.

Bu kursların mali olarak neticesi kuşkusuz bu grupların gelir elde etmesiyken sosyal sonucu ise yeni bir sosyal çevreye katılarak sosyalleşmeleridir.

Belediyelerin sosyal hedefleri bulunan eğitim çalışmaları dâhilinde el sanatları, müzik, bilgisayar, yabancı dil, spor, sağlık ve eğitim benzeri hizmetleri de beldede yaşayan vatandaşlara özgü olarak yürütülmektedir. Hatta kırsalda bulunan belediyeler de, hayvancılık ve çiftçilikle uğraşan vatandaşları arıcılık, organik tarım gibi kurslarla daha verimli ve etkin duruma getirmeye çalışmaktadır.

c) Belediyelerin Halk Sağlığına Yönelik alışmaları

Belediyeler, genel halk sağlığını korumak maksadıyla hem önleyici hem koruyucu sağlık çalışmaları yaparlar. Belediye kanunu belediyelere sağlıkla ilgili her türlü tesisi açma ve işletme görevi vermiştir. Ayrıca belediyelere umumi hıfzıssıhha kanunu ile de sosyal hizmet alanının önemli bir alanı olarak halk sağlığını koruyucu tedbirler alma yetkisi verilmiştir.

Belediyeler; hastanelerle işbirliği yoluna giderek ilköğretim ve lisedeki çocuklara sağlık taramaları uygulamaktadır. Bu bağlamda sağlık konusunda gençlere yönelik bilinçlendirme, muayene, diş fırçası ve macunu dağıtımını yapabilmektedir. Bu taramalar şehirlerin dışarısında yaşamakta olan ve ulaşım imkânının zor olduğu yerler içinde gezici biçimde olabilmektedir. Belediyeler yine halk sağlığına yönelik okullara ecza ve ilk yardım dolabı imkanı sunmaktadır.

d) Belediyelerin Engellilere Yönelik alışmaları

Toplumdaki bireylerin eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğunu deklare eden İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine eklenen Engelli Hakları Bildirgesi, engellilerin düzgün bir yaşam hakkına sahip olduğunu kabul etmiş ve sosyalleşmelerini sağlayacak çalışmaları da bu ilke kapsamında değerlendirmiştir. 1982 Anayasası da bu hakkı kabul etmiştir. Avrupa Kentsel Şartı'nda da kentli hakları içerisinde engellilerin sosyal haklarını kullanabilmelerinde yerel yönetimlerin destek ve katkısı belirtilmiştir. Bu bağlamda yerel yönetimler, yerleşim yerlerinin teknik ve sosyal altyapısındaki rolleri nedeniyle önemli görevler üstlenmektedirler (DPT, 2001:123-126.).

Yeni belediye mevzuatı 1580 sayılı eski belediye kanununa göre, engellilere yönelik daha belli hükümler getirmektedir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 18. ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 38. maddesi, belediye başkanına verilen görev ve yetkiler arasında özürllülerle alakalı hükümlere de yer vermiştir. 'Beldede yaşayan vatandaşların mutluluğu, huzuru, sağlığı ve esenliği için gereken tedbirleri almak ile sorumlu olan belediye başkanının engellilere dair hizmetleri yürütmek ve özürllüler merkezini oluşturmak" yetki ve görev alanındadır. Bununla

birlikte 5393 ve 5216 sayılı kanunlar, özürllere yapılacak olan sosyal yardımlar ve hizmetler belediye harcamaları dâhilinde göstermiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda, 5393 Sayılı Belediye Kanununa ek düzenlemeler yer almaktadır. Kanun büyükşehir belediyelerine engellilere yönelik olarak hizmet yürütecek ‘engelli hizmet birimleri’ oluşturulması görevini yüklemiştir. “Engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, danışmanlık, yönlendirme, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri” bu birimler verebileceklerdir.

Hatta Belediyeler, ‘engellilere hizmet için kurulan vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşları ile işbirliği’ de yapabileceklerdir. Bu birimlerin görevleri de 2006’da yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Özürllü Hizmet Birimleri Yönetmeliği’ne bağlı olarak netliğe ulaşmıştır. Yönetmelikte yer alan görevler; engelli veri tabanı oluşturmak, engelli ve ailelerini bilinçlendirecek seminerler vermek, engelliliği önlemeye yönelik, olarak yayınlar yapmak, engellilere yönelik olarak mesleki eğitimler vermek, danışmanlık yapmak, ihtiyaç sahibi olanlarına yardım yapmak, ihtiyaç durumunda hastahane, okul gibi yerlere ulaşımını sağlamak olarak belirtilmektedir.

Engellilere yönelik olarak büyükşehir belediyeleri her çeşit kültürel ve sosyal hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bunun için sosyal tesisler inşa etmek yetki ve yükümlülüğüne sahiptir. Bu pozisyondaki tesisleri işletmek ve işletilmesini sağlamak yetkisine de ayrıca sahiptirler. Engellilere verilen kültürel ve sosyal hizmetleri büyükşehir sınırlarında yer alan ilçe belediyelerde yapabilecektir.

Engellilerin sosyal yaşamlarını kolaylaştırabilecek düzenlemeler yapma zorunluluğu da belediyelere verilmiştir. Hatta belediyeler, Türk Standartları Enstitüsü’nün engellilere dair ölçütlerine de uymak zorundadırlar. Belediyelere bununla beraber çeşitli mevzuat hükümlerinde; engellilere dair mesleki kurslar, yaşam evleri ve eğitim merkezleri açmaları haricinde yine engellilere ulaşım ve sosyal kültürel etkinlikleri ücretsiz ya da düşük bir bedelle vermeleri, belediyelerin büfe ve otopark gibi yerlerinin engelliler tarafından işletilmesini sağlama gibi görevlerde verilmiştir. Yapacakları bu tür sosyo- ekonomik ve kültürel faaliyetler

yanında onların fiziki olarak hareket yeteneklerini arttıran hizmetleri de belediyeler yürütmek zorundadırlar. Bilhassa engellilerin kapalı alanlardan sosyal hayata açılması; belediyeler tarafından engellilerin kullanımına uygun olarak üst ve alt geçit, trafik sinyalizasyonu, uygun kaldırım yükseklikleri, kavşaklar, otobüsler, tuvalet, park, sinema ve tiyatro gibi ortak mekânların meydana getirilmesine bağlıdır (DPT, 2001: 125-126.).

Mevzuat belediyelere engelliler konusunda geniş bir yetki ve görev alanı oluşturmuştur. Bu durumda belediyeler, öncelikli olarak sosyal yardıma ihtiyacı bulunan engellilerin gıda, yakacak, giysi vb. ihtiyaçlarını giderirler. Belediyeler ayrıca, özel günlerde, mesela 3 Aralık Dünya Özürlüler Gününde sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirirler. Yürüme engelli insanların sosyal hayata köprü vazifesi gören akülü arabaları, ortopedik koltuk değnekleri vb. ihtiyaçları belediyelerce giderilmektedir. Sorunun başlangıcına inen belediyeler, engellileri sosyal yardıma muhtaç olmaktan çıkarmak için sosyal refah çalışmaları kapsamında mesleki ve teknik eğitimle bu kesimleri bir sanat veya meslek sahibi yapmaktadırlar.

e) Belediyelerin Aile ve Kadınlara Yönelik Çalışmaları

Aile, geçmişten günümüze Türk toplum yapısında her zaman önemli değer ve görevleri üstlenmiştir. Şehirlerin sosyal durumları aileyi zayıflatsa da aile önemini korumaktadır.

Ailenin korunması anayasada sosyal devletin bir gereği olarak kabul edilmektedir. Aileye dair sosyal faaliyetler yerelde belediyelerce yürütülmektedir. Kadın ve Aile Şube Müdürlükleri büyükşehir belediyelerinin birçoğunda bu hizmetleri yapmaktadır.

Aile içerisinde şiddet ve cinsel istismara maruz kalmış, ekonomik gücü bulunmayan ve kimsesiz kadınlara yönelik belediyeler korunma evleri açabilirler. Korunmaya muhtaç kadınlar için Belediye kanununun 14. maddesinde belediyelere görev verilmiştir. Bu doğrultuda; büyükşehir belediyeleriyle nüfusu 50.000'i aşmış olan belediyelerin, kadınlara mahsus korunma evleri açması zorunludur. Kanunla kadınlara yönelik korunma evlerinin açılmasını tüm belediyelerden daha fazla

büyükşehir ve nüfusu belirli sayının üzerinde bulunan belediyelere verilmiştir. Kadınlara yönelik olarak belediye tarafından bu hizmetler ‘kadın sığınma evleri, kadın konuk evi’ vb. isimlerle yürütülmektedir.

Büyükşehir belediye kanununun 7. maddesinde kadınlara yönelik diğer hizmetler de düzenlenmiştir. Buna göre Büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında kadınlara mahsus olarak, çeşitli kültürel ve sosyal hizmetleri yürütecek, geliştirecek sosyal tesisleri oluşturmak, işletmek ya da işletilmesini sağlamak sayılmıştır. Hatta ilk kademe ve ilçe belediyeleri de kadınlara dair kültürel ve sosyal hizmetler sunabilecektir.

f) Belediyelerin Çocuk ve Gençlere Yönelik Çalışmaları

Kentlerin sağlıksız büyümesi çocuk ve gençler üzerinde dolaylı da olsa olumsuz etkiler yapmaktadır. Çocuk ve gençler; karışılan suçlar, madde bağımlılığı, çeteler, hırsızlık, gasp, kapkaç, ailevi ve psikolojik sorunlar, eğitimsizlik vb. nedenlerle toplumdan kopmaktadırlar. Çocuk ve gençlerin plansız kentleşmenin neden olduğu sosyal sorunları aşip kent hayatına uyum sağlayabilmeleri, belediyelerin yapacağı sosyal ve kültürel çalışmalarla gerçekleştirilebilir.

Çocuklar için de çocuk kulüpleri, kreş, çocuk yuvası, kimsesiz çocuklar için yuvalar, çocuk bahçeleri, parklar, oyun alanları, eğitim ve trafik alanları gibi hizmetleri belediyeler yürütmektedir(Yener, 1998: 22.). Yaz okulları, kırtasiye alanında çeşitli hediyelerle başarılı öğrencileri belediyeler ödüllendirmekte olup; çocuk meclisleri de belediyelerin çocuklara dair bir başka çalışmasıdır. Çocuklar; şehirle ilgili konulara katılmak, tartışmak, şehrine sahip çıkmak ve çevresel sorunlara ilgi duymak gibi konuları da bu meclislerde öğrenebilmektedirler. Belediyeler, çeşitli sorunlar yaşayan çocuklarla da ilgilenmektedirler. Çeşitli dernek ve kuruluşlarla işbirliği yaparak belediyelerin çalışmakta olan çocuklara dair tedbirler aldığı, sokak çocuklarına yönelik olarak merkezler kurduğu, uyuşturucu madde bağımlısı (tiner vb.) çocuklara dair rehabilite merkezleri oluşturduğu görülmektedir. İstismara maruz kalmış çocuklar için hukuki ve psikolojik yardım merkezlerinin açılması da çalışmalar arasında sayılabilir.

Belediye kanununa göre, Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'in üzerinde olan belediyelerin çocuklara koruma evleri açabileceği belirtilmektedir. 'Gençler ve çocuklara dair çeşitli kültürel ve sosyal hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu maksatla sosyal tesisler oluşturmakla' ayrıca bunları işletmek ya da işletilmesini sağlamakla büyükşehir belediyeleri sorumlu kılınmıştır. Bu hizmetler yürütülürken üniversite, yüksekokul, meslek lisesi, sivil toplum örgütleri, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği sağlanabilir. Hatta çocuklar ve gençlere yönelik olarak kültürel ve sosyal hizmetleri ilk kademe ve ilçe belediyeleri de yürütebilecektir.

Şehirde yaşamakta olan ve eğitim seviyesi düşük gençler, risklere açık bulunmaktadır. Bu bağlamda, 18 yaşın altında bulunanların şehir suçlarını işleyenler içerisindeki oranının yüksekliği düşündürücüdür. Sosyal belediyeciliğin hedef ve amaçları doğrultusunda bu gençlere yönelik sosyal ve kültürel çalışmaları onların sosyalleşmeleri bakımından büyük öneme sahiptir.

Büyük belediyeler, gençliğin şehrin sorunlarıyla yakından ilgilenmeleri amacıyla gençlik meclisleri de kurmaktadır. Şehrin sorunlarına etkin katılımını destekleyen bu meclisler, tanımakta oldukları beldelerine dayanışma içerisinde ortak çözümler sunma olanağını gençlere vermektedir (Köyağasıoğlu, 1998:77.). Gençler, bu meclislerde geleceklere sahip çıkma adına toplumsal yaşamın gereklerini öğrendikleri gibi, beldelerinin sosyal, mali, çevresel ve kültürel ihtiyaç ve problemlerini tartışma kültürü içerisinde dile getirebilmektedir.

Belediyeler, sorunlu gençler dışındaki gençlere de sosyal faaliyetler gerçekleştirirler. Gençliğin gençlik merkezi, gençlik evi gibi mekânlarda tüm sosyo-kültürel ihtiyaçlarının giderildiği eğitim amacıyla seminer, sempozyum, ve paneller düzenlendiği gibi tiyatro, müzik, spor, diksiyon, psikolojik destek, rehabilitasyon ve danışmanlık gibi birçok çalışma da yapılmaktadır. Hatta belediyelerin çalışmaları içinde; üniversite yurtları, sosyal tesisler, eğitim bursları, sabahları üniversite öğrencilerine ücretsiz çorba dağıtımı, spor okulları, paso uygulaması, ücretsiz çamaşır yıkama yerleri, gençliğin suça yönelmesini engellemek için kurulan rehberlik merkezleri de yer almaktadır.

g) Belediyelerin Yaşlılara Yönelik Çalışmaları

Dünya nüfusu, hayat şartlarındaki ve sağlık hizmetlerindeki gelişmelere bağlı olarak yaşlanmaktadır. Dünya'daki ortalama yaşlı nüfus 1950'li yıllarda toplam nüfusun % 5'ine tekabül ederken 2025 yılında % 10'lara ulaşacağı düşünülmektedir. 65 yaş ve üzeri ülkemizdeki nüfusun toplam nüfustaki oranı gelişmekte olan ülkeler kadar olmamakla birlikte artış göstermektedir. Yaşlı nüfusun artışı mahalli idarelere yeni görevler yüklemektedir. (DPT, 2001: 127.).

Belediye ve Büyükşehir belediye kanununda yaşlılara yönelik hizmet edecek, onların sosyal ihtiyaçlarını giderecek düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre, yaşlılara dair çeşitli kültürel ve sosyal hizmetlerinin yürütülmesi, geliştirilmesi ve bunlar için sosyal tesisler ihdas etmek büyükşehir belediyelerinin yanı sıra ilk kademe ve ilçe belediyelerinin de görevleri arasındadır. Bu tesisleri kendilerinin işletebilmesi gibi başkasının da işletmesini belediyeler sağlayabilmektedir.

Fiziki olarak erişebilirliklerinin sağlanabilmesi, dolaylı olarak gelir desteği ve barınma, bakım, sağlık hizmetleri, sosyal yaşam alanlarının sağlanması gibi temel hizmet alanlarıyla yaşlılar için hizmet vermek mümkündür. Ortak kullanım alanlarında yaptıkları düzenlemelerle engelliler gibi yaşlılar için de fiziksel engelleri belediyeler kaldırabilmektedir. Yaşlıların barınmaları amacıyla, yaşlılar yurdu, huzurevi, yaşlı bakım evleri belediyeler yapmaktadır. (DPT, 2001: 128.). Bazı belediyeler tarafından, huzurevlerinde kalmakta olan yaşlılara dair olarak el sanatları kursları, hobi bahçeleri, geziler, kermesler ve diğer sosyal faaliyetler yürüterek yaşlı kesimin sosyal yaşamdan kopmamasını sağlamaktadır. (Güner, 1998: 73.).

Bunların haricinde de evinde ev ortamlarında kalmakta ve yardıma ihtiyacı bulunan yaşlılara temizlik, tamir ve yemek yapılması hususlarında bazı büyükşehir belediyeleri evde bakım hizmetleri yürütmektedir. Örnek olarak Darülaceze'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin düşkün yaşlılara yönelik olarak yürüttüğü sosyal hizmetlerinden birisidir. Hatta 65 yaş üstü ve maddi imkânları yeterli olmayan yaşlılar yönelik olarak belediyelerin ücretsiz veya indirimli ulaşım kartları imkânı sağladığını da belirtmek gerekir.

h) Belediyelerin Yoksul ve Kimsesizlere Yönelik Çalışmaları

Yoksulluk, kötü yaşam kalitesi ve asgari yaşam ölçülerine ulaşamamak demektir. Yoksul kesimler, iyi bir yaşam kalitesine varmak için gerekli kaynak, eğitim ve fırsatlara erişemezler. Yani ekonomik ve sosyal anlamda zayıftırlar. Sosyal destek, yardım ve hizmetlere ihtiyaç duyarlar(Çorakçı, 1997: 38-40.).

5393 sayılı Belediye Kanunu, 'beldede yaşayan vatandaşların mutluluğu, huzuru, sağlığı ve esenlikleri için' çalışmakla sorumlu olan belediye başkanına sosyal yardıma muhtaç kesimler için doğrudan yetki ve görev vermiştir. Bu doğrultuda, 'bütçede yoksul ve ihtiyaç sahibi olanlar için ayrılan ödeneği' belediye başkanı kullanabilecektir. Büyükşehir belediye başkanına da 5216 sayılı kanunla bu yetki verilmiştir. Belediyenin giderlerini 5393 sayılı kanunun 60. maddesi tanzim etmiştir. Yoksul, dar gelirlili, ihtiyaç sahibi ve kimsesizler için yürütülecek sosyal yardım ve hizmetler belediye harcamaları içerisinde değerlendirilerek bütçeye dâhil edilebilecektir. Bu hükümler, büyükşehir belediyesi için de geçerlidir.

5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15. maddesinde belediye zabıtalılarının işporta vb. denetimleri sonucunda ele geçen gıda dışı ürünlerin belediyeler tarafından ihtiyaç sahiplerine verilebileceğine ait hüküm bulunmaktadır. Ele geçen bu ürünlerin, cezasının ödenmemesi ve geri alınmaması durumlarında ihtiyaç sahibi olanlara verilebilecektir. Belediyelere 4109 sayılı, Asker Ailelerinden Yardıma Muhtaç Olanlara Yardım Kanunuyla da sosyal yardım görevi verilmiştir. Vatani görevini yapmakta olan asker aileleri arasında maddi durumları yeteri kadar iyi olmayanlara sosyal yardım ve destek ile belediyeler sorumludurlar. Belediyeler kanunu gereğince, askerliğini yapmakta olan vatandaşların, geçimini sağlayamayan ve geliri bulunmayan annesi ve babası, eşi ve çocuklarıyla erkek ve kız kardeşlerine sosyal yardımda bulunurlar.

İhtiyaç sahibi ve kimsesizlere yönelik olarak belediyeler tarafından en fazla yapılan sosyal yardımlardan birisi de aşevleridir. Aşevlerinde, günlük olarak yemek çıkarılmaktadır. Bu bağlamda belediyeler, seyyar aşevi çalışmaları da yürütmektedir. Belediyelerce ihtiyaç sahibi ve kimsesizlere gıda, ekmek, temizlik malzemesi ve

yakacak gibi sosyal yardımlar da yapılmaktadır. Belediyeler mali imkânları kısıtlı ve kimsesiz vatandaşlara yönelik olarak sosyal yardım kapsamında toplu sünnet ve nikâh törenleri düzenlemektedir. Bunun yanında genel sağlık ve ağız sağlığı taramaları da yapmaktadırlar. Bununla birlikte tüm bu sosyal yardımların insan onurunu kırıcı şekilde yapılmasına karşı belediye kanunu, belediyelerin sunduğu yardımların insan onuruna yakışır şekilde sunulmasını istemiştir.

i) Belediyelerin Kriz Dönemlerindeki Sosyal Çalışmaları

Doğal afet durumunda büyükşehir belediyelerine 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu görev vermektedir. Kanunun 7. maddesine göre; büyükşehir belediyeleri gerekmesi halinde afet bölgelerine çeşitli araç, gereç ve ihtiyaç malzemesi desteği verebileceklerdir. Kanunun bu yetkiyi büyükşehir belediyelerine vermesinin sebebi; kuşkusuz bu belediyelerin büyük gelir ve personele, geniş makine çeşitliliğine ve sosyal hizmetlerde büyük deneyime sahip olmasındadır. Bununla birlikte diğer belediyelere de araç tahsis etme görevi verilmiştir. 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, belediyelere afet bölgelerine gönderilecek yardım ve teknik malzemeye hava, kara ve deniz araçlarını tahsis etme görevi vermiştir.

Kriz olduğu zamanlarda belediyeler, afete maruz kalan gruplara yönelik olarak yiyecek, geçici barınma, ısınma, giyecek, mobil aşevi ve ekmek yapım aracı gibi sosyal yardım çalışmalarının yanı sıra arama-kurtarma timleri, iş makineleri gibi teknik destek çalışmaları da yürütebileceklerdir. Afet halinde vatandaşların tümü bu afetten etkilendiğinden dolayı sosyal yardımlar, ihtiyaç sahibi olana yapıldığı gibi zengin olana, güçten düşmüş yaşlılara yapıldığı gibi gençlere, kadın ve çocuklara özet olarak herkese yapılmaktadır. Sosyal yardıma ihtiyacı olan gruplar kriz zamanlarında genişlemektedir.

Belediye kanununun 73. maddesinde belediyelere deprem risklerine karşı tedbir alma sorumluluğu verilmiştir. Belediyeler, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulamak maksadıyla bu tedbirleri alacaklardır. Belediye kanunu dışında

belediyelere imar mevzuatı ile de deprem vb. felaketslere karşı tedbir alma ve denetim yapma yetkisi de verilmiştir.

j) Belediyelerin Kültürel Faaliyetleri

Vatandaşların altyapı, trafik, temizlik, imar, sağlık ve eğitim gibi ihtiyaçlarının giderilmesi suretiyle sosyo-ekonomik anlamda gelişmelere belediyeler katkı sunmaktadırlar. Bu bağlamda vatandaşların, mevcut ihtiyaçlarını giderdiklerinde hislerine değinen resim, müzik, el sanatları ve edebiyat vb. kültürel-sanatsal çalışmaların içerisinde de bulunmak istemektedirler. Vatandaşların bu ihtiyaçlarını giderebileceği kültürel faaliyetleri belediyelerce yerine getirilirken sanata ve sanatçıya destek verdikleri gibi vatandaşların gerek sosyal ve gerekse kültürel ihtiyaçlarının giderilmesini sağlamaktadırlar.

Esasen hizmet sunulurken vatandaşlar arasındaki eğitim, sosyal ve kültürel farklılıklar da göz önünde bulundurulmalıdır. Bilhassa büyük şehirlerin planlı bölgelerinde çoğunlukta eğitimli grup ile çarpık kentleşme yani gecekondu vb. bölgelerindeki eğitimleri yeterli olmayan grubun kültürel ve eğitsel ihtiyaçları arasında farklılıklar bulunabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Göçler neticesinde kırsaldan şehirlere gelmiş ve şehrin sağlıklı olmayan bölgelerinde yaşamakta olan gruplar şehre uyum sağlamakta zorlanmakta ve problemler yaşanmaktadır.(Demir Yaşamış, 1996:284). Bununla beraber şehirde yaşamakta olan bu farklı grupların, şehir kültürünü, kimliğini ve değerlerini benimseyerek şehirlere sahip çıkmalarının yolunun kültür faaliyetlerinden geçtiğinin de unutulmaması gerekmektedir.

1580 sayılı eski belediye kanununda kültürel faaliyetler, sosyal faaliyetler gibi sayılmış fakat ihtiyari yani isteğe bağlı hale getirilmişti. Bu bağlamda; Belediyelerin kültürel görevleri olarak; halk için kütüphane ve okuma salonu açmak, tiyatro, sinema, halk müzeleri kurmak ve işletmek sayılmıştır. Hatta belediyeler; festival ve şenlik düzenleyebiliyor, bayram ve kurtuluş günlerinde kültürel ve sanatsal faaliyetlerde bulunabiliyor, belediye bandosu, folklor ve orkestra gibi alanlarda da etkinlik içinde olabiliyorlardı. 5393 sayılı yeni belediye kanununda ise belediyelerin yapması gereken kültürel faaliyetlerden,14.maddede ‘belediyenin görev ve

sorumlulukları' başlığı altında eski kanuna göre ayrıntıya girilmeden daha genel bahsedilmiştir. Buna göre belediyeler, yerel ve ortak nitelikte olmak kaydıyla kültür ve sanat hizmetlerini yapar veya yaptırırlar. Belediyeler, kültür ve sanat faaliyetleri için harcama da yapabilecektir. Belediye kanununun 60. ve Büyükşehir Belediye kanununun 24. maddesine göre belediyeler 'sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikleri' belediye bütçesine gider yazabilecektir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7. maddesinde de kültür hizmetlerine verilecek destekten bahsedilmiştir. Büyükşehir Belediyelerine 'kültür etkinlikleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu etkinliklerle alakalı olarak tesis ve binaların her çeşit onarımını, bakımını yapmak ve gereken malzeme desteğini temin etmek görevi verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununda tarih ve kültür mirasının korunmasına yönelik görevler de belediyelere verilmiştir. Belediye kanununun 14. ve Büyükşehir Belediye Kanununun 7. maddesine göre; belediyeler, 'kültür ve tabiat varlıklarıyla tarihî dokunun ve şehrin tarihi açıdan önemli olan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaç ile bakım ve onarımını yapabilir, mevcut haliyle korunması mümkün bulunmayanları ise aslına uyacak şekilde tekrar inşa edebilir'. Bu görevler büyükşehir sınırları içindeki ilçe ve ilk kademe belediyelerine de verilmiştir. Yine aynı kanunun 73. maddesine göre belediyeler, 'şehrin kültürel ve tarihî dokusunun korunması amacıyla şehirde dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilirler'.

Belediyeler, hem kent konseyleri hem de gönüllü katılım yoluyla kültürel faaliyetlerde bulunabileceklerdir. Zaten kanun, kent konseylerine hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi görevini vermiştir. Bununla birlikte kültür hizmetlerinde gönüllü katılım da öngörülmüştür. Belediyeler, kültürel hizmetlerin gerçekleştirilmesinde, kütüphane vb. hizmetlerde gönüllü katılım programlarına başvurabileceklerdir. Yeni kanunun üzerinde durduğu hemşehrilik konusu doğrudan kent kültürünün sahiplenilmesi ve yaşatılması ile ilgilidir. Hemşehri bilincine sahip olunması için kültürel değerlerin yaşatılması gerekir.

5216 sayılı Kanunun 15. maddesi büyükşehir belediyelerine has ve belediye meclisi içinden oluşturulacak beş tane ihtisas komisyonu öngörmüştür. Bu

komisyonlar arasında ‘eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu’ dikkat çekmektedir. Kanun, sosyal ve kültürel faaliyetlerin diğer bölgelere göre daha yoğun görüldüğü büyükşehirlerde bu tür komisyonların kurularak daha etkin çalışma yürütmesini istemiştir.

k) Kütüphane, Mze ve Yayın Hizmetleri

Kütüphaneler; süreli eserler, ansiklopediler, telif eserler gibi yazılı veya mikrofilm, CD, gibi görsel kaynakların korunduğu, saklandığı, insanların faydasına sunulduğu ve gelecek kuşaklara aktarıldığı eğitsel ve kültürel aktivite yerleridir. Türkiye’de kütüphane hizmetlerini başta Kültür Bakanlığı olmak üzere kamu kurumları ve belediyeler de verirler. Belediye kanununa göre, kültürel ve eğitsel bir hizmet olarak kütüphane hizmetleri gönüllü kişilerin katılımı ile yapılabilecektir. Büyükşehir belediye kanununun 7. maddesinde ise kültürel faaliyet ve hizmet olarak kütüphane ve müze gibi yerleri yapmak, işletmek, yaptırmak veya işlettirmek büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumluluğu içine alınmıştır.

Belediyeler, beldelerindeki tarihi ve kültürel mirası korumak, tanıtılmak, yaşatılmak ve gelecek kuşaklara devretmek amacıyla müzeler açmaktadırlar. Müzeler, kentlerin kimlik ve kültürünü sembolize etmesi açısından büyük önem taşırlar. Ayrıca yeni nesillerin yaşadıkları yerlere hemşehrilik bilinci içinde sahip ıkabilmesinde müzelerin işlevi ihmal edilemez. Her belediye kendi kültürel ve yerel özelliklerini ne çıkaran eserleri bu müzelerde sergilemektedir.

Belediyeler, ekonomik ömrünü tamamlamış belediye otobüslerini gezici kütüphane olarak kullanabilmektedirler. Kütüphane kurmanın kolay olmadığı durumlarda belediyeler okuma salonları ve kitaplıklar da kurabilmektedirler. Çocuklar ve gençler için kitap ve dergi yayınlatabildikleri gibi, kitap bağış kampanyaları düzenleyerek okullara dağıtabilmektedirler. Hatta belediyeler kitap fuarları da düzenlemektedir. Belediyeler kent insanını hizmetlerinden haberdar etmek, halkı evre, sağlık, eğitim vb. konularda bilgilendirme ve bilinçlendirme amacıyla bültenler, dergiler ve gazeteler yayınlamaktadırlar.

l) Sinema ve Tiyatro Etkinlikleri

Belediyeler, sinema ve tiyatro etkinlikleri ile sanat ve kültür eserlerine maddi-manevi katkıda bulunduğu gibi sanat bilincinin ortaya çıkmasını da sağlar. Sinema ve tiyatro etkinlikleri toplumsal davranış kalıplarının oluşturulması, kent kültürü ve kimliğinin kazandırılması, bilinçlendirme gibi amaçlara yöneliktir. Özellikle büyük belediyeler sinema ve tiyatro etkinliklerine ilgi göstermektedirler.

Büyükşehir belediyelerinden bazıları çeşitli kuruluşların işbirliği ile film yarışmaları düzenlemektedirler. Sanat ve sanatçıya destek vermek maksadıyla düzenlenen bu tür yarışma ve faaliyetler sonucu başarılı filmlere ödüller verilmektedir(Yaşamış, 1996:282). Belediyeler sinema salonlarının kurulması ve işletilmesine ekonomik gerekçelerle rağbet göstermektedirler(İçişleri Bakanlığı, 1972:96.). Ancak belediyelerin bu faaliyetlerinin teknolojik gelişmelerle birlikte azaldığını söylemek mümkündür.

Belediyeler, yetişkinlere ve çocuklara hitap eden tiyatrolar kurarak hem tiyatro eğitimi verir hem de oyunlar sergilerler. Belediyeler, çocuk ve gençlere kültürel, sosyal ve eğitsel maksatlı; çocuk tiyatrosu, gezici çocuk tiyatrosu, gençlik tiyatrosu, kukla tiyatrosu dışında geleneksel Türk oyunlarından olan orta oyunu ve meddah, Hacivat ve Karagöz gibi gölge oyunları faaliyetleri sunmaktadırlar. Bazı belediyeler ise açık hava tiyatroları kurarak oyunlar sergilemektedirler.

m) Kültür ve Sanat Merkezleri

Belediye kanunu, belediyelerin kültür, eğitim, bilim ve sanat faaliyetlerini yapmalarına, bu alanlarda harcama yapabilmelerine izin vermiştir. 1580 sayılı mülga belediye kanunu kültür faaliyetlerini liste halinde saymışken, 5393 sayılı Belediye Kanunu bunun sınırlama anlamına geleceği düşüncesiyle doğrudan kültür ve sanat ifadelerini kullanmış ve belediyelere oldukça geniş bir alanda hizmet ve faaliyet imkânı vermiştir.

Belediyeler, her türlü sanat ve kültür faaliyetlerini yapabilmek için çok amaçlı sanat galerileri, sanat ve kültür merkezleri inşa etmektedirler. Sanat ve kültür merkezlerinde; tiyatro ve kukla gösterileri, sanat ve halk müziği konserleri, film

gösterimleri, opera, bale ve orkestra gibi tüm sanat faaliyetleri halkın beğenisine sunulmaktadır. Bu tür merkezler çok amaçlı olarak tasarlanmaktadır. Özellikle kültürel ve sanatsal amaçlı eğitimler de bu merkezlerde yapılabilmektedir. Tiyatro kursları, ney, ud, gitar, saz gibi enstrümanların öğretilmesine yönelik kurslar, müzik kursları, kukla yapma ve oynatma kursları gibi eğitimler kültür ve sanat merkezlerinde gerçekleştirilmektedir.

n) Diğer Kültür ve Sanat Faaliyetleri

Çağdaş ve geleneksel sanat etkinlikleri evrensel ve yerel değerleri yansıtır. Belediyelerin yapacağı kültür ve sanat faaliyetleri birini diğerine tercih etmeksizin sürdürülebilir. Yani aynı belediye içinde mehter takımı kurulduğu gibi kent orkestrası da kurulabilmektedir. Belediyelerin yukarıda ifade edilen kültür ve sanat hizmetleri dışında kalan diğer sanat ve kültür faaliyetleri geniş bir yelpazededir. Müzikten resme, baleden operaya ve halk müziğinden orkestraya kadar geniş bir kapsamı çağrıştırır. Yani belediyeler kültür ve sanat gibi derin ve geniş bir alanda çalışmalar yürütmektedirler.

Büyük belediyeler, imkânları ölçüsünde orkestra ve bando kurarak çeşitli yer ve zamanlarda halka yönelik konserler vermektedirler. Hatta bazı belediyelerde bu grupların zamanla konservatuara dönüştüğü görülmektedir. Türk halk ve sanat müziğiyle klasik müzik koroları oluşturularak konserler de verilmektedir.

Belediyelerin kurdukları halkoyunları grupları, Anadolu'nun kültürel motiflerini günümüze taşıyan önemli faaliyetler olarak çoğu belediye tarafından doğrudan veya dolaylı olarak desteklenmektedir. Bu folklor ekipleri, belediyenin simgesi olarak görülmekte ve önem verilmektedir(Yaşamış, 1996:282).

Belediye Kanunu, kültürel faaliyetler kapsamında değerlendirilebilecek olan fuar, panayır ve sergi hizmetlerine de yer vermiştir. Belediye kanununun 67. maddesine göre; belediyeler, bu tür faaliyetleri ihale yoluyla üçüncü kişilere yaptırabileceklerdir. Belediyelerin çoğu; fuar, festival, şenlik ve panayır gibi kültürel faaliyetleri gerçekleştirerek hem beldelerine sosyal ve kültürel hareketlilik getirmekte

hem de ticari kazançlar elde etmektedirler. Hatta bu sosyal ve kültürel faaliyetler şehrin tanıtımına da fayda sağlamaktadır.

Belediyeler, estetik duygulara hitap eden güzel sanatları desteklerken aynı zamanda da kent insanının bu etkinliklerden uzak kalmasını da önlemiş olmaktadır. Resim, anıt, heykel, müzik, karikatür vb... güzel sanatlar belediyelerin ilgi alanlarının dışında değildir. Sanatçıların icra ettikleri resim, heykel, yağlı boya, hat, ebru vb. eserleri belediye bünyesinde açılan sanat galerilerinde sergilenir.

Belediyelerden bazıları sanat ve kültür faaliyetlerini gezici otobüslerle de yapmaktadırlar. Gezici sanat ve gezici tiyatro otobüsleri, kentin merkezine gelemeyen kesimlerin ayağına kültür ve sanat faaliyetlerini götürmektedir.

o) Kültürel Bir Faaliyet Olarak 'Kardeş Şehir' Uygulaması

5393 sayılı kanunda belediyelerin yurtiçi veya yurtdışında 'kardeş şehir' uygulamasına gidebileceği belirtilmiştir. Böylelikle belediyeler, kardeş şehirler edinerek karşılıklı kültürel, sosyal ve ekonomik ilişkilerini geliştirebilirler. Kanun, bu yetkiyi belediye meclisine vermiştir. Kanununun 18. maddesine göre belediye meclisleri, 'kardeş şehir ilişkileri oluşturulmasına; sosyal ve ekonomik ilişkilerin gelişmesi için sanat, kültür ve spor gibi alanlarda çalışma ve projeler yürütülmesine; bu bağlamda arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis edilmesine' karar verirler. Yurt dışı ilişkileri düzenleyen 74. maddede ise belediyeler içişleri Bakanlığından izin alınması şartıyla yurtdışındaki yerel yönetimlerle kardeş şehir olabilirler.

Kardeş şehir uygulaması, yurt içi veya yurt dışında farklı kültür ve değerlerin tanışmasına, karşılıklı sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesine, insanlar arasında yardımlaşma ve dayanışmanın tesis edilmesine yardım eder. Belediyeler ve belediye sınırlarında yaşayan insanların kaynaşmasına fırsat verir. Kardeş kent uygulamasına birçok belediyenin gittiği görülmektedir. Bu ilişkilerin geliştirilmesi sonucu belediyeler, sosyal ve kültürel faaliyetlerine destek de bulabilirler.

2.2.7. Sosyal Belediyecilik ve Sivil Toplum Kuruluşları

a) Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki İlişkiler

Belirli hizmetlerin yürütülmesini sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla yerel yönetimler gerçekleştirebilmektedir. Aslında bazı alanlarda vatandaşların bilgi, tecrübe ve birikimlerinin harekete geçirilmesinde, sivil toplum kuruluşlarının yeterli desteğinin sağlanabilmesi çok değerli faydalar getirmektedir.

Bu bağlamda mahalli idareler, çeşitli meslek kuruluşları, dernekler, sendikalar, kooperatif birlikleri ve diğer gönüllü kuruluşlar ile farklı alanlarda işbirliği yapabilmekte ve ortak işler yürütebilmektedir.

Günümüzde ise bu hizmetler, gelişen teknoloji ve bilinçle beraber çevre koruma ve çevresel etki değerlendirmesi çalışmaları, bilgisayar yazılım programlarının hazırlanması, geniş çaplı kamu projelerinde danışmanlık, vb. alanlarda yayılmış bulunmaktadır. Uygun sosyal politikaların oluşturulmasında iki önemli şart bulunmaktadır. Birincisi, gönüllü kimselerin istekli bir şekilde yerel yönetim personeli ile birlikte çalışması, ikincisi ise, yerel yönetim personelinin gönüllü kimseleri kendileri açısından bir tehdit olarak görmeyerek onlarla uyumlu çalışmasıdır (Zengin, 1999: 113.).

Beldede yaşayan vatandaşın katılımının sağlanması bakımından belediye tarafından yürütülmesi mümkün bulunan programlardan biri; belli konularda kampanyalar düzenlemektedir. Belediyeler, sivil toplum kuruluşlarının katkıları ile tüm şehirde yaşayan vatandaşlara yönelik ağaçlandırma çalışmaları, mahallelere ve semtlere park ve spor alanları kazandırma, atık kâğıt, cam, şişe, ilaç toplama ve temiz şehir gibi kampanyaları sıkça yapmakta ve bunları başarı ile uygulamaktadır (Yalçındağ, 1999: 66.).

Mahalli yönetimler, çevre koruma ve ağaçlandırma hususlarında ise TEMA ve Peyzaj Mimarları Odası gibi kuruluşlar ile çalışmalarını yürütmektedir. İmar planları alt yapı düzenlemelerinde Makine Mühendisleri, Mimarlar ve İnşaat Mühendisleri Odalarının katkılarıyla hazırlanmış olan projeleri değerlendirmektedir.

Tüketicinin korunmasında ise, mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarının ortak bir çalışması bulunmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde 1995 yılında yürürlüğe konan kanunla kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve sendika temsilcilerinden ve belirtilen görevleri yapmak amacıyla reklam kurulu ve tüketicinin problemlerini çözmek, gerekli tedbirlerin alınması için merkezde bir Tüketici Heyeti ile il ve ilçe merkezlerinde de Tüketici Sorunları Hakem Heyet'lerinin oluşturulması yine kanunda öngörülmüştür. Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'nin, mülki idare amirlerinin ve belediyelerin etkinliğini arttırdığını söylemek mümkündür. Bu heyet Bakanlığın, tüketiciler ve satıcılar arasındaki anlaşmazlıklara çözüm bulabilmek maksadıyla il ve ilçe merkezlerinde belediyelerle işbirliği içerisinde olarak ve en az bir tane oluşturulması gerekmektedir. Başkanlığını Sanayi ve Ticaret İl Müdürünün ya da il müdürlüğünün görev verdiği bir memurun yaptığı bu heyette, Belediye Başkanı'nın belediye personelinden görev verdiği bir üye, Ticaret ve Sanayi Odası ile Esnaf ve Sanatkarlar Odalarının görev vereceği birer üye ve tüketici örgütleri tarafından seçilen bir üye olmak kaydıyla beş kişiden oluşmaktadır. Bu heyetin verdiği kararlar Tüketici Mahkemelerinde delil olarak kabul edilmektedir (Gökçeer, 1995: 44.).

Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesini sağlayan en önemli çalışmalardan birisi de Demokratik Şehir Meclisleridir. Bu meclisin temel hedefi, idareye beldede yaşayan vatandaşların katılımının sağlanabilmesi olmakla beraber, mevcut yerel yönetim sisteminin bilinen eksikliklerinin aşılabilmesi, sivil toplum kuruluşlarının ve semt temsilcilerinin aracılığı ile doğrudan beldede yaşayan vatandaşların ihtiyaçlarının tespit edilmesi, çağdaş belediyeçilik bakımından çözümler üretebilmek, belediye kaynaklarının yetersizliklerini beldede yaşayan vatandaşların katılımı ve oluşturulacak şehir imecesi ile halledebilmek; açıkçası daha yaşanabilir, çağdaş ve dayanışma içerisinde bir şehir meydana getirmek en belirgin hedefleri arasında yer almaktadır. Meclise sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, muhtarlar, bölge temsilcilikleri, resmi kurumların idarecileri, üniversite ve okulların temsilcileri katılabilmektedirler. Katılanlardan gelen önerilerle meclisin gündemi oluşturulur. Daha sonraki çalışmalara meclisteki görüşmeler ve kararlar yol gösterir ve beldede yaşayan vatandaşların bilinçlenmesini sağlamaktadır. Belediyenin öncülük

ettiği toplantıların düzenlenmesinde çoğu zaman sivil toplum kuruluşları ile de geniş ölçüde işbirliği içerisinde bulunmaktadır. Bu ilişkiler sürecinde bu gruplar, şehrin tamamını ve genel anlamda kamu yararına yönelik olan görüşleri ve isteklerini belediyeye ulaştırmalarının yanı sıra, direkt temsil ettikleri grupların menfaatlerini belediye huzurunda savunma görevi de üstlenmektedir (Yalçındağ, 1999: 63.).

b) Sosyal Belediyecilik Açısından Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İşbirliğinin Önemi

Yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşları ve beldede yaşayan vatandaşlar ile beraber gerçekleştirilmesi gereken faaliyetleri sosyal işlevlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Tarihte vakıfların, gelişmiş demokratik ülkelerde ise sivil toplum kuruluşlarının önderlik ettiği sosyal hizmetlerin Türkiye'nin günümüzdeki durumunda devlet ve sivil toplum kuruluşları arasında mahalli idarelerin bir ara sistem olarak yer alması gerekmektedir. Bu kapsamda mahalli idareler (Kaya, 2016);

- Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve eşgüdüm içerisinde hareket etmelidir. Kültürel ve sosyal çalışmaların sivil inisiyatifler ve vatandaşların katılımıyla yapılması beldede yaşayan vatandaşların hizmetleri sahiplenmesi bakımından da önemlidir.
- Belediyeler sosyal çalışmalarda sivil toplum kuruluşlarını destekleyen, yönlendiren ve onlara rehberlik eden bir göreve sahip olmalıdır. Uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşlarının hizmet ettikleri alanlarda belediyeler tarafından desteklenmeleri birçok belediye çalışmasının da bu kuruluşlarca yerine getirilmesini sağlayacaktır. Arazi, kaynak ve mekân tahsisi için kanuni düzenlemeler içerisinde uygun olan yollar araştırılmalıdır.

Tarihimizdeki vakıf düşüncesinin tekrar canlandırılması ve bunu sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yapılması amacıyla rehberlik ve eşgüdüm çalışmaları yapılmalıdır. Vatandaşımıza sahip çıkmak düşüncesi ile yine gönüllülerce ihtiyaçlarının giderilmesinin zemini meydana getirilmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYESİCİLİK İLE İLGİLİ ÖRNEK PROJELER VE KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN SOSYAL BELEDİYESİCİLİK UYGULAMALARI

3.1. Sosyal Belediyecilik İle İlgili Örnek Projeler

Sosyal belediyecilik ile ilgili verilecek örnek projeler; kültürel faaliyetler, engellilere destek çıkmak, gençlik merkezleri inşası, vatandaşların kendilerini geliştirmelerini sağlayacak kanallar üretmek vb. şeklindedir. (Kaya, 2016)

a) Kültür Hizmetleri

Beldede yaşayan vatandaşların kültürel ve sanatsal ihtiyaçlarını gidermek, sosyal belediyeciliğin önemli yönlerinden biridir. Yerel yönetimler, kültürel alandaki işlevlerini artırmak için sivil toplum kuruluşlarını da organize etmelidir. Merkezi yönetim kültür politikasının yerine belediyelerin öncülük ettiği, altyapı gibi gereken koşulları hazırladıkları ve vatandaşların kendilerini anlatabileceği bir kültürel yaşamı hedeflemelidir.

Kültür politikalarının özellikle belirli bir düşünceyi ve doğruyu beldede yaşayan vatandaşlara yayması veya dayatması yerine, vatandaşların da düşüncelerini hür olarak belirtebilecekleri bir zemini oluşturmak biçiminde olmalıdır. Bununla birlikte kültür politikaları, çok seslilik ve çoğulculuk üzerine oluşturulmalıdır. Kültürdeki temel vatandaşların varlıklarına ait bir şeyler bulabilmesidir.

Sosyal belediyecilik düşüncesi gelişen belediyelerde tüm gruplardan sanatçı, araştırmacı, düşünür ve kültür adamlarının çalışmalara katılımlarının sağlanabilmesine önem vermelidir.

Toplumsal kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarının bu işi sahiplenmeleri gerekmektedir. Fakat belediyelerin de bu hizmetlere önderlik etmesi, bir nevi eşgüdüm görevini yerine getirmesi kaçınılmaz durumdadır. Bu nedenle yerel

yönetimlerin kendilerinin gerçekleştirmesinin yerine, fırsat ve imkân vermesi daha doğrudur.

Kesinlikle belediyelerin eğitim ve kültüre sahip çıkarak bu hizmetlerin merkezi yönetimden yerel yönetimlere geçmesidir.

b) Özürlülerin Desteklenmesi

Engelliler dünyadaki nüfusun önemli bir oranını meydana getirmekte, fiziksel, zihinsel veya duygusal özürleri neticesindeki engelli kişi sayısı, Dünya Sağlık Örgütünün verileri doğrultusunda dünyada % 15 oranında olduğu tahmin edilmektedir.

Ülkemizde ise, değişik engelli grupları, nüfusumuzun yaklaşık olarak %13'ünü oluşturmaktadır. Özürlü çocuk ya da yetişkin engelli vatandaşımız, günlük hayata, şehir hayatına ve toplumsal hayata sınırlı olarak katılabilmektedir.

Ortopedik, görme, işitme ve zihinsel engeli bulunan bireylerin toplumsal hayata tam olarak katılmalarının önünde bulunan engeller ülkemizde henüz tam manasıyla kaldırılabilmiş değildir.

Eğitimden sağlığa, kültür ve sanattan iş ve mesleki rehabilitasyona, spor ve şehir yaşam koşullarının iyileştirilmesine, ulaşımdan sosyal ve psikolojik yardıma kişisel ve aile danışmanlığı hizmetlerinden gerekmesi halinde ise sürekli bakıma kadar çözüm bekleyen ve çok önemli problemleri yer almaktadır.

Engellilik, yalnızca engelli kişinin kendisi için değil, aynı zamanda özverili bir tavırla ailesi ve çevresi, komşuları ve yakınında olanlar için de önemi vardır. Rehabilitasyon hizmeti vermekte olan merkezler ülkemizde ve dünyada da çoğunlukla büyük yerleşim yerlerinde küçük gruplara ve sadece engelli kişilere dair hizmet yürütmektedir.

Şehrin planlanması ve hizmetlerin projelendirilmesinde belediyelerin engellilerin ihtiyaçlarını dikkate almamaları pek mümkün gözükmemektedir. Bu

bağlamda kişilere ve ailelere sosyal ve psikolojik danışmanlık hizmeti sunmaları da gerekmektedir.

c) Gençlik Merkezleri

Ülkemiz dinamik ve genç bir nüfusa sahip bulunmaktadır. Bu durumun iyi değerlendirilebilmesi amacıyla yeteneklerini dikkate alarak gençlerin yönlendirilmeleri ve bazı olumsuzlukların etkisine kapılmadan sosyalleşmelerinin sağlanması gerekir. Bu hedefle meydana getirilecek gençlik merkezlerinde kollayan, yönlendiren ve eğiten görevler yerine getirilebilecektir.

Gençlere; diyalog ve açık iletişim, katkıda bulunma, ortak faaliyetlerde bulunma, genç ile aile ile toplum arasında etkili bir bağın kurulması, gençler ile birlikte merkezden şehre yayılan çalışmaların geliştirilmesi, kaliteli insan olarak gençlerin yetişmesi, sorun çözme yeteneklerinin geliştirilmesi ile madde bağımlılığı konusunda da koruyucu ve önleyici bilimsel faaliyetler yürütmek belediyelerin esas ilkeleri arasında yer almalıdır.

d) Vatandaşların Kendilerini Geliştirmelerini Sağlamak

İstihdamla birlikte yoksulluğun üzerine gidilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan düşünceler, sorunun bir bütün olarak ele alınması, sistemin iyileştirilmesi ve işlevsel hale getirilmesi biçiminde olmalıdır.

Yoksulluğun ortadan kaldırılmasının yolu yoksulların ihtiyaçlarını karşılıksız giderilmesinden değil, onların da dengeli olarak bir üretim-tüketim sürecine dâhil edilmesinden ve verimliliğinin artırılmasından geçmektedir.

Sosyal belediyecilik düşüncesiyle hareket eden belediyeler tarafından yapılması gerekenler öncelikle vatandaşların temel ihtiyaçlarını giderebilmelerinin kolaylaştırılmasıdır. Temel ihtiyaçlarının giderilmesine çalışmak sorunları çözmekle birlikte, zamanla artan ihtiyaç sahibi olanlara yardım dağıtımıyla da istenen mesafe kat edilememektedir. Vatandaşların yardım organizasyonlarıyla karşılanan temel ihtiyaçları dışında kalan gereksinimlerinin kendileri tarafından rahatlıkla karşılayabileceği imkânlar sunulmalıdır.

e) Konut Üretimi

Sosyal belediyecilik çalışmalarına örnek projelerden bir diğeri de konut üretimidir. Bu hususta da yeni yerleşim alanları meydana getirerek sosyal amaçlı konut inşasında yerel yönetimlerin teşviki önemlidir.

Belediyelere ücretsiz şekilde hazine arazilerinin devri kolaylaştırılmalı ve belediyeler de bu alanlardaki altyapı problemlerini çözmek suretiyle sosyal amaçlı konut yapımına uygun arsalar oluşturmalıdır.

3.2. Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Çalışmamızın bu bölümünde Konya Büyükşehir Belediyesi'nin genel yapısı başta olmak üzere sosyal belediyecilik faaliyetleri de ele alınmaktadır.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Genel Yapısı

Konya'nın kuruluşu kesin olarak bilinmemekle beraber yapılan araştırmalar, bölgedeki yerleşimin insanlık tarihi kadar eski olduğunu, bölgenin pek çok medeniyete beşiklik ettiğini ortaya koymaktadır. Kaynaklara dayanarak birlikte ilk adının 'İkon' olarak verildiği ve zamanımıza kadar 'Claudiconium, ColoniaSelie, AugustaIconium, Yconium, Conium, Stancona, Conia, Cogne, Cognia, Konien, Konia' ve 'Konya' şeklinde değişime uğradığı tahmin edilmektedir.

Tarihi, M.Ö.7.000 yılına kadar takip edilebilen Konya, Hititler, Persler, Lidyalılar, Büyük İskender, Selevkoslar, Bergama Krallığı, Romalılar, Selçuklular ile Karaman Oğulları Beyliği'nin hâkimiyetinde kalmıştır. Fatih Sultan Mehmet tarafından 1465 yılında Osmanlı topraklarına katılan Konya; Karaman eyaleti merkez şehri oldu. Tanzimat sonrası eyaletin ismi Konya olarak değiştirildi. 1910 yılında 102.000km² alana sahip Konya eyaletinin nüfusu 1.380.000'di. 11 ilçeli Konya merkez, 7 ilçeli Niğde, 2 ilçeli Burdur, 5 ilçeli Teke (Antalya), 5 ilçeli Hamid (Isparta) sancaklarına (İl) ayrılıyordu. (<http://www.konya.gov.tr/genel-bilgiler-tarihi>, 2017)

Sancaklar, 1924 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'yla kaldırılmış, Konya'ya bağlı Niğde, Burdur, Antalya, Isparta Sancaklarına da 'İl' statüsü verilmiştir.

Konya, İç Anadolu'nun güneyinde kendi adıyla anılan bölümde yer alan bir bölgedir. Doğusunda Niğde ve Aksaray, kuzeyinde Ankara, batısında Isparta, Afyonkarahisar, Eskişehir, güneyinde İçel, Karaman ve Antalya illeri bulunmaktadır

İl sınırları içinde Beyşehir, Akşehir, Ilgın(Çavuşçu) ve Tuz gölleri bulunur. Tuz gözlü haricindeki diğer göller ilin arazisini sular.

İlin oldukça geniş olan coğrafyasında yer yer farklı iklim tipleriyle karşılaşmak mümkündür. Güneyde, Akdeniz ikliminin özellikleri, kuzey ve iç kesimlerde ise, İç Anadolu ikliminin bariz özellikleri olan step iklimi görülür. Karasal ikliminin hüküm sürdüğü bu bölgede kış sıcaklıkları düşük, yaz ise sıcak geçer. En sıcak ay Temmuz-Ağustos, en soğuk ay ise Ocak ayıdır.

Nüfus sayımlarına göre, Konya'nın 1927 yılı toplam nüfusu 504.384 iken, son 89 yılda yaklaşık 4 kat artarak 2016 yılında 2.161.303'e yükselirken, aynı dönemde ülke nüfusu yaklaşık 6 kat artmıştır. 1927 yılında il nüfusunun ülke nüfusu içindeki payı yüzde 3,72 iken, 2016 yılında yaklaşık yüzde 2,72'ye gerilemiştir. Nüfus yoğunluğu da, 1927 yılında 13 iken 2016 yılı itibariyle 56'ya yükselmiştir.

6 Aralık 2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 23 Temmuz 2004 tarih ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 4.maddesinde yapılan değişiklikle birlikte; 28 ilçe merkezi büyükşehir belediyesi sınırlarına dahil olmuştur. 168 belde belediyesiyle 585 köy muhtarlığı da mahalle muhtarlığına dönüşmüştür.

Konya'nın Ahırlı, Akören, Akşehir, Altınekin, Beyşehir, Bozkır, Cihanbeyli, Çeltik, Çumra, Derbent, Derebucak, Doğanhisar, Emirgazi, Ereğli, Güneysınır, Hadim, Halkapınar, Hüyük, Ilgın, Kadınhanı, Karapınar, Karatay, Kulu, Meram, Sarayönü, Selçuklu, Seydişehir, Taşkent, Tuzlukçu, Yalılıyük ve Yunak olmak üzere toplam 31 ilçesi bulunmaktadır. İl genelinde 1201 mahalle bulunmaktadır.

3.2.1. Konya Büyükşehir Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik İşlevleri Doğrultusunda Yaptığı Çalışmalar

Konya Büyükşehir Belediyesi, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı altında çeşitli sosyal belediyecilik uygulamalarını yürütmektedir. Bu bölümde Konya Büyükşehir Belediyesi'nin uygulamakta olduğu sosyal belediyecilik faaliyetleri ikinci bölümde yer alan sosyal belediyeciliğin temel işlevlerine göre ele alınacaktır.

3.2.1.1. Yardım ve Gözetimde Bulunma İşlevi Kapsamına Giren Hizmetler

Konya Büyükşehir Belediyesi mücavir sınırları içerisinde yaşayan insanların sağlığını dolaylı ve dolaysız olarak etkileyecek olumsuzluklar hakkında ilgili mevzuatların verdiği yetkiler dâhilinde önlem alınması ve giderilmesine yönelik çalışmalar yapmak, koruyucu sağlık hizmetleri vermek ve bu anlamda projeler geliştirmek ve bunları hayata geçirmek için çalışmaktadır. Vatandaşların cenazelerini Konya içi ve Konya dışı nakillerini gerçekleştirmek görev alanına girmektedir.

Bu nedenle toplumda sağlık açısından risk grubu kabul edilen yaşlılar, çocuklar, yoksullar, engelliler, kadınlar ve acil yardıma ihtiyacı olanlara yönelik hizmetler yürütülmektedir.

Tablo 1: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı Sağlık Hizmetlerine ilişkin veriler.

SAĞLIK HİZMETLERİ		
Faaliyeti	Kişi-2016	Kişi-2017
Tedavi ve muayenesi yapılanlar	4388	4650
Enjeksiyon, Pansuman ve Tansiyon ölçümü	996	1693
Muayenesi yapılan fakir aile	2928	3075
Atölye Personeli Muayenesi	104	109
Derebucak ilçesi (Tansiyon, Enjeksiyon ve Pansuman) Hizmetleri	747	1117
Toplam	9163	10644

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 yılları faaliyet raporu. (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

Tablo-1'den de anlaşılacağı üzere Konya Büyükşehir Belediyesi'nin sağlık hizmetleri konusunda 2017 yılında 2016 yılına göre hizmet verdiği kişi sayısının arttığı tespit edilmiştir. Verilen hizmetlerde ilk sırayı tedavisi ve muayenesi yapılanlar oluşturmaktadır. Onu da sırasıyla muayenesi yapılan fakir aile, enjeksiyon, pansuman ve tansiyon ölçümü, Derebucak ilçesi hizmetleri ve atölye personeli muayenesi izlemektedir. Belediyenin bu çalışmasını sosyal belediyeciliğin temel işlevlerinden olan yardım ve gözetimde bulunma kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

188 Alo Cenaze yakınlarını kaybeden vatandaşlarımıza, cenazelerini evlerinden veya sağlık kuruluşundan camiye, oradan da mezarlığa götürülmesi hizmetidir.

Alo Cenaze 188 telefonu ile destek isteyen, sosyal güvencesi olsun ya da olmasın Konya'da ikamet eden tüm vatandaşlar faydalanmaktadır. Konya il sınırları içerisine cenazelerin ücretsiz nakilleri gerçekleştirilmekte olup, il dışına götürülmesi istenen cenazeler için ise Belediye Meclisinin almış olduğu karar doğrultusunda km başına ücret tahsil edilmektedir.

Kurulduğu gün 25 Ağustos 2004 tarihinden 2017 yılı sonuna kadar 44.235 cenaze nakil işlemi gerçekleştirmiştir.

Tablo 2: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı Alo Cenaze Hizmetleri Kapsamındaki sayılar.

ALO CENAZE		
Faaliyeti	Kişi-2016	Kişi 2017
İl içi Cenaze Nakil (İLÇELER) Sayısı	1001	802
İl Dışı Cenaze Nakil Sayısı	280	232
MERKEZ (Selçuklu-Karatay-Meram)	4356	3064
Adli Vakıa	189	109
Toplam	5826	4207

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 yılları faaliyet raporu. (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

Tablo-2'de 2016 ile 2017 yıllarındaki Alo Cenaze hizmetlerinin karşılaştırılması yapıldığında, 2016'ya göre 2017 yılında bir düşüş yaşandığı net

olarak görülmektedir. Hizmetteki azalma nedeni ise talepte bulunan vatandaş sayısında düşüş yaşanmasıdır.

Büyükşehir belediyesi bünyesinde sosyal yardımlar, Sosyal yardım müracaat bürosuna gelen ihtiyaç sahibi ailelerin sisteme kayıtları kontrol edilir, yardım kayıtları sistemde yok ise ve kendileri yardım müracaat kriteri olan;

- Sosyal güvencesi olmayan
- Evde çalışma gücü olmayan
- Eve gelir getirmeyen
- İl ve ilçe sosyal yardım vakıflarından yardım almayan
- İlçe belediyelerinden yardım almayan birisi ise müracaat işlemleri yapılarak kendilerine form verilir.

Alınan başvuruların, öncelikle kaydı olup olmadığı sistemden kontrol edilmekte, kayıtlı ise durumu yeniden güncellenmekte, yeni kayıt ise; tahkikat ekiplerince ailenin verdiği adreste bizzat ziyaret edilerek tahkikatları yapılır.

Yapılmış olan tespitler neticesinde ailenin, Belediyenin ilgili yönetmelik hükümlerine göre faaliyet gösteren değerlendirme komisyonu kararı doğrultusunda durumuna göre (ihtiyaçlı ise) yardım edilmesine kararını verir. Aynı ve nakdi olmak üzere iki yolla yapılır. Yardımda bulunulması kararlaştırılan olan aileler belirli aralıklarla ziyaret edilip bilgi güncellemeleri yapılır.

Ekonomik durumları iyi olarak değerlendirilen aileler ise Kapsam Dışı olarak değerlendirilmektedir.

Yıl içerisinde fona gelen müracaat dilekçeleri fon yönetim kurulu tarafından değerlendirilerek ihtiyaç sahiplerinin genel ihtiyaç, barınma, fatura, tedavi ve eğitim gibi yardımları karşılanmaktadır. Ayrıca yolda kalan vatandaşların otobüs veya tren biletleri de karşılanmaktadır.

Tablo 3: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin gerçekleştirdiği nakdi yardımlar

FON YARDIMLARI		
Faaliyeti	Kişi-2016	Kişi-2017
Genel İhtiyaçlara karşılık	479	714
Engelli Yardımı	153	215
Fatura Yardımı	39	43
Eğitim Yardımı	197	220
Sağlık Yardımı	14	13
Yolcu Ücreti	306	263
Barınma Yardımı	17	23
Afet Yardımı	17	25
Evlilik Yardımı	22	17
Asker Yardımı	9	2
Toplam	1253	1535

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 yılları faaliyet raporu (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

Tablo-3'den de anlaşılacağı üzere sosyal belediyeciliğin yardım ve gözetimde bulunma işlevi kapsamında bulunan muhtaçlara yapılan nakdi yardımlar 2017 yılında 2016 yılına nazaran artış göstermektedir. Bu yardımlar arasında da birinci sırada genel ihtiyaçlara karşılık yapılan yardımlar yer almaktadır. Bunu sırayla yolcu ücreti, eğitim yardımı, engelli yardımı, fatura yardımı, afet yardımı, barınma yardımı, evlilik yardımı, sağlık yardımı ve asker yardımı izlemektedir.

Belediyenin çatısı altında ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılamaları için ve standart yardımlardan ziyade kendi ihtiyaçlarını kendilerinin anlaşmalı marketlerden onurlu bir şekilde almalarına olanak sağlayacak olan kendilerine tahsis edilmiş limit oranında, alış veriş kendi ihtiyacı doğrultusunda ücretsiz almalarına vesile olmaktadır. Böylece herkes ihtiyacına göre yardım almış olmaktadır.

Sosyal Kart Çeşitleri

a)Kişisel Sosyal Kart: Sürekli kullanıma açık olup, ihtiyaç sahibi vatandaş her ay alışveriş yapabilmektedir. Aylık olarak 1-2 kişi 75TL, 3 kişi 100TL, 4 kişi 140TL, 5 kişi 175TL ile 6 ve üzeri 200TL limitli kartlar her ay yüklenmektedir.

Kriterleri

- Ailelerin sabit gelirinin olmaması
- Ailede iş gücü olmaması
- Ailenin sosyal güvence kapsamında olmaması

Kişisel sosyal kart kullandırılan ailelere; ekmeç yardımı, ön ödemeli su kartı yardımı, elkart yardımları da yapılmaktadır.

b)Sosyal Kart: İhtiyaç sahibi ailelere yılda bir defa sıkıntılarını giderebilmeleri amacıyla yardımda bulunulmasına karar verilenlere bir kereye mahsus olmak üzere verilmektedir.

Dağıtım ve kullanım aşamaları

- İhtiyaç sahibi her aileye verilmektedir.
- Karttaki meblağları yalnızca gıda, temizlik ve kırtasiye alanlarında kullanılabilir.
- İnsan onurunu düşünen bir sistemdir.
- Verileni değil, tercih ettiklerini alabilmektedirler.
- Personel ve maliyet tasarrufu sağlamaktadır.
- Verimliliği artırmaktadır.
- Muhtaçlara daha etkin yardım yapılmaktadır.

- Gerekli incelemeler ile muhtaçlar tespit edilir.
- Muhtaçların durumlarına göre yapılacak yardım belirlenir.
- Kartlar tek ve sürekli olarak 2 çeşittir.
- Kişisel sosyal kartlarda bir önceki aydan kalan meblağ sıfırlanır.
- Kartlar manyetik şeritli veya çipli olarak üretilmekte ve şifre ile kullanılmaktadır.

Tablo 4: Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen sosyal kart kullanan sayısı

SOSYAL KART			
Hizmet Kart Türü		2016 - Kişi	2017 - Kişi
Sosyal Kart	Kişisel Sosyal Kart	7850	5361
	Sosyal Kart	186	6053
Ön Ödemeli Su Kartı		1754	1847
Elkart (Kişinin elkartına 40 Kontör Yükleme Yapılmaktadır)		1894	1893
Toplam		11684	15154

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 Yılları Faaliyet Raporu (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

Sosyal belediyeciliğin işlevlerinden olan yardım ve gözetimde bulunma çerçevesine değerlendirilen Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanan sosyal kart hizmetinin 2016 yılına göre 2017 yılında kişisel sosyal kartta düşüş olmasına rağmen genel itibariyle artış yaşandığı Tablo-4'den anlaşılmaktadır. Kişisel sosyal kartta yaşanan azalmanın ise bu hizmetten yararlanan şahısların bir kısmının sosyal kart hizmetine dâhil edildiğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Belediyenin mücavir alan sınırları içinde bulunan engellilerin toplumsal yaşama katılımını kolaylaştıracak ve toplumsal fırsatlardan engeli bulunmayan diğer kişiler gibi eşit faydalanmalarının sağlanması amacıyla, Üniversite, Sivil toplum kuruluşları ve engelli dernekleriyle engellilere yönelik olarak yapılacak eğitim, bilinçlendirme,

bilgilendirme, danışmanlık, rehberlik, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri ve engellilerin yaşamlarını kolaylaştırıcı çalışmaları koordine etmektedir.

Büyükşehir Belediyesi Kent Bilgi Sistemi çalışmalarını tamamlamış olup Konya'daki Sosyal Doku haritası çıkarmıştır. Belediye, engellilerin yoğun olarak yaşadığı bölgeler belirlenmiştir. Belirlenen bölgelerde, caddeler, kaldırımlar, parklar, alışveriş merkezleri, toplu taşıma araçları, hizmet binaları, apartman girişleri, asansörler engellerin kullanacağı şekilde (ulaşılabilirlik) düzenlenmektedir.

Belediye tarafından %40 ve üzeri Sağlık Kurulu Raporunu beyan etmeleri halinde engellilere Toplu Ulaşım imkânlarından ücretsiz olarak yararlandırmakta ve su kullanımında %50 indirim uygulamaktadır. Engellilere yönelik mesleki eğitim kursları ve engellilerin evlerinin içinde hayatlarını kolaylaştırmak amacı ile engelsiz mekânlar projesi yürütülmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamında olmayan ihtiyaç sahibi ortopedik engellilere; akülü tekerlekli araba ve tekerlekli sandalye yardımıyla bulunmaktadır. Sosyal güvencesi bulunanlara ise gerekli bilgilendirme yapılarak Sosyal Güvenlik Kurumu'na yönlendirilmektedirler.

Tablo 5: Konya Büyükşehir Belediyesince dağıtılan engelli araç sayısı.

VERİLEN ENGELLİ ARAÇ RAPORU		
	ADET-2016	ADET-2017
Verilen Mekanik Tekerlekli Sandalye Sayısı	12	38
Verilen AKÜLÜ Tekerlekli Sandalye Sayısı	5	13
Toplam	17	51

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 Yılları Faaliyet Raporu. (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

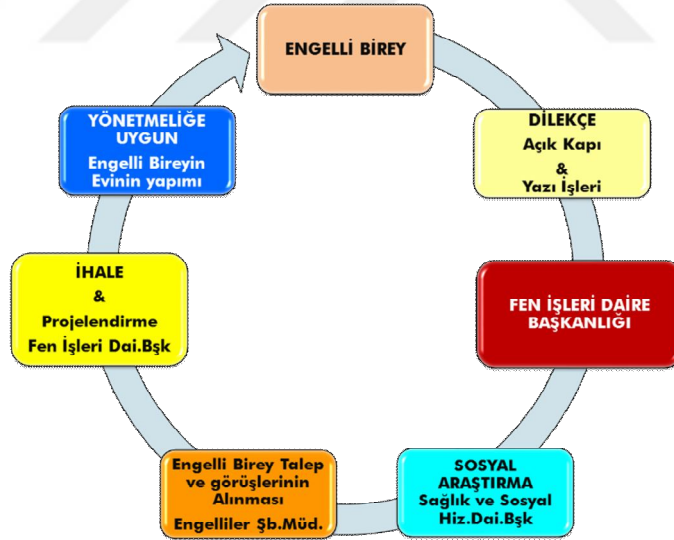
Konya Büyükşehir Belediyesinin engellilere araç tahsisi hususunda vermiş olduğu sosyal belediyeciliğin işlevlerinden olan yardım ve gözetimde bulunma kapsamındaki hizmette 2017 yılında 2016 yılına göre önemli bir artış olduğu Tablo-

5’de görülmektedir. Bu artışta hükümetin engellilere yönelik politikaları ile STK’ların konuya verdikleri önemin etkisi olduğu düşünülmektedir.

“Engelsiz Mekânlar Projesi ”Evlerinin mülkiyeti kendilerine ait olan bütün engel gruplarından vatandaşların günlük hayatlarını kolaylaştıracak çalışmaların yapılmasıdır. Bu projeden Konya Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde yaşayan ve evlerinin mülkiyeti kendilerine ait olan tüm engelli vatandaşlar faydalanabilmektedir. Avantajları:

- Engellilerin engellerini ortadan kaldırıp sosyal yaşama uyum sağlamalarına katkıda bulunulması
- Evlerinin içindeki hayatı kolaylaştırmak
- Erişilebilirlikleri kolaylaştırmak

Engelsiz Mekânlar/Müracaat aşamaları

Şekil 1: Engelsiz mekanlar müracaat aşamaları

Engelsiz Mekânlar / Yapılan Hizmetler

- Eve Giriş Rampası

- Kapı Eşiklerinin Kaldırılması
- Mutfak Tezgâhlarının Engellilerin kullanabileceği ergonomik şekilde üretilerek monte edilmesi
- Mutfak Dolaplarının kullanılabilir seviyeye düşürülmesine
- Banyonun Engelliye özel dizayn edilmesine
- Özellikli klozetlerin kullanılmasına
- Kişinin kullanacağı seviyeye göre ayarlanmış lavabo
- Fotoselli bataryalar
- Ulaşılabilir seviyede elektrik düğmeleri veya fotoselli elektrik sistemleri
- Kapıların engelli aracının geçeceği şekilde ayarlanması
- Islak alanlarda kaymaz zeminlerin oluşturulması
- Elektrik panosunun ulaşılabilir yüksekliğe konulması
- Özel dizayn yapılarak engellinin hayatını sürdürmesini kolaylaştıracak ve tüm ihtiyaçlarının kendisinin karşılayacağı şekilde düzenleme yapılmaktadır.

Yaya geçitlerinde, tekerlekli sandalye kullanan bedensel engelli bireylerin kaldırımdan caddeye geçişlerini kolaylaştırmak için, her yaya geçidinde %6 eğimli rampalar oluşturularak, yol ile kaldırım arasındaki seviye farkını minimuma düşürerek yapılmaktadır.

Yaya alt ve üst geçitlerinde engellilerin geçişlerini kolaylaştırmak için 5'i rampalı 35'ü asansörlü sistem olmak üzere 40 adet yaya alt ve üst geçidi bulunmaktadır. Görme engelliler için çeşitli bölgelerde izli yol yapılmıştır. Hatta

görme engelliler için trafiğin yoğun olduğu kavşaklarda akustik sinyalizasyon hizmeti verilmektedir.

Bütün bunların haricinde engelliler için ücretsiz ulaşım ve içme suyunda indirim de uygulanmaktadır. Engellilerin kullanımı için alçak tabanlı ve rampalı 540 adet otobüs ve 72 adet tramvay olmak üzere toplam 612 adet toplu taşıma aracı hizmet vermektedir. Ayrıca engelli öğrencilere eğitim yardımıyla bulunmaktadır.

Tablo 6: Engelli öğrencilere yapılan eğitim yardımlarına ilişkin veriler.

Engelliler Eğitim Yardımı		
	2016 Yılı	2017 Yılı
Öğrenciler	2803	2943

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 Yılları Faaliyet Raporu. (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

Engelli öğrencilere sağlanan eğitim yardımının 2016 yılında 2803 iken 2017 yılında 2943 öğrenci olduğu Tablo-6'da görülmektedir. Sosyal belediyeciliğin dört temel işlevi içerisinde bulunan yardım ve gözetimde bulunma kapsamındaki hizmette görülen bu artışta engellilere yönelik olarak hükümet tarafından çıkarılan 5378 sayılı Özürlüler Kanununun ve STK'ların bu konudaki çalışmalarının olumlu ve yönlendirici etkileri olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir.

Konya'da yaşayan insanların eğitim düzeylerini artırmak, sosyalleşmelerine katkıda bulunarak, toplumda aktif rol almalarını sağlamak için yerel yönetim imkânları ile eğitime katkı faaliyetleri yürütülmektedir.

Belediye mücavir alan sınırları içerisinde ilkokul, ortaokul, Lise ve Üniversite öğrencileri ile halkımızın eğitim seviyelerini yükseltmek için eğitim yardımı, kırtasiye, okul kıyafeti ve her türlü araç gereç yardımında bulunmakta ve konferans, panel, yarışma vb. organizeler yapmaktadır.

Tablo 7: Konya Büyükşehir Belediyesince verilen eğitim desteği sayısı.

EĞİTİM DESTEĞİ		
	2016 - Öğrenci Sayısı	2017 - Öğrenci Sayısı
MERKEZ (Selçuklu-Meram-Karatay)	9.937	10.506
Diğer İlçeler	6.214	6.300
TOPLAM	16.151	16.806

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 Yılları Faaliyet Raporu. (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

Tablo-7'den de net olarak anlaşılacağı gibi Konya Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan eğitim yardımlarının 2016 yılında Merkez (Meram-Selçuklu-Karatay) ilçelerde 9937, 2017 yılında ise 10.506, taşra ilçelerde 2016 yılında 6214, 2017 yılında 6300, toplamda da ise 2016 yılında 16.151, 2017 yılında 16.806 öğrencinin faydalandığı görülmektedir. Geleceğin teminatı olarak görülen öğrencilere yönelik yapılan aynı ve nakdi yardımlar sosyal belediyeciliğin temel işlevlerinden olan yardım ve gözetimde bulunma içerisinde yer almaktadır.

Evde Bakım; yaşlıyı bulunduğu ortamda destekleyerek olası sağlık sorunlarını en aza indirmek, terk edilmişlik sendromu yaşayan bakıma muhtaç yaşlıların insan onuruna yakışan hizmeti vererek duygusal paylaşım ortamı oluşturmak, yaşam alanlarını yaşanır hale getirmek ve yaşlıların mutlu bir yaşlılık süreci geçirmelerini sağlamaktır.

Belediyenin Evde Bakım Hizmetlerinden Konya İl Sınırları içerisinde ikamet eden, sosyal güvencesi olmayan, kendi öz bakım yapma gücünü yitirmiş, ekonomik gücü yetersiz, 65 yaş üstü yaşlı ve engelliler faydalanmaktadır. İhtiyacı olan vatandaşa ilaç raporu, bez raporu çıkarttırılmaktadır. Yaşlı maaşı bakım ve engelli maaşı müracaat işlemleri yaptırılmaktadır. Evinin temizliğini yapamayan yaşlılarının temizliği merkez ilçe belediyelerince yapılmaktadır.

Evinden çıkamayacak kadar yaşlı, engelli ve bakıma muhtaç erkeklere konusunda bir berber tarafından Konya Merkez ilçelerinde (Selçuklu, Meram,

Karatay) tıraş hizmeti (saç – sakal) verilmektedir. 23.09.2016 tarihinde vermeye başlanan hizmetten 2017 yılı sonuna kadar 203 kişi 310 kez faydalanmıştır.

Tablo 8: Konya Büyükşehir Belediyesince evde bakım hizmetleri kapsamında verilen evde berber hizmetinden yararlanan sayı.

EVDE BERBER HİZMETİ		
	2016 – Adet	2017 - Adet
Evde Berber Hizmeti Sayısı	107	203

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 2016-2017 Yılları Faaliyet Raporu. (<http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=125>)

65 yaş ve üzeri ile engelli vatandaşlara evde bakım hizmetleri bünyesinde bulunan evde berber hizmetinin 2016 yılında 107, 2017 yılında ise 203 defa verildiği Tablo-8'den anlaşılmaktadır.

Belediye, Üniversiteler, Şehit ve Gazi dernekleri ve Diğer Sivil Toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde Şehit ve Gazilerin bu vatan için ne kadar önemli olduğunu, onlara ve ailelerine gereken şükran, minnet, saygı ve destek çalışmaları yapmaktadır. Mahalle muhtarlıkları ve kaymakamlıklarla iş birliği içerisinde maddi, sosyal, psikolojik destek sağlanarak Şehit ailelerinin istekleri yerine getirilmiştir.

Şehit ve Gazi Çocuklarından İlkokul, Ortaokul ve Lisede eğitim gören öğrencilere Eğitim desteği yapılmaktadır.

3.2.1.2. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon İşlevi Kapsamına Giren Hizmetler

Sosyal belediyeciliğin temel işlevlerinden olan sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon içerisindeki hizmetlerden Özel Gençler Mehter takımı; çalışma davranışlarını kazanan, alıcı dil, toplumsal-sosyal hayat ve temel öz bakım yeteneklerine sahip 14 yaş üzeri Konya geneli; Down sendromlu, Otizm tanısı konmuş SP Kas erimesi ve Zihinsel engelli 18 gençten oluşmaktadır.

Projenin avantajları

- Kişilik gelişimi ve özgüvenin artması
- Kendi duygu ve düşüncelerini doğru ifade edebilme
- Toplumsal yaşama ve kurallara uyum
- Türk örf ve adetleri hakkında bilgi edinme
- Toplumda birey olarak kendilerinin de aktif görevler alabileceğini güveninin kazandırılması
- Toplumdaki bakış açısının olumlu yönde değişmesi
- Engelli gençlerin ailelerinin çocuklarına bakış açılarının olumlu olarak değişmesi

Konya Meslek Edindirme Kursları'nın amacı; vatandaşlarda kültür, sanat ve estetik düşüncesinin yaygınlaşmasını sağlamak, kültürel mirasımızın korunmasına ve geliştirilmesine katkı sağlamak; hemşehrilerini yeni bilgi ve becerilerle donatılarak meslek sahibi olmalarını sağlamak; Aile ekonomilerinin güçlenmesini sağlamak, hemşehrilerine birlikte yaşama ve planlı çalışma alışkanlığının kazandırılmasını sağlamak, vatandaşlarda dostluk, dayanışma ve güven duygusunun pekişmesini sağlamak, boş zamanlarını verimli bir biçimde kullanmalarını sağlamaktır.

Komek 26'sı merkez (Selçuklu-Meram-Karatay) 21'i taşra ilçeler olmak üzere 47 merkezde faaliyet yapılmaktadır. Güz, bahar ve yaz olmak üzere 3 dönemde gerçekleştirilmektedir.

Tablo 9: Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından KOMEK bünyesinde verilen kurslardan yararlanan kişi sayısı.

KOMEK		
	2016 – Kursiyer Sayısı	2017 – Kursiyer Sayısı
Güz	39.964	39.463
Bahar	33.839	39.522
Yaz	24.873	21.626
TOPLAM	95.676	100.611

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi KOMEK Şube Müdürlüğünün verileri.

Sosyal belediyecilik işlevlerinden sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon kapsamında yılda üç dönem (Güz, Bahar, Yaz) olarak çeşitli branşlarda Komek tarafından düzenlenen kurslardan yararlanan kişi sayısında, bir önceki yıla göre güz ve yaz dönemlerinde sayısal bir azalma olmasına rağmen toplamda 2017 yılında genel itibariyle artış olduğu görülmektedir.

Ayrıca 8 ile 18 yaş arasındaki çocuklar içinde yaz döneminde “Eğlenerek Öğreniyoruz” sloganı ile Komek kurs merkezlerinde sanat, dinimiz, değerlerimiz ve spor modülleri branşlarında açılan kurslarla gerçekleştirilen GENÇ KOMEK faaliyeti de bulunmaktadır.

Tablo 10: KOMEK bünyesinde yaz döneminde gerçekleştirilen GENÇ KOMEK’ten yararlanan genç sayısı.

GENÇ KOMEK		
	2016	2017
Kursiyer Sayısı	21.172	17.426

Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesi KOMEK Şube Müdürlüğünün verileri.

Tablo bize Komek bünyesindeki Genç Komek’te 2016 yılında 21.172, 2017 yılında ise 17.426 genç olduğu bilgisini vermektedir.

Tablo 10'deki Genç Komek katılımcı/kursiyer sayılarına bakıldığında 2016 yılında 21.172, 2017 yılında ise 17.426 kişinin bu kurslara katıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, 2016 ve 2017 yılları karşılaştırılarak tablo okuması yapıldığında, 2017 yılındaki kursiyer sayısında azalma olduğu tespiti yapılabilir. Bu durumun nedeni olarak, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve çeşitli STK'ların bu alanda yürütmekte oldukları faaliyetlerinin etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Konya Büyükşehir Belediyesi sosyal belediyecilik işlevleri arasında yer almakta olan sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyonu Komek ve Genç Komek etkinlikleriyle yerine getirmektedir. Eğitim, vatandaşların sosyalleşmelerinde önemli bir araç olmasına rağmen sosyal belediyeciliğin önemli işlevlerinden olan mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme kapsamında da değerlendirilebilmektedir.

SONUÇ

Sosyo - ekonomik yapıların işleyişleri, toplumun bütün kesimlerini kapsayacak şekilde bir yaşam kalitesi ve standardı teminini, kendiliğinden sağlayamamaktadır. Dünyanın hemen her yerinde geçerli olan bu durum, sosyal politika ve sosyal destek çalışmalarını bir yönetim fonksiyonu haline getirmiş; küresel durumlar merkezi yönetimler yanında, yerel yönetimlerin de bu süreçte önemli ve aktif rol üstlenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Ülkemizde sosyal belediyeçilik çalışmaları anlamında belediyelere kanunlarla geçmiş yıllara oranla daha geniş yetkiler verilmiş olsa bile çalışmaların yaygınlaşmasında istenilen noktalara henüz yaklaşmadığı söylenebilir. Mahalli idarelerdeki yöneticilerin çoğu, sosyal barışa ve kalkınma yönünde sosyal politikaların sağladığı faydayı ve önemli bir yere sahip olduğunu anlamada ve anlamakta zorluk yaşamakta ve ilaveten çalışmaları çoğunlukla "yeterli olmayan ekonomik durumlara rağmen yürütülmekte olan gereksiz ve boş yere yapılan harcama" olarak değerlendirmektedirler. Esasen, Sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi ve toplumda yerleştirilmesinin önemi, vatandaşlara tanınmış olan sosyal hakların temel insan hakları kapsamında olduğu realitesinin bilinçli bir şekilde kavranması gerekmektedir.

Ülkemizde mesleki yönetim birimleri ile belediyeler aralarındaki görev dağılımı ve ilişkiler tam manasıyla belirlenmemiş bir durumdadır. Sosyal politika alanına giren birden çok kurum ve yöneticinin bulunması, kaynaklarının gereksiz yere harcanmasına neden olduğu gibi, gerçekleştirilen sosyal çalışmaların verimliliğini de sınırlandırmaktadır. Bu sebeple mahalli kamu yöneticilerin görev, yetki ve işlevleri yeniden değerlendirilerek aralarında etkin bir işbirliği ve iletişimin temin edilmesi gerekmektedir.

Sosyal belediyeçilik çalışmalarının net kurallara bağlanmamış ve etkin bir denetimin yapısının oluşturulmamış olması nedeniyle, hizmetlerin daha çok kayırmacılık üzerinden yürütülmesi neticesini meydana getirebilmektedir. Tarafsızlık ve şeffaflık gibi açık ve net ilkelerin yerine keyfilik, öznellik, tarafgirlik, partizanlık, kayırmacılık gibi uygulamalar gelebilmektedir. Belediyeler partizanca hareket ederek

seçmenlerine iltimasta bulunarak bir çeşit borç ödemekte iken, öte taraftan da yeni seçim döneminde de belirli oyların teminat altına almak istemektedir. Belediyeyi buna benzer olarak eş-dost, akraba vb. ilişkiler gözetilmek kaydıyla yapılmakta olan sosyal hizmetler, bir kamu kurumu olmalarından ziyade, küçük bir grup veya bir kulüp seviyesine inmesine neden olmaktadır. Bu sebeple, partizanlık, kayırmacılık gibi çalışmaları önleyebilecek, adil bir gelir dağılımını sağlayan, gerçekçiliği ve açıklığı temel alacak standartlara uyacak kanuni düzenleme yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda sosyal belediyecilik çalışmaları her zaman denetlenmeye açık olmalı ve tüm herkes tarafından bu denetim yapılabilmelidir.

Sosyal yardımların ve hizmetlerin vatandaşların sahip olduğu anayasal teminata bağlı “sosyal ve ekonomik hak” hakikati idarelerce dikkate alınmamakla birlikte, çalışmalar “vatandaş için her şeyi düşünen devlet baba” düşüncesiyle yürütülmektedir. Bir anlamda bahsi geçen hizmetler ihtiyaç sahibi olanlara bir hediyedir ve dolayısıyla da faydalananları bir gönül borcu hissi içerisinde bırakmaktadır. Dolayısıyla Sosyal belediyecilik çalışmalarının siyasi rant olarak değil, aksine vatandaşların anayasal bir hakkının teslimi biçiminde görülmelidir. Hatta çalışmalar vatandaşları rencide etmeyecek biçimde yürütülmelidir.

Kamudaki mahalli hizmetler, açıklık içerisinde yapılmalı ve sosyal politika çalışmalarının programlanmasında, planlanmasında ve işleyişinde duyarlı girişimciler, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile akademik çevreler de bulunmalıdır. İl düzeyinde sosyal amaçlı oluşumların yapısı, görevleri ve üye dağılımları yenilenmelidir. Sosyal amaçlı yerel oluşumlarda bürokrat ve teknokratların yerine, bu alanda uzmanlaşmış kişiler bulunmalıdır. Uzmanlık özelliği taşıması gereken bu oluşumlar, hem katılımcı demokrasi ilkelerine uyacak biçimde yenilenmeli, hem de daha etkin olarak çalışmalarda bulunulabilmesi amacıyla, özel bir pozisyona kavuşturulmaları için çaba harcanmalıdır. Toplumsal enerjiyi meydana getirmek amacıyla genel olarak yerel halk içinde etkin olanların idareden bağımsız örgütlenmelerine ve bu oluşumlara katılımlarına olanak sağlanmalıdır. Hatta belediyeler sosyal çalışmaların finansmanında, özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarının girişimciliklerinden faydalanmaları gerekmektedir. Sosyal bilincin

gelişmesi, kamunun kaynaklarındaki gereksiz ve boş yere harcamaları önlemek ile sosyal çalışmalarının kalıcı olmasını sağlamak bakımından “gönüllüğü” teşvik etmek belediyeler için daha akıllı bir seçim olacağı görülmektedir.

Sosyal yardım özellikli belediyeçilik çalışmaları, kentlerde yaşamakta olan düşük bir gelire sahip bulunanlar için çok önem taşımak ile beraber, bu çalışmaların acil ve geçici bir çözüm vasıtası pozisyonunda görülmesi gerekmektedir. Daha fazla diğer sosyal hizmetler özellikle ve de işgücünü artırıcı özellikte olan çalışmaların tercih edilmesi gerekmektedir. Aksi halde yardıma alışanlar yoksunluğa düşebilirler. Yapılan yardımın devamlılığı onların tembel olmalarına neden olabilir. Bu sebeple yardım alanlar kısa süreli olmalı, orta ve uzun sürede de yardım yapılanları daha çok kalkındırma ve işgücüne dahil etme amaçlı çalışmalara öncelik verilmelidir. Maddi yardımlar, istihdam edilebilecek kişilere çalışmaya başladıklarında ise kısmi geri ödemeli olarak yapılmalıdır. Çalışamayacak olanlara ise şartsız olarak yapılmalıdır. Özendirmek amacıyla da yoksul olan girişimcilere yönelik projeler geliştirilmeli, ayrıca kendi işlerini kurmaları sırasında mali destek yerine gereken donanımlar ile malzeme yardımı yapılmalıdır.

Sosyal belediyeçiliğin yerine getirilebilmesi belediyelerin gerekli idari ve ekonomik olanaklara ulaştırılmasına bağlıdır. Eğer merkezden daha fazla yetki devri yapılırken buna bağlı denk bütçe de bulunamıyorsa hizmetin verilmesi haliyle zorlaşacaktır. Merkezden yerele yetki devri de tek başına yeterli gelmeyecek, yerel iradenin harekete geçirilebilmesi amacıyla yerel demokratik katılım araçlarının da dahil edilmesi gerekecektir. Yerel referandum vb. araçlar vatandaşların idareye katılımını, temsili demokrasiden doğrudan demokrasiye ulaştıracaktır. Sosyal adaletin halk arasında sağlanması, mahalli kaynakların adil dağıtımını amacıyla sosyal belediyeçilik düşüncesinin Türk belediyeçiliğindeki esas vazifelerden biri durumuna gelmesi gerekmektedir.

Sosyal belediyeçilik dâhilinde değerlendirilebilecek bir başka husus da sosyal doku çalışmalarıdır. Kentte ikamet eden vatandaşların bilgilerini çıkarmak amacıyla yapılan bu faaliyetler belediyelere yapacakları fiziki ve sosyal yatırımlar içinde rehberdir. Hatta şehirde bulunan nüfusun gelir, yaş, sağlık ve kültür bilgilerine

ulaşılmış bulunulacaktır. Anketler, kamuoyu yoklamaları, diğer istatistiki yollar neticesinde şehirde ikamet eden vatandaşların eğilimlerinin belirlenmesi olanaklı duruma gelecektir. Sosyal, kültürel ve ekonomik hizmetlerin verilmesinde bu bilgiler kullanılarak; gerçek ihtiyaç sahibi olanların aynı zamanda tespit edilmesi de kolaylaşmış olacaktır. Ancak kimi belediyeler bu çalışmalarını doğru yapmadığı takdirde kimlerin muhtaç olduğu ve yardımlardan hangilerinin yapılacağı bilinmemekle birlikte, bu da hizmetin düzenli ve sağlıklı yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Halbuki belediye hizmetlerinin ölçülmesi de bu çalışmalar neticesinde daha kolay hale gelecektir. Etkin hizmet verilmesi ile kaynakların boşa harcanmasının da önüne geçilebilecektir.

Sosyal belediyecilik çalışmalarında Türk Kamu Yönetimindeki temel sorunlardan biri de bürokrasinin fazlalığı meydana çıkmaktadır. Muhtaç olanların bilgilerinin yetersiz olması ve bürokrasiyi gerektiği ölçüde bilmemelerinden dolayı sosyal yardım ve diğer sosyal hizmetlere ulaşımını zorlaştırabilir. Ayrıca artan bürokrasi de bu kişilerin sosyal belediyecilik sisteminden uzaklaşmalarına neden olabilmektedir. Sosyal yardımların ve sosyal hizmetlerin daha sağlıklı olabilmesi için yerel yönetimlerin, şehriyle, bölgesiyle, mahallesiyle ilgili gerçek bilgileri çıkartması, bu bilgiler dâhilinde, bölgelerin ve orada yaşayan kişilerin ve ailelerin neye ihtiyacı olduğunu, ne miktarda olduğunu ve bunun için ne yapması gerektiğini ve hangi kurum ya da sivil toplum kuruluşlarıyla irtibata geçmesi gerektiği konusunda yerel yönetimlerin vatandaşları bilgilendirmesi gerekmektedir.

Aile yardımı ve kişisel yardım hususunda belediyelere düşen en önemli görev, üretmeyen insanları beslemek yerine, o insanları üretime katkı yapmaya yönlendirmektir. Belediyenin istihdama yönelik eğitimlerinin amacının, işsiz ve yoksul gençlere yönelik düzenlenen kısa süreli kurslarla çeşitli teknik ve sosyal yetenekler kazandırılması ve bu gençlerin kendilerine daha uygun iş bulmalarına katkı sağlanması olmalıdır. Meslek edinme ya da kendi işlerini kurmalarına dair işgücü eğitimlerinde konu sınırlaması bulunmamaktadır. Ahşap, taş, toprak, metal işleme, dokumacılık, mobilya süsleme gibi el sanatları ya da şehirselle alanlar için sekreterlik, ön muhasebe, tesisatçılık, bahçivanlık, gibi hizmet sektöründeki iş bulma teminatı

bulunan her çeşit konu bu bağlamda değerlendirilebilmektedir. Bu kurslarda verilen eğitimin yanında benzer konularda çalışan kamu ve sivil toplum kuruluşlarıyla da işbirliği yapılması ve istihdamın güvencesinin sağlanması da amaçlanmalıdır.

Sosyal belediyecilik kapsamında, şehir kültürü tüm hemşehriler genelinde pekiştirilmelidir. Hemşehrilerin birbirlerinin hakkına göre hareket etmeleri ve yaşadıkları çevreye sahip çıkmaları, şehir kültürünü benimsemeleriyle mümkündür. Şehirlilik kültürü projeleri aynı zamanda şehirde yaşayan vatandaşların şehrin en önemli öznesi oldukları hakikatini ilan etmeleri bakımından da önem arz etmektedir. İnsan ile şehir ahenginin sosyal ve kültürel temelleri şehirde yaşamakta olan vatandaşlarla paylaşılması şehir sakinlerinin şehre daha fazla sahip çıkması neticesini ortaya çıkaracaktır.

Şehir yönetiminde ortaya çıkan yeni düşünceler şehirdeki tüm herkesi şehir yönetimine katılmaları için davet etmektedir. Sivil toplumun idare sürecinde hâkim olması, kesinlikle ortak aklın temelde yer alması sosyal belediyeciliğin bir diğer işlevi olmalıdır. Şehir meclisleri bu manada katılımın olmasını sağlayan araçlardır. En azından şehirde yaşayanların idarecilere belli konularda düşüncelerini ifade etmelerini sağlayacaktır. Yönetim sürecine direkt müdahale ancak yerel referandum gibi araçlarla daha etkin kılınabilir.

Yerel yönetim sistemimizin en önemli birimlerinden olan ve Türkiye nüfusunun yüzde 92'sine hizmet vermekte olan belediyelerimizin sosyal belediyecilik çalışmaları ile toplumsal adalet ve refah tabanda yani yerelde hayat bulacak, sosyal adaletsizliklerin bir nebze de olsa önüne geçilebilecektir.

Konya Büyükşehir Belediyesi, su-kanalizasyon, park-bahçe vb. gibi belediye hizmetlerinin yanı sıra çok çeşitli sosyal içerikli projelerle yerelde vatandaşların yaşam kalitesini artıracak çalışmalarda bulunarak sosyal belediyecilik uygulamaları bakımından diğer belediyelere örnek olabilecek çalışmalar yürütmektedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi, sosyal belediyecilik kapsamındaki çalışmalarıyla ihtiyaç sahibi olanlara kaliteli ve güvenli bir hizmet sunmuş olmanın yanı sıra, aynı

zamanda gerek çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına ve gerekse sivil toplum kuruluşlarına ciddi anlamda örneklik ve öncülük teşkil etmiştir.

Esasen yürütülmekte olan sosyal belediyecilik anlayışını vatandaşa/halka salt bir maddi yardım kanalı olarak görmemek gerekir. Çünkü insan yalnızca maddi gereksinimleri olan bir varlık değildir. Maddi ihtiyaçlarına ilaveten çeşitli sosyal, psikolojik vb. gereksinimleri olan sosyal bir varlıktır. Bu bağlamda belediyecilik hizmeti adı altında yapılmış ve yapılmakta olan yardım ve yaklaşımları, derinlikli bir zihinsel bakışla toplumsal rehabilitasyon ya da toplumu sağlıklı olarak ortak duygu ve hedefler doğrultusunda bir arada tutmanın ve yaşatmanın önemli ve bir o kadar da etkili metotlarından birisi olduğunu söylemek mümkündür.

Tüm bu aşılması gerekli problemlerin varlığını göz ardı etmemek kaydıyla, son dönemde yapılmış olan çalışma ve kanuni düzenlemelerin, son derece önemli ve bir o kadar da umut verici olduğunu belirtmek gerekir. Yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik çalışmalarının her geçen gün daha fazla önemsendiği ve vatandaşların refahı için bu bağlamda yapılan çalışmaların arttığı ve artarak devam ettiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- ABAY, Ali Rıza(2004). Türkiye'de Kamusal Sosyal Hizmetlerin Algılanması ve Uygulanması Sorunu, Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK-Genel Müdürlüğü, Ankara.
- ADİYAMAN, A.T.& DEMİREL, S.(2011) “Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği” Sayder Dış Denetim Dergisi, 115-129, Ankara.
- AKDOĞAN Yalçın; ‘Sosyal Belediyecilik’, [http://www.erolkaya.org/tr/ Tab.aspx?TabID=541](http://www.erolkaya.org/tr/Tab.aspx?TabID=541) 17.11.2016.
- AKDOĞAN, Yalçın(2006). ‘Sosyal Belediyecilik’, Yerel Siyaset Dergisi, S:3.
- AKDOĞAN, Yalçın(2004). Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik, Eminönu Bülteni, Şubat, 2002, Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale, 9-15.
- AKGÜL, Bircan ve Anıl ÇEKİÇ(2012). “ Belediye Yöneticileri Gözünden Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın İncelenmesi”, Atılım Üniversitesi.
- AKIN, Cengiz(1997). Türkiye’de Yerel Özerkliğin Anlamı, Türk İdare Dergisi, Yıl: 69, 414, 111-124.
- AKTAN, Çoşkun Can(2008). Sosyal Refah Devleti, İstanbul, Okutan Yayınları.
- AKYILDIZ, Fulya(2012). “Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği” Yaşar Üniversitesi Dergisi, 26, 4415-4436.
- ALEGRE, Porto(1998). “Özgün Belediyecilik Deneyimi, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi yayını.
- ALPAR, Erol(1989). ‘Yönetim Hukukunun Genel Nitelikleri’, Türk İdare Dergisi, 384, 101-159.
- ATAAY, Faruk(2007), Neoliberalizm ve Devletin Yeniden Yapılandırılması; Türkiye’de Kamu Reformu Üzerine İncelemeler, Ankara, Deki Yayınları.
- AYSAN, Fatih(2007). ‘Belediyelerin Üstlendikleri Yeni Rol: Sosyal Belediyecilik’, Sosyal Politikalar Dergisi, S. 2, 26-29.
- AYTAÇ, Fethi(1994). Merkezi İdareden Mahalli İdarelere Devredilecek Hizmetler, Ankara, Türk Belediyecilik Derneği Yayınları.

- BARR Nicholas(1993); The Economics of the Welfare State, California, Stenford University Press,.
- BAŞ, Halim ve Başak Işıl, ÇETİN(2017). “Bir Sosyal Belediyecilik Uygulaması Olarak İstanbul Esenler Belediyesi Gençlik Merkezi Örneği”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 149-175.
- BAYKAL, Tan(2010). “Türkiye’de Çevre Yönetim Sisteminin Yerel Örgütlenmesi”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13, 476-492.
- BERBER Volkan, ‘Sosyal Devlet’, www.turkhukuksitesi.com/makale_573.htm 28.6.2016.
- BRİGS, Asa(1961). The Welfare State in Historical Perspective, European, Journal Sociology..
- BUĞRA, Ayşe ve Çağlar KEYDER(1999), Devletçi Dönemde Yoksulluğa Bakış ve Sosyal Politika, Zenginlerimiz Nerede? Toplum ve Bilim Dergisi.
- ÇAKIR, Yafes(2010). “Sağlık Hizmetlerinde Katılım Payı Uygulaması ve Bu Uygulamanın Sosyal Devlet İlkesi ve Sosyal Güvenlik Hakkı Bakımından İncelenmesi”, Sayıştay Dergisi, 80, 85-105.
- ÇALCALI, Önder(2011). Yoksullukla Mücadelede Devletin Rolü: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu”, Siyaset Yönetim Dergisi, 6(16), 190-233.
- ÇELİK Abdullah ve Şuayip AYKANAT(2007). “Belediyelerin Ortaya Çıkış ve İşlevleri”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(22), 101-115 .
- ÇETİN, Zuhul ÖLMEZ(2015). “Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), 247-266.
- ÇOKER, Ziya(1993). Yerel Yönetimlerde Reform, Ankara, Kamu Yönetimi Uzmanları Derneği, 2, 113.
- DAYAR, Hatice ve Ulvi, SANDALCI(2016). Yatırım Teşviklerinin Göçler Üzerindeki Etkisi: TR33 Bölgesi”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5, 2041-2064.
- DEMİRCAN SİVEREKLİ, Esra(2008). “Yeni Ekonomik Düzendeki Küreselleşme Yerelleşme Bağlamında Belediyelerde Yeni Mali Yönetim Anlayışı”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30, 99-128.
- Devlet Planlama Teşkilatı(2001), 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.

- ERDAGÖZ, Özcan(2013). “Mahalle Yönetimi ve Geleceği, Uyuşmazlık Mahkemesi.
- ERDEM, Ali(2015). Belediyeler Özelinde Türkiye-İsveç Yerel Yönetimleri Karşılaştırması”, Akdeniz Üniversitesi.
- EROĞLU, Hamza(1985). İdare Hukuku Genel Esasları, İdare Teşkilatı ve İdare Denetlenmesi, Ankara, Turhan Kitabevi.
- ERSÖZ, Halis Yunus(2007). ‘Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Alanındaki Rolü’, Sosyal Politikalar Dergisi, 2, 30-36.
- ERSÖZ, Halis Yunus(2004). Sosyal Politika Perspektifinden Yerel Yönetimler (İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği), İstanbul, Filiz Kitabevi.
- ERSÖZ, Halis Yunus(2006). 5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyeler, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 50, 134-151.
- ERTEN, Metin(1999). Nasıl Bir Yerel Yönetim?, İstanbul, Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- ERYILMAZ, Bilal(2015). Kamu Yönetimi , Kocaeli, Umuttepe Yayınları.
- ERYILMAZ, Bilal(2007). Sosyal Politikalarda Önce Aile, Sonra Sivil Toplum, Sonra Yerel Yönetimler, Sosyal Politikalar Dergisi, 2, 80-82.
- ERYILMAZ, Bilal(1997). Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması, İstanbul, Birleşik Yayıncılık.
- ERYİĞİT, Burak Hamza ve Fuat, YÖRÜKOĞLU(2012). “Yerel Yönetimlerde Özelleştirme Yönetimleri ve Hukuksal Altyapı”, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 10(37), 151-165.
- ES, Muharrem(2007). Yerel Yönetişim, Yerel Siyaset, Yıl 2, S. 22.
- ESPİNG- ANDERSON(1999), Gusta. Social Foundatrans Of Rast Industrial Economics, Oxford University Press, New York.
- GOUGH, I., “Refah Devleti”, çev. Kamil GÜNGÖR,
http://canaktan.org/politika/anti_leviathan/diger-yazilar/gungor-refah-devleti.pdf,
Erişim Tarihi: 20.08.2017.
- GOUGH, Lann(1979); The Poltical Economy of the Welfore State, McMillen.
- GÖKÇEER, Fikri(1995). ‘Devlet ve Belediyeler Açısından Tüketicinin Korunması’, Türk İdare Dergisi, 407, 15-46.

- GÖRMEZ, Kemal(1997). Yerel Demokrasi ve Türk Belediyeciliği, Ankara, Vadi Yayınları.
- GÖYMEN, Kemal(1997). Türkiye'de Kent Yönetimi, İstanbul, Boyut Yayınları.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref(1989). Yönetim Hukuku, Ankara, Savaş Yayınları.
- GÜLER, Mahmut(2010). “İl Özel İdaresinin Gelir Yapısının “Yönetimler arası Gelir Bölüşümü” Açısından Değerlendirilmesi” Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 263-284.
- GÜLLÜCE, İdris(2004). Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri, İstanbul, Alfa/Aktüel Kitap Evi.
- GÜNDAY, Metin(2004). İdare Hukuku, Ankara, İmaj Yayınevi.
- GÜNEŞ, İsmail. Yerel Yönetim Kavramı, <http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/yy.1.htm> 30.07.2016.
- GÜNEŞ, Mehmet(2009). “Almanya ve Türkiye’deki Yerel Yönetimlere Karşılaştırmalı Bir Bakış, Kara Harp Okulu.
- GÜZEL, Ali ve A. Rıza OKUR(2002). Sosyal Güvenlik Hukuku, İstanbul, Beta Basım Dağıtım.
- HANNESON, Rognvaldur. Management Of Shared AStacks; Northcast Athletic Mackenel, Norwegion Spring Spawning Hering And Blue Whiting, Areport From The Nordic Project “Pelagisk Krise”. Unpublished Manuscript, 2015.
- HAYIRSEVER TOPÇU(2015), Ferhunde. “6360 Sayılı Kanun Çerçevesinde Su Hizmetleri Yönetimin Değişimi ve Antalya Örneği”, Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30, 86-120
- <http://www.konya.gov.tr/genel-bilgiler-tarihi> Erişim Tarihi : 15.09.2017.
- <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24638> Erişim Tarihi: 15.11.2017.
- <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> Erişim Tarihi : 08.09.2017.
- İçişleri Bakanlığı(1972): İç Düzen Genel Rapor Belediyeler, Ankara.
- İPEK, Selçuk ve Benan ÇIPLAK(2016). “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Bütçe Uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi, 14(27), 201-215.
- KALABALIK, Halil(1999). ‘Yerinden Yönetim Türleri ve Yerinden Yönetim Geçiş Sürecinde Kullanılan Teknikler’, Kamu Yönetiminde Kalite I.Ulusal Kongresi. Ankara,

- KARA, Uğur(2015). Sosyal Devletin Yükselişi ve Düşüşü, Adana, Karahan Kitabevi.
- KARAKILÇIK, Yusuf(2015). Yeni Yerel Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- KAVRUK, Hikmet(2004). Köy ve Mahalle: Yerleşim ve Yönetim Birimi, Ankara, Odak Yayınevi.
- KAYA, Erol. ‘Sosyal Belediyecilik’, [www.sosyalhizmetuzmani.org/ sosyalbelediyecilik.htm](http://www.sosyalhizmetuzmani.org/sosyalbelediyecilik.htm) 26.05.2016.
- KAYA, Erol(2003). Yerel Yönetimler Reformu ve Belediyelerde Yeniden Yapılanma, İstanbul, İlke Yayıncılık.
- KAYA, Nurullah(2012). Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçe; Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sosyal Bütçesinin Değerlendirilmesi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(2), 157-169.
- KAYPAK, ŞAFAK(2013). “ Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, 183-199.
- KAYPAK, ŞAFAK(2012). “ Yerel Yönetimlerde Katılımcı/Müzakereci Demokrasi Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi”, Uluslar arası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi, 8(17), 172-196.
- KELEŞ, Ruşen(1995). Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 4(6), 3-19.
- KELEŞ, Ruşen(1998). Yerinden Yönetim ve Siyaset, İstanbul, Cem Yayınevi.
- KELEŞ, Sümeyra(2008). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- KESGİN, Bedrettin(2012). “ Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik”, ISDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26, 169-180.
- KIRIŞIK, Fatih(2013). “Çevre Alanındaki Faaliyetlerde Yaklaşım Değişimi: İdare ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Ortak Çalışması”, Uluslar arası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi, 9(19), 333-345.

KONURALP, Cengiz Serhat(2013). “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre İhtiyati Tedbirler”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığı Dergisi, 2, 225-274.

Konya Büyükşehir Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu.

Konya Büyükşehir Belediyesi 2017 Faaliyet Raporu.

Konya Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetleri Daire Başkanlığı Kurumsal İnternet Sayfası, <http://www.konya.bel.tr/kurumsalayrinti.php?id=22> Erişim Tarihi: 03.04.2017.

Konya Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı 2016 Faaliyet Raporu.

Konya Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı 2017 Faaliyet Raporu.

KORAY, Meryem(2000). Sosyal Politika, Bursa, Ezgi Kitabevi.

KÖKTAŞ M. Emin(1996); ‘İzmir Kentinde Gündem 21’e Doğru’ , Ed. Zerrin Toprak Karaman, Şükran Cirik : İzmir Büyükşehir Belediye Yayını, İzmir.

KÖSECİK, Muhammet(2004). Çağdaş Kamu Yönetimi- 2, Ankara, Nobel Yayınları.

KÖYAĞASIOĞLU Lalezar(1998); ‘Tartışma Toplantısında Yaptığı Konuşma’, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler, Ankara, TBD, s:77.

KUT Sema(1995); ‘Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi’, 4.Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı, Ankara.

KUTLUCAN, Kayhan Ümit(2009). “Belediyelerde Stratejik Planlama Uygulaması”, Kamu Yönetimi ve Siyaset Anabilim Dalı, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

MAMUR İŞİKÇI, Yasemin(2017) “Türkiye’de İdari Reform Çalışmalarının Tarihsel Perspektif Açısından Değerlendirilmesi”, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 167-191 .

MAURİCE, Mullard ve Paul SPİCKER(1988), Social Policy in a Changing Society, London,.

MORRİS, Robert(1985), Social Policy of the American Welfare State, New York.

NADAROĞLU, Halil(1998). Mahalli İdareler, İstanbul, Beta Basım Dağıtım.

NEGİZ, Nilüfer(2011). “Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma”

- Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 323-341.
- ONAT, Ümit(2003). Yoksulluk ve Sosyal Hizmet, Yoksulluk ve Kapitalizm, Türkiye'deki Yoksulluk Meselesinin Çözümünde Devlete Düşen Görevler, Yoksulluk: Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Yayınları, C.2.
- ORTAYLI, İlber(1995). Türkiye İdari Tarihi, Ankara, Cedit Neşriyat.
- ÖNCAL, Yenal(1992). Mahalli İdareler Maliyesi, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- ÖNEN, S. Mustafa(2010). “ Yerel Yönetimlerin Yoksullukla Mücadelesi: Malatya Belediyesi Örneği” Sayıştay Dergisi, 79, 63-95.
- ÖNER, Şerif(2006). Yeni Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Belediye Yönetimi, Ankara, Nobel Yayınları.
- ÖRNEK, Acar(1988). Kamu Yönetimi, İstanbul, Metinler Matbaacılık.
- ÖZALP Ş(1996).; ‘İşletme Yönetiminde Sosyal Sorumluluk’, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Dergisi, 2(1), 41-50.
- ÖZBUDUN, Ergun(2013), Türk Anayasa Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınevi..
- ÖZDEMİR, Süleyman(2007). Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti, İstanbul, İTO Yayınları.
- ÖZEL, Mehmet(2003). ‘Yerel Yönetimleri Geliştirme Açısından Devlet, Yerel Yönetim ve Küreselleşme Kavramları Üzerine’, Türk İdare Dergisi, Yıl:75, 441.
- ÖZER, M. Akif ve Emrah ERDEM(2014). “Yerel Yönetimlerin Karşı Karşıya Kaldıkları Yozlaşma ve Etik Sorunlarının Denetim Boyutu”, 3.Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 49(2), 112-135.
- ÖZER, M. Akif(2015). “Sosyal Ekonomi Politikaları Kapsamında Sosyal Belediyecilik Anlayışı”, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- ÖZKARAN Nuray(1993); ‘ Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Çankaya Belediyesi’nde Sosyal Hizmet Uygulamaları’, ÇYYD, 2(3), 67-77.
- ÖZTÜRK, Azim(1997). 21. Yüzyıl Türkiye’si İçin Yerel Yönetim Modeli, İstanbul, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları.
- ÖZTÜRK, Şenel(2015). Sosyal Yatırım Devleti, Konya, Çizgi Kitabevi, Konya.

- PARLAK, Bekir ve Hüseyin ÖZGÜR(2002). Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler, İstanbul, Alfa Yayınları.
- PEKKÜÇÜKŞEN, Şerife. Editörler: Ali AKDEMİR, Mahir GÜMÜŞ, Hamit PALABIYIK, Sefer ŞENER(2004), Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği, Yerel Yönetimler Kongresi, Bildiriler Kitabı, Yerel Yönetimler Kongresi, Biga/Çanakkale.
- PEKŞEN S.Nilüfer(2014). Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Engellilere Sunulan Hizmetler: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- PEKTAŞ, Ethem Kadri(2010). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. Akademik İncelemeler Dergisi, 5(1), 5-23.
- PIERSON, Christopher(2006). Beyond The Welfare State: The New Political Economy Of Welfare, Polity Press, Cambridge.
- PIKETTY, Thomas(2014). Capital In The Twenty-First Century, çev. Hande Koçak, İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları.
- PRIORE, Alex(1995). Avrupa Konseyinin Yerel Yönetimler Alanında Yürütüldüğü Çalışmalar, Üniter ve Federal Devletlerde Yerel Yönetimler Uluslararası Konferans, 13- 14 Temmuz, Ankara, TBD ve KAV Yayını.
- SALLAN GÜL, Songül(2006). Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa(2.Baskı), Ankara, Ebabel Yayınları.
- SAYLAN, Gencay(2003). Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi(2.Baskı), Ankara, İmge Yayınevi.
- SEVİNÇ, İsmail(2015). "Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerini Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği", Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi, 22(1), 201-218.
- SEYYAR, Ali ve Oral DEMİR(2008), Katılımcılık ve Kalkınma Ekseninde Yerel Sosyal Politikalar, İstanbul, Kam Yayınları.
- SEYYAR, Ali(2002). Sosyal Siyaset Terimleri(Ansiklopedik Sözlük), İstanbul, Beta Yayınları.

- SEYYAR, Ali(2005). Yerel Kamu Yöneticileri Sosyal Devletin Görevlerini Ne Derece Yerine Getirebilmektedir? İdarecinin Sesi-Türk idareciler Derneği'nin Mesleki ve Kültürel Yayın Organı; Ankara, 19, 109.
- ŞAHİN, Yusuf(2015). Yönetim Bilimi ve Türk Kamu Yönetimi, Bursa, Ekin Yayınevi.
- ŞEN, Mustafa(2007). 'Kültürel Belediyeciliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyecilik', Sosyal Politikalar Dergisi, 2, 30-42.
- TAYLOR- GOBBY, Peter(2002). "The Silver Age Of The Welfare State: Perspectives On Resilience", Journal Of Social Policy, S.31, Cambridge University Press.
- TOPAK, Oğuz(2012). Refah Devleti ve Kapitalizm: 2000'li Yıllarda Türkiye'de Refah Devleti, İstanbul, İletişim Yayınları.
- TORLAK Ömer ve ÖZDEMİR Şuayip(2003); 'Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Yöneticilerinin İş Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk Anlayışları Üzerinde Bir Alan Araştırması' , II. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, AKÜ İ.İ.B.F., Afyonkarahisar.
- TORTOP, Nuri. AYKAÇ Burhan, YAYMAN Hüseyin, ÖZER M. Akif(2006), Mahalli İdareler, Ankara, Nobel Yayınları.
- TORTOP, Nuri(1998). Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 7(1), 3-6.
- TORTOP, Nuri(1994). Mahalli İdareler, Ankara, Yargı Yayınları.
- TUNCAY, A.Can(2002). Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, İstanbul, Beta Yayınları.
- TUTUM, Cahit(1998). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, Ankara, TESAV Yayınları, No: 3.
- TÜRKEKEL Asuman ve Gültekin Nihat(2003). 'Sosyal Sorumlulukta Yöneticinin Rolü ve GAP Bölgesi Yöneticilerinin Sosyal Sorumluluk Anlayışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma', 11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, AKÜ İ.İ.B.F. Afyonkarahisar.
- ULUSOY KARAKAŞ, Canan(2009). "Metropolitan Alanlarda Su Yönetimi Sorunu: Ankara Örneği", Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği Dergisi, 10, 125-157.
- ULUSOY, Ahmet ve Tekin AKDEMİR(2004). Mahalli İdareler, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- URBAN, V.F.(2008). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", Sayıştay Dergisi, S:70, ss:85-102.

- UZUN, Turgay ve Hüseyin KURT(2002), Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Sorunları, B.Parlak ve H.Özgür (Ed.) Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler, İstanbul, Alfa Aktüel Yayınları.
- ÜNAL, Feyzullah(2012). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Karar Verme ve Karar Verme Sürecinde Yer Alan Faktörlerin Analizi” Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(3), 259-282.
- VAROL, Muharrem(2000). Yerel Temsilden Katılıma: Kuram ve Gerçeklik, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, Ankara, TODAİE Yayınları.
- YALÇIN, Lütfi ve Musa GÖK(2013). “Su Hakkının Bir Temel İnsan Hakkı Olarak Tanınma Süreci ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği Dergisi, 19, 25-62.
- YALÇINDAĞ, Selçuk(1999). ‘Belediyelerde Halk Katılımı’, Türk İdare Dergisi, 424, 49-72.
- YENER Zerrin(1998); ‘Tartışma Toplantısında Yaptığı Konuşma’, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler, Ankara: TBD.
- YETER, Enis(1996). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Türkiye: Anayasa İle İlgili Yasalarda Durum, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 5(1), 3-13.
- YILDIRIM, Selahattin(1993). Yerel Yönetim ve Demokrasi: Kavramlar, Yaklaşımlar, T.C. Başbakanlık Toki Başkanlığı ve IULA-EMME, İstanbul.
- YİĞİT, Mehmet(2008). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Katılım, Demokrasi ve AB Sürecinin Etkileri”, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ZENGİN, Eyüp(1999). ‘Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım’, Türk İdare Dergisi, 422, 111-132.